1494
#478.

XVCE
735

8

749
47

E
55
8

~~2940~~

15 E. 735.

~~SS~~
~~28~~

1. Asi veronensis Can reg Lateranensis Cong. Dissuasoria
ne christiani principes ecclesiasticos usurpent census.
Quaestio disputata ejusdem, an aliqua respub.
possit conducere judaeos ad fenerandum sine peccato
etiam papa valeat concedere quod id fieri possit
sine peccato. Bononiae Platonis de benedictis
1494

2. ejusd. monumentum Compendiosum pro Confess-
-ionibus Cardinalium Reliquorumq. Prelatorum
praeter Communes Confessionum regulas; scribebat
auth. an 1478

3 Praelectio sacra habita à joan. de Pineda
soc j. ff. scripturarum professore anno 1602 pp. 32.

4 julii M. Tunii De felicitate lib. 4. errora
fratrum de sabio 1531

5. Hyeronimi Balbi Dialogus Cujus
argumentum versibus expeditur.
et in Verba Cantic. Canticor. Cap. V. Dilectus meus, can-
didus et rubicundus, electus ex millibus:

Œ xv 735, p. 5 N° 5.

Hieronymi balbi prefatio in dialogum ad virum illustrē et ſumma preditum doctrina guidonem de rupe forti

4.5. SS 28

INter ea officia/q̄bus eū qui in virorū honeſtorū p̄tu bernio nomē p̄fiteri cupit ſuū: maxime p̄ditū eē decet litteratiſſime guido: Nullum p̄fecto illius nature magis arbitror eſſe cōſentaneū: q̄vt his a qbus ſe bñficii aliqd meminerit accepiſſe: pares (ſi poteſt) gr̄as referat: ſinautē negat facultas: q̄tas poteſt ſaltē et agat/et habeat. Hec cū mihi in aīo firmiſſime ſentētia ſedeat: non eq̄dē poſſū q̄n eos quorū me beniuolētiā aliq̄n exp̄tū memini/ad memoriā ſepenumero reuocē. vt dū exhibita mihi humanitat̄ officia vigilātiori cōtēplor animo: q̄tū q̄ me obligauerint aptiſſime videam. quovidelicet de referenda p̄ nr̄a mediocritate gr̄a ſollicitior eſſe nō deſiſtā. Itaq̄ dū cūctos qui p̄ ſuis in me bñficiis ſibi me fecerāt obnoxios/memoria ſollertius repeto: ſoles tu virorū ornatiſſime int̄ primos occurrere qui nimirū ampliſſimis tue humanitat̄ munerib⁹ vſq̄ adeo me p̄ſecut⁹ es: vt nulla mentē dulcior/nulla gratior/nulla deniq̄ iucūdior ſubire recordatio poſſit. Ingenue tibi q̄ verū ē fateri nō erubeſcā. Equidē frequent̄ de p̄dēdo opuſculo aliq̄ q̄d tuo rite nomini dicaret̄/ſollertiſſime cogitaui. Sed dū ſollertē animi tui īduſtriā repeto: dū admirabile īgenii ſcrutor acumen: nihil p̄fecto nr̄a poteſt cogitare tenuitas/q̄ tā exculto/tāq̄ limato īgenio dignū videat̄. Sed ſi lectiōe ſedula ſtudiis aſſiduis/crebrioribuſq̄ vigiliis id tādē aſſecut⁹ fuero: vt ea mihi q̄ a moribus īgenioq̄ tuo nullo pacto abhorreāt cōſcribere liceat cumulatiſſime tue in me beniuolētie/aliq̄ ſaltē ex p̄te me quā doq̄ polliceor reſpōſurū. Interī opuſculū tenui admodū minerua nup a me cōditū ſereniori frōte pleges: et q̄cūq̄ ī loco min⁹ aliqd apte/min⁹ ve appoſite dictū īuenies: eū p̄ ingenita māſuetudīe libēs emēdabis. Vide quātū mihi de tua pollicear benignitate doctiſſime guido. etenī quū me nō lateat tuū illud excellētiſſimū īgeniū: qd in ſūmis maximiſq̄ reb⁹ ſēp verſari gaudet: quin tñ has nr̄as mitterē ineptiolas: nulla potui ratiōe p̄hiberi. Potuiſſē p̄fecto: niſi ſūmo īgenio/ſūmā etiā cōiūctā eſſe humanitatē cū experimētis crebris/tū lōga conſuetudine q̄optime didiciſſē. Sed hec hactenus. Vereor

SS 28

Guidovir inſignis cō mendatur

enī nō parū/nedū ī p̄dicādis q̄b⁹ abūde p̄dit⁹ esvirtutib⁹ nr̄a nec sinevoluptate plurimaversaf̄ orō:in eā labē quā optimo cuiq; sūmope fugiēdā ac p̄inde tue modestie suspectissimā eē nō ābigo:turpissimū inquā assētationisviciū tibi (qđ omnino nolī) videar incidisse. Reliquū igit̄ ē:vt eas rōnes p̄mū q̄b⁹ advulgādā libelli hui⁹ editionē induct⁹ tādē ē aīm⁹:dein de que de opusculi titulo dicēdavidēf̄:v̄bis q̄pauciss̄imis absoluam⁹. Itaq; te nō p̄teritvirorū hūanissime / q̄incōcinna/ q̄ turpi/q̄q; spurca p̄fictorū mēdaciorū cōgerie/hoīe nimirū libero prorsus indigna tardiu⁹ille toti⁹ ātiquitat̄ cēsor acerrim⁹:in me citra rōnē oēm supiorib⁹ mēsib⁹ sit inuect⁹. Legisti nāq; armatos strēnuissimiviri codicillos. quā tardiuiā dicit eē machinā tonitru q̄dā terrifico balbica fūdit⁹ diruentē. Legisti inq̄:nō hercle plegisti:etenī non eāviri boni orō modulatā suauitatē pre se ferebat: q̄ tā eruditas tāq; delicatas aures demulcere possevideref̄. Omitto sētētiarū inopiā: qđ q; toleratu molestissimū ē:īmanē illāv̄borū ad iniurias accōmodatorū atrocitatē:q̄ oīa nec īmerito aīm tuū omni p̄di tū hūanitate a tā iutili lcōe penit⁹ alienabāt. potui tamē fateor (neq; id arrogātie asscribasveli:q; ī me tātā animi patientiā inesse dicā) potui inquā excogitatas infestissimi hoīs ī iurias equo aīo to[illegible]rare/atq; a scribendo cohibere manū: si nō stulte simplicitat̄ poti⁹ q̄v̄tutis eēt inocētiā suā īprobissime detractorū petulātie cōuiciis ac maledictis dilacerādā permittere. Potui facili⁹/qcqd ī ostēdēdis epigrāmatū nr̄o rū viciis orōnis (si mō orō dicēda ē) vir bon⁹ p̄sūpsit:nō secus ac īane delirāt̄ cuiusp̄iā sōniū aure surda p̄terire. Nisi mecū ip̄e reputasse viri boni officiū eē:ei⁹ īquā q; de studiosis bene mereri cupit:vt supsticiosas īperitorū hoīz p̄ceptiūculas (neq; s ī illorū errores forte labaf̄) pvirili sua fūditus extirpare conef̄ Q ó si ī epigmatis nr̄is q̄q pacto a nob erratū/ r lauda te maiorū nr̄orū eruditiōi repugnatū eēt (deū testor īmortalē (tātū ab oī maliuolētia r idignatione abesse: vt etiā maximas illi grās agerē/q̄ me suis script̄ recti⁹ ac meli⁹ sētire docuisset. Eteni q; recte aut carpit aut reprēhēdit. Is p̄fecto nō detractor ī: sed viri boni poti⁹/īmovero amici noīe dign⁹ putandus est. Canes enī q; subtiles subdolasq; furū astutias suis latratibus prodere soleant: vsq; adeo hominibus chari sunt:

cause operis cōdendi.

Iniuriis eē respōdendū.

quaten⁹ sit laudā da reprehensio.

vt tã magnatiũ/q̃ plebeiorũ domib⁹/nocturno maxime tp̃e veluti cuſtodes aptiſſimi p̃ficiãtur. vbivero in oẽs paſſim tã ꝓbos/q̃ ĩprobos/mordaces abſq; diſcrimie dẽtes exacuunt digni ꝓfecto putanꝭ/qb⁹nõ modo tectũ paſtuſq; negãdus ſit ſed qb⁹vita ꝙ celerius auferri deberevideaꝭ. Nõ equidẽ aliꝭ de his q carpẽdis ac repheẽdẽdis aliis ſtudioſi⁹ inuigilãt/ſẽti endũ arbitror. Quippe q ea dũtaxat q̃ repheẽſione digna videnꝭ/cũ honeſtate quadã ac modeſtia carpũt: digni ꝓculdubio ſũt qvirorũ bonorũ noie cẽſeanꝭ. quivero id totis agunt virib⁹/vt citra modeſtiã oẽm aliorũ fame ac noĩ detrahãt: ĩ eos(nec iniuria quidẽ)q̃ſeueriſſime aĩaduertẽdũ puto. Igiꝭ cũviderẽ me ſalua fama tacere nõ poſſe(quã q negligit hominẽ q̃ ſẽſe eẽ oblit⁹credatur neceſſe eſt)effrenatã indomitãq; petulãtiſſimorũvirorũ temeritatẽ nõ inſipida moleſtaq; garrulitate: ſed approbata priſcorũvirorũ eruditione/ veluti fortiſſimis q̃buſdãviculis cõprimẽdã putaui. At dicet aliquis interĩ: nihil tibi huĩ⁹modi reſpõſione op⁹erat. q̃ppe quã de te apud eos q bonarũ ſũt artiũ ſciẽtia p̃diti opinionẽ concitaſti: eã iſta tua defẽſione nec augere/ nec illuſtrioreẽ q̃quo pacto reddere potes. Etenĩ ſic ĩ te dixit aduerſarius/ vt te illa ſua accuſatione defẽdiſſe poti⁹ q̃ accuſaſſevideaꝭ: Caſſio nimirũ cui⁹ meminit macrobius haud multũ abſimilis qui tãvehemẽs erat orator: vt abſolueréꝭ facile/quos ab illo accuſari cõtigiſſet. Adde ꝙ nõ tãtopevideꝭ elaboraſſe cicero: vt diuina illa q̃ de oratore cõſcripſitvolumĩa/expolita peĩt⁹ ac limata redderet: q̃tope curaſſe conſpiciꝭ hõ iſte vt inſigne aliqȯ impitie ac ineptiarũ monumẽtũ toti poſteritati relinq̃re poſſet. Quũ igiꝭ hoc tuo opuſculo nec doctis g̃tificari queas: apud quos defẽſione nõ eges: necvẽtoſas indoctorũ hoĩȝ cõmẽdationes venari debeas. Quas nimirũ pitiſſimi q̃ꝙ vt pote ſutiles acviliſſimas cõſtãti⁹aſpnãꝭ: nõ equidẽ credideri iſtas tuasvigilias tibivl laudivlvtilitati aliqñ futuras. fateor nõ pua ducen rõe q̃ſq̃s hec obiicis: ſȝ rñdẽtẽ ꝙ patiẽtius audi q̃ſo: ſi tãtũ apud eruditiſſimosviros/ ſapiẽtiſſimoſq; iudices qb⁹explorata foreẽt oĩa q̃ꝙ velut oĩ vtutũ g̃ne p̃diti ab oĩ ſibi pturbatõe cauere q̃diligẽtiſſime ſcirẽt: ſi apȯ hun⁹modi hoĩes inq̃: necvnq̃ apȯ alios oratori dicẽdũ eẽt: relinqreꝭ ꝓculdubio p̃g̃exiguus eloquẽtie loc⁹ eaq; ĩ ſola pene mulcẽ

darū auriū delectatiōe vſari videreſ. Sed q̄s per deos imorta
les id genus hoīes in oī ciuitate q̄ pauciſſimos iueniri dubi
tat? qđ ſi vere dr̄ bonos admodū raros eē: oratores q̄ q̄ (q̄s vi-
ros bonos eē ꝓueīt) nō niſi ꝑpaucos iueniri cōcedaſ oportet.
Neq̄ tñ hac p̄ſertī ratiōe tā ē exiguus oratorū numer? q̄ eos̄
viros bonos eē oporteat: ſz etiā q̄ res q̄dā ē tā digna, tāq̄ p̄-
cipua ꝑfecta eloquētia: vt ea nō niſi a ſūmis p̄ſtātiſſimiſq̄ vi
ris poſſideri ſoleat. nec eſt ars vlla int̄ eas q̄s liberales vocāt
(de ea arte loquor) ꝑ quā p̄clariſſimū eloquētie munus aſſeq̄
mur: que tā paucos ſua familiaritate dignari videaſ. Cū ſint
igiſ pauciſſimi qui ſe hui? artis peritos merito ꝑfiteri poſſint
ſint aūt q̄plurimi q̄ ad eā (qm̄ oīm ē ameniſſima) viribus to
tis aduolare nitāſ: q̄busvtpote in p̄mo adhuc herētib? limine
etiā ab iis qui abſurdiſſima queq̄ p̄cipiūt modo ſua iactare
ac magnificare ſciāt, ꝑſuaderi facile poteſt. Horū me ꝑfecto
gratiā beniuolētiāq̄ hac mea q̄licūq̄ lucubratiūcula ꝑmeri-
turū nō ābigo: maxime dū ītelligēt niſi illis cauiſſe diligēti
us ſe forſitan abſurdas nr̄i rhetoris opiniūculas ꝑ veris ſētē
tiis āplexaturos fuiſſe. doctis p̄terea gratū fecero: q̄ ꝑculdu
bio nō poterūt nō dare laudi, q̄ is qui ꝑdiſcēde ſuauiſſime
rhetorices modulateq̄ poetices plurimo rapiūſ amore, ita cō
ſulueri ꝑuiderimq̄, ne ab īperitis temerariis ſeduci quoquo
modo poſſint. Quū igiſ aliorū vtilitatē, meū q̄ cōmodū ar-
bitrer: nihil me pudet (fateor) in hac eē ſētētia nec laudē, nec
vtilitatē huius opuſculi gr̄a mihi defuturā. Ecce habes orna
tiſſime guido q̄bus potiſſimū ratiōib? adductus hāc reſpōdē
di ꝑuinciā oīno mihi ſuſcipiendā putaueri: ſed adhuc audire
mihi videor dicētē quēpiā: ſatis ꝑſuaſiſti litteratiſſimis q̄ vi
ris haud īgratū futurū, tū q̄ te defēderis, tū q̄ eloquētie ſtu
dioſis a fugiēdis īeptiſſimorū hoīm errorib? ſollertiſſime ca
uiſſe videaris: Sed ītelligere nequeo q̄ frōte tātoviro nō hanc
artiū modo: verū etiā ciuilis ac pōtificii iuris ceterarūq̄ ſci
entiarū exptiſſimo: Iſtud tuū opuſculum dicare audeas. Nō
equidē inficias ire poſſū o p̄cipuū litterarū dec? nihil eorū
que a me cōſcripta ſūt eximiā tuā eruditionē preterire. ſed
nec ego (vtverū fatear) in tātā aliquādo temeritatē incidi: vt
ex hui? noſtri libelli lectione aliq̄d te qđ admiratione ꝑſeque
reris: nō dicā quo fieres eruditior: inuēturū arbitrarer. Sed

aliqd habere comedie:neq; enī amate comicis facetie deſūt:
nec ī pſonis decorū(qō ꝓfecto p̄cipuū eſt)mihivideor omiſiſ
ſeInduxi nāq; carolū phernādū cui īdiſſolubłi amicicie fede pſone q̄
re iūgor:qq; nr̄oꝝ epig̃matū fidiſſim⁹fuit ītpres/amici ptes in dialo
quoad eqtas patit̄ oī cū modeſtia defēdētē. q cū ſuapte natu go intro
ra nō recitādis/ſed īueniēdis quoq; facetiis aptiſſim⁹eē vide ducūtur
atur:iocātē illū nōnūq̄/acvrbane(qđ plerunq; ſolet)ludētē fe-
ci. Tardiuo aūt:qui(vt oratorū oīm facile p̄ncipē maxime
decet)gloriari nō deſinit:ea v̄ba t̄buere ſollertiſſime niſ ⁹ſū
q̄viro magnificētiſſimo/deq; virtutib⁹ ꝓpriis q̄liberaliſſime
ſētiēti oīno cōuenirevidereñ. Petrū deniq; cohardū aduoca
tū regiū/iudiciſq; fungētē officiovirū ꝓculdubio tum lr̄is op
timis/tum mł̄tiplici v̄tute decorū toti⁹diſceptatiōis iudicem
haud abſurdevideor elegiſſe:qvt eſt admirabili q̄dā pł̄imū
q̄venerāda grauitate p̄cipuus: ita ī hoc nr̄o dialogo. g̃uiſſi-
ma q̄q; ī mediū affert. qualia nimirū illi⁹ morib⁹admodum
eē cōſētanea facile iudicare poſſis. et qm̄ eā ī te ineſſe mo-
deſtiā certe ſcio:vt q̄cunq; citra honeſtatē ſunt ea q̄acerrime
deteſtari ſoleas:cōtinētiſſimis/aurib⁹ tuis ſūmope cauēdū
arbitrat⁹ſum:neqd forte min⁹honeſtū min⁹ve pudicū ī hac
nr̄a diſputatiuncula poſſes īuenire. vt autē luce clari⁹ ītelli-
gi queat:me nec acriori ꝓcitum īdignatōe/necvlciſcēdarum
iniuriarum quas tamē ab hoīe infeſtiſſimo cumulatiſſimas
accepi:libidine raptum huiuſmodi ꝓtexuiſſe libellos: vel ex
hoc argumēto maximo eē poteſt:q̄venuſtiorib⁹ſalib⁹ ad mi
nuenda lectori faſtidia magna ex ꝓte opus cōditum ēAddi
dimus p̄terea pulcherrimas philoſophorum moralium ſētē
tias/ne huic deēt opuſculo/qō eruditas g̃uiſſimoꝝ q̄ʒviroꝝ
aures oblectaret Ceterum q̄ ab aduerſario incōſideratiſſime
reꝑhēſa fuerāt(vt equū erat)cōfutauim⁹: nō ſine grauiſſima
maioꝝ nr̄oꝝ auctoritate.ſumq; eo pacto orōem moderatus
oēm: vt ī ea nihil maledicti/nihil ꝓuiciorum īmiſcuerī. itaq;
iudicaturū puto neminē(cui ſana erit)inq̄/cēſura:ī his libel
lis a me ſcriptū eē q̄ppiā q̄ merito credēd⁹ſim ab honeſtivi-
ri officio receſſiſſe. Prolixiorē me fuiſſe ac decebat ornatiſ-
ſime guido/ negare nō poſſum. tue tamē erit hūanitat̄ huic
nr̄e garrulitati clemēti⁹ignoſcere:tuiq; balbi non nunq̄(quū
videlicet ꝓ ocium licebit)familiari⁹meminiſſe. Vale felix.

A.iiii

(Hic desinitur folium 2 iij.)

¶Argumentū totius operis

ARgumentum huius disputatiuncule
Lector habe/paucis expeditū versibus.
Quū forte nuper/accessisset carolus
Congratulatū petro:quē muse sacre
A puero in antris educauerunt suis
Quod aduocatus factus esset regius:
Orta inter illos est iocunda questio:
An sit priuata preferenda publice
Vita:intq; illasvtra sit laudatior?
Hec absoluta paucis disputatio est.
Quippe cupiebat petrus reddi certior:
Qua tandē inductus causa:a lectionibus
Balbus putarit desistendū publicis.
Gerit roganti morem abunde carolus
Oriturq; sermo maximo de rhetore
Tardiuo:tota quē veneratur gallia:
Cuiusq; laudes non tacebūt itali:
Huncvbi libellum cautius perlegerint.
Inter loquēdū forte aduentantē videt
Tardiuū:adesse quē statim petrus iubet.
Recusat primū.sedvocatus crebrius
Adest:amata ne fraudetur gloria.
Rogatur:nuper in balbū que scripserit:
Spectanda ne an magis exigenda existimet.
Ait in discrimen sese nolle adducere
Spectatu cuncti que putent digniſſima.
Coactus tandēvel pudore congredi
Profert que dudum scripserat antibalbica:
Dicens/hunc librū(si libebit)perlegā
In quo limata sūt/politaq; omnia
Et cui resisti posse credo a nemine.
Hunc ergo legit iussus.respondet carolus.
Petrusq; ambobus obnixe petentibus
Vtrisq; prudens atq; equus iudex adest.
Ergo qui balbi lectitabis codices/
Quanq; diuersum comperies caracterem

Inuitus ne lege:et mirari define.
Si neſcis:iſtec pannoſa eſt comedia
Comedia dici ſi quoquo modo poteſt.
Sed ne pannoſā glorioſi rhetoris
Togam rideri crede:quiſquis habes ſalem
Procul ab hoc libro eſt quicquid eſt cōuicii.
Pannoſam potius hāc ſtili diuerſitas
Facit. verborū plus ſatis cōſumpſimus.
Opus(ſi ſcirevis que reſtant)perlege:

Interlocutores. petrus cohardus
carolus phernādus.guillermꝰtardiuꝰ.

CArolus.Gratulor ſapiētiſſimevir te cū ſūmo oīm fauore oīmq; ſuffragiis ad hūc ampliſſimū dignitatis gradū eſſe deuectū:gratulor iterū incredibilem illā expectationē:quā de te primū apud optimū quēq; cōcitaueras nō modo defenſā ſuſtētatāq; fuiſſe:verū etiā animi cōſtantia/fide/integritate/ceteriſq; virtutibus lōge ſupatā. Vtq; ſempiterno tibi ſit honori iſte magiſtratus exopto. Petrus Magnus optatiſſime carolevoluptatū cumulꝰ ad hanc meam felicitatē acceſſit:q; nr̄os ſucceſſus tibi iucunditati eſſe cognoſcā.Nec quidē tātus eſſet fructꝰin ſecundis rebꝰ: niſi haberemꝰqui illis eque ac nos gauderēt. Nāvt res aduerſas leuiores minuſq; moleſtas:ſic proſperes certe chariores facit amicicia. Ca. Recte mea quidē ſentētia iudicas.Nā tales interviros amicicia tātaſq; cōmoditates habet: vt merito rebꝰ oībus humanis anteponēdavideatur. Nihil eſt profecto amicorū copulatione aptius: nihil nature cōueniētius:nihil deniq; homine libero dignius. Cunq; plurimas ac maximas oportunitates gignat amicicia:hec maxime preſtat oībus: q; recordatione amicorū ſic oblectamur:vt quum eos intuemur: tanq̄ exemplar aliquod intueamur noſtri. qđ equidē magis experiendo:q̄ diſcendo cognoui. Nā cū ab ineunte etate bonis artibꝰdeditus in ocio etvmbra ſimverſatus:vitāq; omnibus ornamentis et dignitatibꝰ:que hominē beatū reddunt ſpoliatam duxerim:tamē noſtre amicicie memoria ita fruor:vt benevixiſſevidear:quia tecumvixerim. Petrus. Caue

De amicitia.

de vite publice ⁊ ꝑuate ꝓpatiõe

ne populari aura: vanoq; fulgore deluſus honores/ magiſtratus/ tecta marmorea/ tabulas corinthias/ ceteraq; diuitiarũ mẽbra ad bene beateq; viuẽdũ facere arbitreris. Hec enĩ caduca et incerta ſũt poſita nõ tã in hoĩs rõne/ q̃ in fortune temeritate. Preclare itaq; illi ſẽſerũt/ q in ⁊tute ſũmũ bonũ ponẽtes hec ludibria fortune/ ne noĩe qdẽ bona appellauere: honeſtoq; ocio cõtẽti hos ãbicioſos honores(q multorũ tamẽ patrociniis defẽdũtur)lõgis ſtipatos laborib⁹/ aſſiduis cõcitatos moleſtiis/ vario ꝓcellarũ ĩpetu obrutos: prudẽtes ſcieteſq; ſpreuerũt. Ca. Nõ ibo inficias optime vir cõmẽdãdos eſſe: q animũ ſingulari doctrina excolẽtes: talia poſteris monumẽta reliq̃runt: vt eorũ gl'am nulla vnq̃ obſcuratura ſit obliuio. Oĩa nãq; maiorũ nr̃orũ p̃clara facinora ĩ tenebris abdita laterẽt/ niſi lr̃ãrũ ſplẽdor accederet. Sed tamẽ q gymnaſiis et ocio cõtẽti neq; rẽpublicã attĩgũt/ neq; cõmuniũ rerũ curã gerũt/ ſibi ſolis viuũt/ ſibi ſolis nati vidẽtur/ ĩ ſeip̃os oĩa cõferũt. Qui aũt certa moderatiõe ad rẽpu. capeſſẽdã aĩm adiciiũt: q ſuã induſtriã oẽſq; ingenii aculeos ad pl'imorũ ſalutẽ cõiũgũt: q incertos rerũ exit⁹: flexibileſq; hoĩm voluntates cõſilio moderãtur: q ſeueris legib⁹ libidines cõprimũt/ iudicia cõſtituũt/ flagicioſorũ hoĩm quotidianos ĩpet⁹ ꝓpellũt/ bonos ab iniuriis vidicãt/ oĩaq; ſũma prudẽtia/ iuſtitia/ et fide gubernãt: eos nõ ſolũ maximis viris cõpãdos/ ſed etiã(ſi fas ẽ) ĩmortali deo ſimillimos iudico. Nihil enĩ mai⁹ neq; melius a mũdi opifice hoĩb⁹ cõceſſũ ẽ: q̃ et velle/ ⁊ poſſe ꝓfuare q̃pl'imos. Pe. Que memorasvera eẽ ſcio/ nec temere diuinus ille plato beatas fore res pu. dixit: ſi eas vel ſtudioſi ſapiẽtie regerẽt: vel earũ rectores ſtudere ſapiẽtie contigiſſet. Que nã eſt tã ſtabilis ciuitas: tã ſolida ac firma regio: que nõ ſtultitia atq; temeritate gubernãtiũ fundit⁹ poſſit euerti? Quare. P. Maro extra oẽm ingenii aleã poſitus Auguſto pcõtãti quid ad rẽ pu. felicit' gerẽdã aptiſſimũ eẽt: ſi prudẽtiores inquit temonẽ tenuerĩt: et malis boni p̃ponãtur. vt aũt dicã qd ſẽtio: nihil eſt illi p̃ncipi deo q oẽm mũdũ regit (qd qdẽ ĩ terris fiat) accepti⁹ q̃ cõſilia cetuſq; hoĩm regẽ ⁊ꝓfuare quare ſuo iure aphrican⁹ cõtẽdit oĩb⁹ q patriã cõſeruauerĩt/ adiuuerĩt/ auxerĩt/ certũ eẽ in celo definitũ locũ: vbi beati ſẽpiterno euo fruãt. Sed aĩo tuo iã reputa: q̃t picula/ q̃t rerũ diſ-

se habeat:dicā qđ certe scio. Tardiu⁹ noster aliorū impitiam dū refellere et coarguere nititur:suā prodit. Immovero cōtē tiosissimi rhetoris cōtumelias etiā existimo ad aliquā balbi gloriā redundare. Petr⁹. Eccū in ſmone lupū. Carol⁹. Quid spectas? Petr⁹ Eccevideo tardiuū pleniori gradu aduētare. certū est(nisi quid aliud statuas)hoiem alloqui. solertiusq; p cōtari:quib⁹ pſidiis septus ad doctos oppugnādos ꝓsiluerit. Ca. Idipm ego cupio:qō si mihi cōgrediendi facultas detur: Ita hoiem contusū reddā:vt eū hui⁹ loci/et tēporis/atq; mei sēp peniteat. Pe. Heus heus tardiue. Tar. Quis mevult? perii:phernādū videoPe. Nil mihi respōdes? Tar. Quid iubes Pe. Propius accede. Tar. Hodie mihi est iudiciū:ad forū ꝓ pero. Ca. Vis elabi? veni bonevirveni:et qd te pudet? Tar. malis auibus huc me cōtuli. P. veni inquā. Tar. nō est mihi ociū. Pe. adesdū:ni mauis. Tar. Nullū video diuerticulū. P. Caue nisi adsis.. Tar. cōsiliū ex tēpore capere oportet: en ad sum:quid mevis?. Pe. Aiunt tibi cū balbo cōtētiones esse. Tar. cōtētiones? Eius audaciā ita repressi:cōminui:fregi: vt null⁹ defēsionis loc⁹ relinquatur P. Quis te ad hoc cōsiliū cō pulit? Ta. litterarū ʒelus. ne ars ꝑclarissime ꝓ me qdē cōsti tuta illi⁹ errorib⁹ dilaberet. Ca. vide hoimvanitatē. Tar. Orbe nāq; eloquētie quasi tutor relictus sū:eāq; a barbarie(q̄tū possū)ꝓhibere ꝓtēdo· P. Iustā causā agis. Ca. litterarū ne ʒelus ad inferendā iniuriā te quoq; propēsiorē fecit? Tar. Existimaui sūmā gloriā assequi posse si me ad iniurias contuliss̄e. Ca. Igit maledicētia gloriā cōsectaris. Pe. male se res habet:si id qđ doctrina efficere debem⁹ scelere tētat. Tar. Nihil refert iure an iiuria q̄d agas:modo laudē assēq̄ris. P. Ex sola virtute laus vera ꝓficiscitur. Tar. vsquaq; falsā aucupabor:quaten⁹ mihi deeritvera. P. Omnia falsa labunt:et tanq̄ flosculi decidūt. Tar. omitte que ira accēsus temerarie pegi Ca. temeritatis comes ē penitētia. Tar. Etvide poti⁹ qua lima singulos balbi errores fuerim ꝓsecutus. Ca. te prius expoliēdū limādūq; ꝓmitte:alios dein limabis Tar. Balbus tamen dare man⁹ est coact⁹. Ca. Humanitatis fuit aliq̄d de suo iure tibi cōcedere. Tar. Immo turpe et sordidū:se nō potuiss tueri. P. missa istec faciat;:potiusq; ad aliquā doctrine ſpecieē vestra traducatur oratio. Ca. res est obuia et exposita:de

Inicīū pialogi.

Iniuriisad gloriā ꝓparandā nō eē agendū

qua ſermones conferre liceat. Tar. Ad oīa preſto adſū. Ca. Mecū igitur recognoſce que ſcriptis aduerſus balbū mandaſti: ſpectanda an exigenda videanť. Tar. Iubes me in diſcrimen adducere: que ſpectatu digna oms arbitrantur, maximiſq; laudibus efferūtur? Non faciā. Ca. Non eſt qđ timeas laus enī ſi ex merito venit: indies radices altius agit, latius ꝙ propagatur. Pe. Adde ꝙ hoc diſceptandi gen⁹ non eſt omnino repudiādū: modo abſit maliuolētie fraudiſq; ſuſpicio.

ad acuē dū ingeniū diſputatiōnēꝙferre

Limatur enī ⁊ acuitur in diſputatiōe hoīm cogitatio. Tardi. Quis me ad diſputandū coget? Ca. Honeſtas: q̄ ſapientibus pro neceſſitate eſt. Tar. Aduerſario nō mihi eſt opus. Caro. Virtus tamen nulla eſt: ſi aduerſari⁹ deſit. Pet. Si latiſſime (vt ais) tua manat induſtria: cur aliena tibi virtus tā formidoloſa eſt? Tar. Quia quo altiori faſtigio collocat⁹ quis eſt: eo impenſius īminentē caſum cauere debet. Pe. Nullo caſu deiici poteſt virtus. Tar. Me demū hac ſollicitudine exſolue. Pe. Si negotiū infectū relinquas: deſpicient te omnes. et nihil virtutis, nihil animi, nihil neruorū ineſſe tibi putabūt Tar. Apage apage: dii vertēt omen ī meli⁹. P. ꝓin etiā atq; etiā delibera: et cauſas expende. Tar. Liberare me nequeo. Ita duris laqueis ſū inuolutus. Pe. Forti animo eſto: audendum eſt. Tar. Hec tēporis ſpaciū deſiderāt. Italoꝝ eſt cōſuetudo, vt eis aliquid ꝓponať de q̄ diſputent, q̄uis ſubito. nō facile mihi ſuccurrūt, nec ad votū verba ſuppetunt. Car. En in cui⁹ cuſtodiā ſe tradidit eloquētia. Ta. Sꝫ q̄ paulo accuratius conſcribo, ſic ab oībus ꝓbantur vt ad veterū ſcriptoꝝ gloriā facile pueniāt. P. ꝓpe laudi nimiū īſeruire videris. T. oīm ad ꝓpriā laudē anim⁹ eſt ꝓpenſior. Pe. Quod tamē (vt plinio verbo vtar) magnificū referēte alio fuiſſet: ipſo qui geſſerat recognoſcēte vaneſcit. Tar. Meo iure quodāmō gloriari mihi licet: eloquētie benedicēdiq; ſcīe preclariſſimū cōpendiū ſtruxiſſe. Ca. Vide ne hoc tuo ꝓpēdio medicos imiteris: quoꝝ tituli remedia: pixides hnt venena. Tar. Nulla venena hēo. Pe. Hoc nihil ad rē. Tar. Reſpōdendi aſtringor officio. Ca. Ego attēti⁹, ⁊ pendēs ſiqd de lris ꝓferas expecto P. Audis tu illū? T. vt ꝓpius oixerā: meo voto nō v̄ba rndēt. P. qd reliq ē? Tar. Reliqui? nihil: tm exēplar hēo: īmo vo archetypum illi⁹ iuectiue quā lōgis vigiliis lōgaq; lucubratione

Iactātiā eſſe vitā dam.

vrban⁹ iocus

aduersus hūc infestissimū hostē cōdidi. hoc (si libet) in medi
um ꝓducā. Pe. vbi est hoc exemplar? Tar. Eccū. Pe. parat⁹
aduenisti. Tar. hocvelut alicui⁹ triūphi monumētū ꝛ deiicti
hostis exuuias mecū defero. Ca. caue ne poti⁹ sempiternū ig-
nominie monumētū tecū deferas. Tar. pergis me lacessere?
Ca. te tātū lacessā: q̄tū equitas humanitasq; patiet. Pe. Quī
ita agatis: vtvterq; cōstituta cōcordia discedat. Tar. est ne ca-
role hic mihi legēd⁹ liber? Ca. petrū roga. Illū eē hui⁹ rei du-
cē: me comitē decet. Pe. Ego iure humanitatis hoc idē po-
stulo: ea tamē lege, ne qd obscenū, flagicioſum, aut quouis
modo turpe nr̄as aures offēdat. qd enī ē tā inhūanū: q̄ doct
nā ad laudē et salutē hoīm datā, in alteri⁹ cōtumeliā atq; pni
tiē cōuertere? Tar. Tibi obtēperatū dices. Pe. Tuū erit ca-
role ꝓtes tui balbi quousq; patiē equitas tueri. Car. Addis
calcaria currenti spōte. Pe. Egovelut ꝓthatica ꝓsona ſmonē
cohibebo. C. Immovt nr̄e disceptationi te q̄i arbitrū p̄beas:
oro. Tar. Id q̄3 mihi cordi est. oēq; noīs mei dec⁹ tue cōmē-
do et cōmitto fidei Pe. ſivtriq; vestrū (vt dicitis) gratū futurū
est: on⁹ nō recuso. Ca. nihil est qđ grati⁹, aut acceptius (vt pro
tardiuo etiā loquar) nobis euenire possit. Pe. Rē igit aggre
dere tardiue. Tar [balb⁹ nobilē venetū se p̄dicat] Ca. q̄ aior
vita cōstitutus ē, vt rō postulat: nobilis merito est cēsēd⁹. Il-
la enī ē stabilis, ac solidis radicib⁹ fundata fixaq; nobilitas:
que nō parentū imaginib⁹ sed ꝓpria vtute nitescit. Nā q̄ gen⁹
iactat suum (vt ait seneca) aliena laudat. Tutiusq; nobilitatis
splēdor in cōsciētia: q̄ ī fama reponit. Ille etenīvere appellat
nobilis (vt inquit plato) cui nō aliena, sed suavirt⁹ ad nobili-
tatē opitulat. Si vero de illa loq̄ris nobilitate q̄ hereditaria ē
et ex maiorū memoria depēdet: ꝓ quasdāq; successiones tra
dit: prudētis q̄ppeviri nō erat obiicere, id alteri deesse: q̄ se
oīno spoliatū videt. Et si erat aliq̄rū: illorū certe nō erat: q̄ nō
solū q̄cūq; nobilitat⁹ ī dicio: verꝝ etiā patrimonio, reliq̄sq; for
tunis nudati ī sūma iopia oēm etatē agūt. Pe. Ad rixas iā
delati estis. Ca. necesse ē cōuiciatorib⁹ obuiā ire. P. nulla vt⁹
hoīz magis ē nccīa, q̄ patīa ipa. Ca. sepe nimia patīa ī stulti
tiā mutat. T. nimiū acrit hūc balbū defēsitas. Ca. boniviri ē
ei ſbuēire, q̄ alteri⁹ īsolētia cc̄ūenirivsariq; videt. P. iā fit ho
rū ſmonū t̄min⁹ deicepsq; ī lr̄isvr̄a vsef orō. T. ad r̄liq̄ ꝓgā C.
ꝓgas T. [adā edidisse g̃matica fide dignissimis dixit balb⁹]

vtriusq; consēsu iudex e-ligitur.

Que sit vera no-bilitas.

cōuicia-torib⁹ eē rñdēdū.

Ca. Idēvniuerſivno orevnaqꝫvoce dixerūt auctores. Plato

Adā iuē- tor gram- matices. eni idoneꝰveritatis aſſertor in eo qui cratillus inſcribitur libro: copioſe ſapiēterqꝫ idipm latius exequiť: cui in euāgelica prepatione aſtipulatur euſebius. Tar. ratione q̄ auctoritate cōtēdere malo. Ca. iſtorū auctoritas pro ratiōe ſufficit. Tar Nihil eſt qꝺ eque me delectet q̄ ratio ipſa. Ca. Huiꝰtamē rei inꝓpatulo et in prōptu ratio eſt. Tar. quenā ? Ca. hec. gram-

Officium grāmatici matici propriū peculiareqꝫ eſt munus cuncta q̄ ſunt idoneis aptisqꝫ vocibꝰſignaē. ꝑmꝰvero adā noībus ſuis appellauit cū cta animalia etvniuerſavolatilia celi et oēs beſtias terre: vt ha bet geneſis. vnde facile colligiť grāmaticā ab eodē ꝑncipi um ortūqꝫ traxiſſe. Tar. nihil eſt qꝺ tuis argutiis nō ꝓſequaris. Hoc tamē animo meo penitꝰheret: ea tēpeſtate nullū latini eloquiiveſtigiū apparuiſſe. Ca. Hoc opiliones et ſalario rū pueri nō neſciūt. Tar. Iſta tamē cū tuis dictis pugnare īter ſe vidētur. Ca. arbitraris ne ex oī populorū ac gentiū copia latinis tantum cure fuiſſe diſciplinas? Tar. Ego id certe ſcio. Ca. Ecce qui magnam ſibi gloriā ex arte oratoria que ſierit. Tar. Nō aliūde mutuatꝰ ſū: ſed alios īſtituendo hanc mihi peperi gloriā. Ca. qui alios inſtituit ipm ꝑmo inſtitutū eſſe oportet. vt tamē adꝓpoſitū reuertamur: a ſūmis hoībꝰ et ſapiētiſſimis accepimꝰlitteras apud hebreos ortū et initium habuiſſe: que lōgo interuallo ad egyptios magos effluxerūt. Indevberrimosvirtutis et ſcientie fōtes greci ſcriptores

Qui fuerint ſciēti arū inuentores hauſerūt nouiſſime Archas Euāder (vt meminit liuius) latinis litteris auſpicatiſſimū ꝑbuit exordiū que pariter cum romano īperio creuerūt. Tar. Mea nihil intereſt ſcire qui primi qvevltimi in ſtudiis fuerintverſati. Ca. Hec paruipendūt qui (vt aiūt) nec ſibi nec alteri ꝓſūt. Tar. Spectata ſatis mea eſt īduſtria. dū memoria rerū gallicarū manebit: notus'ero. Ca. dū troiani belli ſuperit fama therſites quoqꝫ noſceť. Pe. Clepſydria ad indicēdū vobis ſilētiū opꝰeſſet. Tar. Ad inſtitutum reuertor. Pe. Equū facis. Tar. Ego ſua auctores gl'ia nō fruſtrabo actiuoꝓ dōponēti balbice abutēs balbus dixit. Ca. ab omni equitate animū detorques: o facinꝰaīaduertendū? P. cohibe iracūdiā que cōſilii hoſtis eſt infeſtiſſima ⁊ potius cogita qd te dignū ſit q̄ qd in alterū iure dici poſſit. catā immane mēdaciū cōfingere? cōfricauit frōtē. Tar. Quid?

Car. Quid? q̄si nescias balb⁹. Ego sua gl̄ia auctores nō frau dabo frequēti cetu audiente protulit. Tar. Alit ego audierā Ca. Mide habebas aures/vel poti⁹incessendi libido te falsa loqui subegit. Maledicor⁹ istec mos est: q nil dictu aut factu turpe ducūt/nihilq; pensi hñt. dum sue mordacitati obtēperent. Pe. Nulla tam detestabilis pestis est: q̄ non a viro iperito ꝓficiscatur. Tar. Pergā. Cetera ⌊Ingenioli riuuli elegātissimi adolescētulo deuchaliōe eloquii ll gemio īpitissime sēpsisti orthograhpie pueriliter insciū vt semel dicā te passim ꝓdis⌋ Pe. Apud quē tardiue hec loq̄ris? Nempe apud eū qui in huius libelli lectiōe multū tpis et opere posuit. et eas voces que in cōtentionē sunt adducte: vt ratio orthographie postulat cōscriptas esse meminit. Retinacula ne verecūdie abrupisti? Tar. Scis quare hec cōscripseri? Ca. Scio qa doctrina te iparem videbas: fraude tentata res est. Tar. Ira me ad cō fingenda hec inflāmauit. Ca. Nihil ꝓfutū pōt diuturnū esse. Pe. Ita est īgeniū hoiz vt cū bone artes desint. dolis ac fallaciis cōtendere ōnes q̄ succūbere malint. Ca. Vide īterea ne teipm orthographie insciū ꝓdas: qui nichil nichilū michi (ut alia omittā)c lr̄am exigere cōfirmasti. Tar. tu id negas? Ca. Quidni? Tar. Haud tecū sentio. Ca. Erras. Tar. Me igitur q̄primū hoc libera errore. Ca. Faciā: licet nō meritus sis Imꝑmis fabii verba repetenda videntur q̄ sunt hec: apud nos potest queri an in scripto sit viciū si h lr̄a est nō nota: cui⁹ ratio mutata cū temporibus est sepius: parcissime ea veteres vsi etiā in vocalibus: cū edos ircosq; dicebāt. Deinde reseruatum ne in consonātib⁹ aspiraretur vt in graccis ⁊ triūpis. Erupit breui tpe nimi⁹ vsus: vt chorone chenturiōes pchones adhuc qbusdā inscriptiōib⁹ maneāt. q̄ de re catulli nobile epigrāma est. Inde durat ad nos vsq; vehemēter et cōprehendere ⁊ mihi: nā mehe ꝓ me apud antiquos tragediaꝝ precipue scriptores in veterib⁹ libris inuenim⁹. T. nihil intelligo quor sū hec afferas. Ca. Apertius vis me loqui? T. Etiā. Ca. ꝓsequar g̊ pingui (vt aiūt) minerua. Apud veteres mi dādi casu enūciabatur. vt catulli carmē testimonio est. Lesbia mi dicit male semper maro et mi genus a Ioue sūmo est Et ꝓpertius mi natura aliqd semper amare dedit. Deinde cū erūperet nimius aspirationis vsus h addiderunt alterū .i. postponentes

Nihīl nihilū mihi sñ c cō scribēda

qm̃ in latinis dictōibus raro ſubiicitur aſpiratio. Intellextin an nondū? Tar. Satis. Ca. Igitur ad inſtituta ꝓgamus. Tar. ⌊tuo noīe dedicarē incōgruū ꝓ tuo nōi ſerui? ſupra illud primi eneidos propriāq; dicabo aít: in vſu eſtvt dicam? ſacerdoſ dicatus eſt numini⌋ Pe. his verbis omnē ꝓbitatis opinionē exuis: quādoquidē tuo noī dedicarē in exemplarib? cōſcriptum eſſe cōplures norūt. quod tibi quidē nō fuit negare integrum: ſapientis enī nō eſt mentiri. Tar. Ledere īimicos quauis ratiōe ſapiētis eſt. Pe. Immo ſapiens habendus eſt nō q facit, ſed qui ꝓpulſat iniuriā. nec eſt q̄cq̄ tam anguſti animi tāq; praui q̄ iniuriarū remiſci. Tar. De vtute nobis certamē eſt pro qua doctis viris omīs debet eſſe ꝓtentio. Ca An virt? ad mentiēdū ꝓpulit? T. Non ſ3 vlciſcendi cupiditas. Ca. fla gicioſi hoīes (inqt cyrus apud xenophontē) cupiditatibus ſe preſtant inferiores. Tar. Trita eſt iam ſententia. Cōfugiendum eſſe ad iniurias ſi vti non licet iure. Pet. Hec ſententia non in pectore ſapientū ſed in linguis ſultoꝝ nata eſt. His vero pretermiſſis res videtur exigere vt curſim et breuiter

Dicare quid ſit

iſtius verbi dicare vim ac naturā carole attingas. Ca. A veteribus qui ꝓprie? ſignate ſunt locuti multiplex acvaria verbi hui? ſignificatio ꝓſeruata eſt. modo cōſtituere et cōſecrare deſignat. vt apud maronē vrbe velit poſita templis ſibi ferre dicatis. modo tradere. Cicero ad ceſarē balbū q̄ti faciā q̄q; ei me totū dicaueri, ex ipſo ſcies. Quādoq; denotat nūcia re: lucilius: fama vbi ad aurē pugnā tua clara dicaſſet Seruius cui? mutilate verba tardiu? retulit: Sic inqt: dicare eſt in obſequiū dare vt ſacerdos dicatus numini. virgili? cōnubio iungā ſtabili propriāq; dicabo. Pe. De hiis ſatis vnde eſt aggreſſa iam vr̄a referatur or̄o. Ta. ꝓſequor ⌊In mentē venit nō illd catullianū cui dono etceta Catullianū illud ſcribēs Si illius (vt ais) tibi in mētē non veniebat: dabas (vt virgili? ait) ſine mente ſonum.⌋ Caro. Tuipſe (vt virgiliano vtar verſu) das inania verba das ſine mente ſonū. Balbus enim condite ac facete ad illud catulli alluſit: cui dono lepidū nouū libellū exculto modo pumice expolitū. Ta. Quid me obtundis iſtorum poetarū auctoribus qui nec minimum apud me locum habent? Ca. Improbe ergo ad poeticas imitationes demordendas te contuliſti. Nā vt de pictura et ſtatuis niſi artifex:

sic de carmine nisi poeta iudicare nequit. Pe. Nimiū euaga mini illuc redi quo cepisti tardiue. T. ⌊paucis elementis ad ditis Elemētū pro littera vtrūq; ignorās abusiue posuisti Pri scian⁹ in primo titulo de littera hoc int'est inter litteras ⁊ ele- menta ꝙ elemēta proprie dicūt' ipse pronūciationes note ha rū littere abusiue elementa ꝑ litteris⌋ Car. pfice ꝑsciani qđ restat. Tar. satis dixi. Ca. ego pficiā. tamē et elemēta ꝑ litte ris et lr̄e pro elementis vocant'. cū enī dicimus nō posse con stare in eadē sillaba r. ante p. nō de litteris dicimus sed de ꝑ nūciatione litterarū. Nā quātū ad scripturā possūt coniūgi nō tamē etiā enūciari. Tu vero bonevir que tuo negocio cō uenerunt ex ꝑsciano transcribēs: reliqua cōpressisti: mira ce leritate suspēsis (vt aiūt) gradib⁹ que te offenderāt euadens En astutias. Pe. vera est illa vetus probataq; sententia nihil homini indocto iniusti⁹ eē posse. Caro. resipisce / resipisce / noli amplius fallere: tibi luditur fatere aliquādo eē id qđ es: litte ras pro elementis et elemēta pro litteris accipi / preter te dū taxat qs ignorat? Diomedes sollertissim⁹ vocabulor̄ ī daga tor sic īquit. lr̄as etiam veteres elemēta dixerūt: ꝙ oratione velut quedā semina construāt atq; dissoluāt: hec eadē est ꝑ- sciani auctoritas. littere aūt eor̄ elemēti vocabulo nūcupāt' ad similitudinē mūdi elemētorū: sicut enī illa coeuntia oē cor pus pficiūt: sic etiā hec cōiūcta lr̄a lēvocē q̄si corp⁹ aliqđ cōpo nūt. Qua de re extat insigne ausonii epigrāma Trūcatis cō uulsa iacēt elemēta figuris Signaq; confusis interiere notis fabi⁹ q̄ sic de litteris exorditur. Ne qs igit' tā q̄ pua fastidiat grāmatices elemēta. Tar. Iuro me nihil harū rerū curare. Pe. incōsulte agis nā vt qsq; rē suā curat sic ei ꝓcedit. T. Igit' mutāda est mihi ratio: iuro me harū rerū multū curare. P. quotiēs iuras memēto te diuinū testē adhibere idest aīz tuū quo nihil homini dedit ipse deus diuinius. Ca. Ille forte (vt inquit euripides) Iurauit lingua mētem iniuratā gerit. Tar diuus. Ista est veritas. Petrus. Ast hoc iusiurandum homi- nis est fallacis callidi veteratoris et vafri. Tardiuus. Vtile est sic esse. Petrus. Vtilitatis spetie sepissime peccatur. Sed eo iamvnde digressi sumus reuertamur. Tardiuus ⌊Rhino ceronteos. r. minime aspiratur qđ aspirādū ē ꝑperā scripsisti

elemētū ꝑ lr̄a ac cipitur.

Pe.ha tardiue innocentē in iudicium accerſis. Hiſce oculis hāc de qua ē ſermovoculāvidi r aſpirato fuiſſe a balbo notatā. Ca.ſatis tamen ſatis nos cicero docuerat nihil eē fedius vanitate atq; mendacio. Tar.Aliud qđ ſcriberē nō habebā. Ca.At tacuiſſes. Pet. Id arbitror fuiſſet grauitatis. T. Vellem. Ca.Sed ſero: Acta enī agereveteri prouerbio prohibemur. Tar. Cuiꝰnā rei hecvocula rhinoceros eſt index. C. Nūq̄ puto in litterarū ludū pedē attuliſti. diſce tamē. Rhinoceros ex rhene ideſt naſo et ceras ideſt cornu cōſtituiť. et q̈dru pes eſtvt tradit pliniꝰhoſtis elephāto vnū in nare cornu habens: quo ad ſaxa limato preparant ſe pugne. Solinus illud cornu eē repandū et recuruū narrat q̄ attritū cātibꝰī mucronē exacuit par ipſi lōgitudine. Tar. Hec mihi nō ſūtvoluptati. Ca. quid aſinus ad lirāʔ P. Ne ceſſes legere. T. ⌊Iſtud triuiale carmē: hoc quia tuū nō iſtud q̄ſi alienū cōtēnēdūq; dicendū ē. ⌋Ca. Si balbi laudes p̄ditū ire geſtitabas vigilantius elaborādū fuit. Tar. Immo illi acriꝰeuitēdū fuit ne inuadendi locū mihi relinq̄ret. C. Fecit: aſt īprobos inuidie morſus euitare qs poteſtʔ Tar. doctrina q̄ iniuriis certare malo Ca. Hec tua dicta tantū abſūt a doctrinavt nihil magis doctrine poſſit eē contrariū. Tar. nōnevalla q̈rto elegātiarum ſic inquit de me loquēs dicere debeo hoc caput hec manꝰhec ciuitas de tevero iſtud caput iſta manꝰ iſta ciuitas. De ētia aūt perſona illud caput illa manꝰilla ciuitas. Ca. Hactenꝰlegiſti. Audi etiā que ſequūtur. Aliquādo iſte accipiť p hic vt cicero in antoniū . Cū iſto corpe ſtent cū gladiis armati. Et quītilꝰ. Iuuenis iſte de quo ſūma in rebus humanis mōſtra fingunť. Tar. iſta nō p̄ſpexerā. Car. Id quidē etiā ſi tu neges certe ſcio. Pe. Nō temere fabius aſſerit nihil eē peiꝰ iis qui paululum aliquid vltra primas litteras progreſſi: falſam ſibi ſcientie p̄ſuaſionē induerūt. T. ⌊Caſſurꝰ gemino ſſ impitiſſime ſcēpſiſti cū ſimplū poſtulet et a p̄ductā habeat. ⌋C. qm̄ per inextricabiles errorū tenebras vagaris. Accipe quītilia niverba. Quid q̄ ciceronis tēporibꝰ pauloq; infra. Quotiēs .ſ. littera media vocaliū lōgarūvt ſubiecta lōgis eſſet gemīa baťvt cauſſe caſſus diuiſiōes quo modo et ipm etvirgilium quoq; ſcripſiſſe manꝰeorū docēt: hec ille. Cuiꝰ auctoritas frequenti dictorūvſu corroborať. Tar. Cedo ſatis exploratum

rhinoceros quid ſit.

hic ꝛ iſte cōfūdūť

qm̄ ſſ geminetur

non tamen habeo an leges ſint orthographie quadam veluti immutabili neceſſitate conſtitute. Ca. Non ſemp ratione nititur orthographia:ſed plerūq; exemplo nec lex eſt ſcriben di ſed potius obſeruatio et ſi ꝓſuetudo voluerit vetus ſcribēdi lex facillime abolebitur. Quē enī potius q̄ fabiū qntilianum ſequar?qui in oratoriis inſtitutiōibus hec inquit. Verū orthographia quoq; ſepe conſuetudini ſeruit Ideoq; ſepe īmutata eſt. Et ſubdit. Ego niſi quod conſuetudo tenuerit ſic ſcribendū cuiq; iudico quo mō ſonat Hic enī eſt vſus litterarū/vt cuſtodiant voces et velut depoſitū reddāt legentibus . Tar. Hec iādudū ſciui:credis ne?Ca.credo vt equū ē credere . T. Si fallor infortuniū opto.Car. Amicus ſū eueniat volo tibi quod optas. Tar. Nihil opto preter famā et gloriā. Ca. magnifica vox et magno viro ac ſapienti digna. Tard. Qui exiſtūt q fuerūt qq; futuri ſūt oēs ſapiētia antecedo C. Bone deus vt expetis gloriā vt ad eā raperis. Tar. Miraris?Gloria mihi mater fuit:honos pater. ſoror aūt fama.Ca.Parentes habuiſti probos caue ne degeneres. Tar. Iſtec mea eſt curatio nunc exequar. [Stigiis i ꝑma latina y greca eſſe debet] Ca.q̄ iniquus es q balbo fraudi vortis quod librariorū incuria euenisſe nemo neſcit. Tar. Hec euadendi via relicta eſt. Ca.Quaſi hoc non ſit frequens eorum vicium. qui modo preposteras et inuerſas:modo alias pro aliis litteras collocant. Prius autem maronem tulliū aliosq; delectos auctores:corripias neceſſe eſt. q̄ balbi vllam culpam reprehendas. Tar. De aliis id non ſentio. Ca. Turpe quidē eſt vt eadem de cauſa balbus plectatur. alii ne appellentur quidem. Tar. Quicquid dicas in hoc propoſito ſuſceptoq; conſilio permanebo. vt iure vel iniuria vltum iri fas putem. Ca. Digna quippe viro eſt ſententia. Tar. Inuenti etiam ſunt qui non modo verba/ſed vitā quoq; fuderint vt in inimicos animaduerterent. Pe. Immane quidem illud eſt: q̄ prudentius alexander macedo regiū eſſe dicebat/vt a quibus male audias eis magis ſis munificus. Tar. Mihi vero eſt conſiliū mortem oppetere potius q̄ deſerere vltionem. Petrus. Vt libet Tu interea carole quid compertum habeas de ſtygia palude nobis latiꝰ explica. Nam(vt inquit M. varro)donec iſta muſſitamꝰ pluribus horis viuimus. Carolus A nonnullis accepi qui colen

Ortho-graphia ſola conſuetudine niti.

librariorum īcuria.

equitatē etiā inimicis eſſe ſuādā

Multiplex de styge opinio.

di ingenii gratia balbi edes frequenter visitent: eū nouissime de vi ⁊ origine isti⁹ vocule ī hūc fere modū disseruisse. Styx a stygo deducit / quod quidē errorem miseriāq; designat: est q; inferorū palus versibus poetarū celebratissima De q̄ hanc hesiodus retulit fabulam. Victoriā stygis filiā gyganteo bello ioui fauisse ob quod munus illi tribuit iupiter vt siquis deorū per stygē paludē deieraret .a reliquo cetu semoueretur: ob quod cecinit maro cochiti. Stagna alta vides stygiāq; paludem. Dii cuius iurare timēt ⁊ fallere numen. Naso in trās formatis promissi testis adesto Diis iuranda palus oculis īcognita nostris Et ausoni⁹ Queq; piat diuū periuria noctico lor styx. Hoc figmentū multiplici velatū enygmate ridet lactanti⁹ Idem. Per stigiā inquit sanctissime iurat Vna superstitio superis que reddita diuis. que est ista superstitio? aut a quo reddita qua peierantes deos puniat: que tanta formido est paludis inferne si sunt imortales. Hec ille. Anuens seneca stygiā apud eos esse qui in superiori sunt hemisperio ī moralibus questionibus contendit Diodorus siculus circa extremam egypti partem locū esse docet et paludem ingentē que cū transitu sit difficillima limosa nimis ⁊ papiris plena styx est appellata quasi tristitia. laborem. ſ. transeūtibus afferens Idem seruius honoratus existimat . Sed herodotus septimo hystoriarꝝ stygem paruam esse aquā scribit in archadie ciuitate / que nacris dicitur ex quadam petra profluentē. Hec eadem aqua (vt meminit plini⁹) licet neq; odore neq; colore sit abhorrenda. Illico tamen pota quasi venenū necat et de eadē alibi dicit. piscículos quosdā generat qui comesti / repente perimunt comedentes. Macrobius vero cui magis (vt opinor) est amica veritas: docet qui per diuersas gentes auctores in constituendis cerimoniarū sacris fuerunt p stygem designasse qcqd inter se humanos aios in gurgite mergit odiorꝝ. Pe. Eblandiūtur ne aures tue tardiue his compte orationis modulis rerūq; multiplici eruditione: que nos profecto eximie / ac vnice delectat. Tar. Hec recondita atq; obstrusa de penitissimis (ut aiunt) musarū antris eruenda relinquā. Ineptum eē atq; absurdum arbitror: me iam senio confectū: ab aliis demum erudiri. Ca. Tota erras via. tandiu discendū est inquit seneca q̄diu nescias (si puerbio credis) q̄diu viuas. Ideoq; per

contanti ſilenio quoad diſcipulus eſſe vellet/ reſpondit plato quoad meliorē atq; peritiorē eſſe non penitebit. Tar. Surdo fabulā narras. Ca Perge igitur hyulco ſermonevt cepiſti: mihi iam aures occaluerunt. T. [Qui credit fieri rhetora hic ſcripſiſti balbe et pſianū illud exponens repēte poeta prodirem euaſerim poetam audiente etiā venetoꝝ oratore protuliſti Cocū interpretans cotta volebat videri ſeuerum hominē dixiſti En balbum ſoloeciſtā ꝛ quidē inſignem.] Ca. licet amarulēta dicacitate linguaq; mordaci balbū inſecteris: parem me tibi gratiā relaturū ne ſperes Non enī moris ē mei iniuriarū reminiſci/quas et ſi vlciſci poſſem obliuiſci malo. Pe. Recte quidē hec perfecto incōparabilis eſt inuicti animi ſublimitas non proſequi iniurias. Ca. Omni in re curandum eſt equidē ne de quopiā detrahendi cauſa obloquamur: quādo nihil maledicentia deteri⁹ eſſe poteſt: ſed aduerſus tamē improbos alterna quadam viciſſitudine vtendum eſt. Nam et qui alium ledit et qui leſus defenſionem ſuā relinquit nullo mō reprehenſiōe vacat. In altero iprobitas ī alt'o aī ibecillitas culpaꝰ vtrūq; a ſapiēti viro alieniſſimū. P. Eſt ita ut ais Nūc āt tue fidei ꝓuenit. Quid balbus in medium protulerit integre et ſimpliciter enarrare. Ca. Balbus cum obſcurorum ſenſuum queſtionūq; exquiſitiōem explicaret ac vniuſcuiuſq; rei qualitatem poeticis gloſulis abſoluens ſic illud perſii elucidauit Repente poeta ꝓdirem: id eſt tempeſtiue: In poetam euaderem. Et enarrans argumentū Illius diſtichi quo marcialis in cottam Iocatur bellus homo et magnus vis idem. cotta videri. Sed qui bellus homo eſt Cotta: puſill⁹ homo ē. Cottavolebat inquit ſe magnū ac ſeuerū hoiez oſtētare. q̄ v̄ba licet a plurib⁹ ſtudioſis/ quātū notando cōſequi poterant/ intercepta forent: noſter tamē cenſor callidus nimiꝝ et verſu t⁹ ea corrūpe ac dilacerare nihil ē verit⁹. T. Feci qō vſui meo fore credidi. Pe. perfidie pellēda etiā mima ē ſuſpicio. Tar. pfidia ſollertie ac ꝓbitat; vel etiā ſapiētie q̄q; nomē accipit Ca. Erubeſce tardiue erubeſce. Os iſtud aliq̄ cōprime. hois ſaltē v̄ecūdi faciē ſume. ſilēcio res tuas p̄mitto Nolo eī aliiſ redarguēdi ridēdiq; matiaz oēz p̄ripe. T. aliis? Si neſcias: ex remotiſſimis locis ꝛ feceſſib⁹ ad lcōes meas oms accurrūt. P. ſapiūt. legim⁹ ꝛgaditanū quēdā titi liuii noiez gla ꝓmotū

Eciā ſenibus eſ ſe diſcendum

nō ſpv̄tus ē ꝓferre iiuriā

perfidia pellenda

Iocoſe dicta.

adviſitandū eum abvltimo terrarū orbeveniſſe. Tar. Cum loquor:muſas ipſas latine loqui credūt. Pe. Scio quaſi alterum plautū natū putant. Tar. Inſigne atq; memorabile ſpectaculū oībus exhibeo. Ca. Leopardū/autvrſū putant. Tar Leopardū autvrſum:qui ſūmū faſtigiū artis oratorie' exhibuit? Ca. Vna erras littera. Sūmū faſtidium artis oratorie exhibuiſti. Tar. Dum longius me puexit dulcedo quedā loquēdi:ſum oblitus qđ minime obliuiſcēdū fuit. Heus tu. potin negare balbū [qui credit fieri rhetora littus arat ꝓſcripſiſſe?] Ca. Cur negarē? Pe. A prima fronte epigrāma repete. Ta. Immovt audias te obſecro. Recognoſces mearū laudum nōvana ꝓconia. Ca. Ita ne raperis glorie cupiditate. T Quidni raperer? Oēs ſtudio laudis trahimur: et optimus qſq; maxime fame cupiditate incēdit. Pe. Recte. Themiſtoclē quoq; dixiſſe aiūt:cum ex eo quererē cuiusvocē libentiſſime audiret:eius a quo ſuavirtus optime predicaretur. Tar. Audi epygramma.

Glie cupiditas.

Tardior attee creſcit quia trūcus oliue:
Arboribus reliquis ſecula pluravidet.
Tardior immenſū creſcit tibi fama per orbem:
Caſſurus nullo tempe ſurgit honor.
Nam remeet ſtigiis ſeu quintilianus abvndis:
Gloria ſeu priſci tullius eloquii.
Cedetvterq; tibi/nomē laudabitvterq;:
Egregiū poſcet alter et alter opus.
Te ſiue pernaſi ſacros qui ſcandere colles.
Aut credit fieri rhetora.littus arat.

[Tardiuo quītilianū ac tulliū ceſſuros: illius nomē laudaturos:illius egregiū opus poſtulaturos hoc epygrāmate teſtaē balbꝰ. Iſtud tuū liberūverūq; ē de tardiuo iudiciū] Ca liberū ergo etverū balbi fuiſſe iudiciū ꝓdicas: q; te ciceroni et quītiľ. ꝓtulerit? nō eqdē te puifacis. T. ꝓtulit me qppe. Ca Eſto humanitatis gra tibi aliqd cōceſſerit:etiā ne aures noſtras hac iactātia onerabis? ſēp ne imitaberis militē gloriosū? Neſcis q̄ ſit turpe/q̄ ſordidū de ſeipſo falſa ꝓdicare? Neſcisvulgatū illud:laudes ī ꝓprio ore ſordeſcere? quisvnq̄ fuit adulator tā īprobus:vt ea alteri tribueret q̄ de teipſo aſſiduepfers? Pe. Ita porro natura cōparatū eſt. Nemo eſt tam

turpis ē iactātia

ſtultus tam oī prudētia vacuus qui ſapiētiā ſibi deeſſe putet
Ca. Sed vide nev̄borū inuolucro ſub laudis pretextu lateāt
aculei. qō ratio poſtulat epygrāmatis. cuius lex eſt: vt iocan
di/cauillādi/deridēdi/licētia laſciuiat. Tar. etiā leges de cō ratio e-
dendis epygrāmatis late fuerūt. Ca. et de epulis cōdiendis pygram
quoq;. P. Niſi me animus fallit: priores verſiculi tuo tardiue maton.
noī alludūt. Oliue nāq; cōpararis: que arbor tam lente pube
ſcit vt heſiod⁹ negauerit olee ſatorē fructū ex ea ꝓcepiſſe quē Oliua
q̄. Reliqua ironiā habēt: aut certe hypbolen figurā poet; ami
ciſſimā. totus autē iocus et venuſtas vltima effūdit phiodo.
Cuius hec eſt ſētētia. Qui credit ſine tardiui ſuffragiis quēq̄
poeticā ſeu oratoriā facultatē aſſequi poſſe: falſa ꝓueris ca-
ptat: et longe lateq; decipit. Ca. Rem tenes. Tar. Hoc igitur
epygrāma magnū ornamētū mihi attulit. C. Quis dubitat?
Tar. Et tāq̄ ſupremus cumulus mee felicitatis acceſſit. Ca. ioci nō-
Ita eſt. Tua virtus ſemp in memoria hoīm atq; ſermone v̄ſa nulli.
bit. Tar. hoc nō dicis ex animo. Car. ludere me putas? ſerio
ago. Tar. ꝓcedā vlterius. Ca. ꝓcedas. eo tū omine quo am-
phiaraū dicūt ꝓceſſiſſe ad arma. Tar. Arma mihi minaris
in ocio atq; vmbra vitā agenti? Ca. perge bono animo. nil ti-
meas. Tar. ⌊diſſociare barbarū in hac ſignificatiōe/ꝛ nuſq̄
ectū ē⌋ Pet. carmē repetas. Tar. Sic erimus iūcti fraterno
more ſodales. Nullaq; nos poterit diſſociare dies. Ca. doce-
as nos magiſter: an latinorū quiſpiā hācvoculā vſurpauerit
Tar. Nuſq̄ gentiū diſſociare lectū eſt. Ca. Si quis bonus ra-
tiocinator tui ſermonis ſit: qui quaſi calculis addendo detra
hendoq; videat que reliqua ſūma fiat. tandē nihil p̄ter meras
nugas adinueniet. Ta. Ira te ſubigit hec euomere. Ca. certo
ſcio me animi ꝓturbatiōe vacuū eſſe. verum tum arctiſſima
amicitia: tum virtutis amor me allicit vt balbo adſim. Tar.
Nō eſt cōſentaneū qui ciues cōtemnit eum externis admini
culari. Ca. licet (vt cyr⁹ apud xenophontē ait) Ciues alienige patria ē
nis ſint p̄ferendi. Sapiētiores tamē oēm terrarū ambitū vnā caris oī-
ciuitatē eſſe ducūt. terminoſq; ſue patrie cū ſole metiūt. Im- bus.
peritiv̄o ad angulū hūc aſpiciētes aut ad illū in exiguū an-
guſtūq; cōcludūt quib⁹ et quaſi circūſcriptus eſt habitādi lo-
cus. Tar. Quid eſt cauſe que ad hūc balbū diligēdū te cōpu
lit? Ca. Arcta v̄tutū colligatio/morūq; ſimilitudo effecit/vt

eque eo delector ac meipſo. non enim muneribus vltro citro
que ſitve datis et acceptis: ſed bonitatis/ſtudiorūq; vinculis hoīes fir-
ra amici ma deuinciūt ſocietate. In qua efficit id qō pythagoras vult:
tia. vtvnus fiat ex plurib⁹. Pe. Iucūdiſſima ꝑfecto eſt amicitia:
quā ſimilitudo morū coniūgit: natureq; apprime cōſētanea.
Nam (vt inquit ſeneca) beneficiis humana vita conſtat et cō
cordia. nec terrore: ſed mutuo amore in fructū auxiliūq; cō-
mune conſtringit. Hinc p̄clarū illud ambroſii plerūq; amici
ſe beniuolētie quiſq; cōmittit q̄ fratris neceſſitudini. quoniā
vero ab hac diſceptatiōe ad aliā te materiā trāſtuliſti: equū
eſt vt iam redeas. Ca. In propatulo et ore oīm hec vocula diſ
ſociare agitat quo minus ferēda eſt illorū īperitia/qui vocē
diſſocia- notiſſimā abiiciunt. ſed ne longius exēpla repetam⁹: Ouidi
re dicit. us in tranſformatis inquit. Que poſtq; exoluit cecoq; exemit
aceruo: Diſſociata locis cōcordi pace ligauit. Martial. Tu ſi
culos fratres et maius nomē atridas. Et lede poteras diſſo
ciare gen⁹. Cicero de amicitia diſceptās. diſpares inquit mo
res diſparia ſtudia ſequūt: q̄rū diſſimilitudo diſſociat amici
tias. Ta. miſſas auctoritates facias: q̄ parui apud me ſūt mo
mēti. et rationē dic quā nō habes. Pe. Proh iuppiter: qd au-
dio? Si ex coqui mei orevba hec exciderēt: ſtatim eū coquina
ſocio. abdicarē. Ca. Audi mi magiſter. vbū ſocio frequēter a pri
ſcis vſurpat. nobis verovna vgilii auctoritas ſufficiet: qui ait.
vrbe domo ſocias: ex p̄poſitiōe aūt dis q̄ grāmaticis aſſeren
tibus ſepatiua eſt: et ſocio cōſtitutū eſt diſſocio. cui⁹ vis na-
turaq; eſtvt ſegrego diuidoq; deſignet. ſicut cōſocio pro cōiū-
cōſocio. go cōponoq; vſurpat. vba Ciceronis de amicitia ſūt hec. Qui
videt domi tue parit accuſatorū atq; iudicū conſociatos gre
conſocia ges. vnde cōſociatio nomē traductū et inclinatū eſt. Cicero
tio. de officiis. Sequit quoq; et id qō acutū et ꝑſpicax natura eſt:
et id qō ad hoīm cōſociationē accōmodatū. Tar. oēm operā
ꝑdis. Ca. q tādē? T. qa doctū doces. cūcta noui. P. alius alio
plura noſcit: nemo tū oia. T. vitatis ſū auctor. veritas q̄quo
Iactātia. vado q̄ſi vmbra me ꝑſequit. Ca. naturā vicīſti: que in ꝑfundo
(vt ait democritus) veritatē abſtruxit. T. cūcta vinco. tanta
eſt eloquētie mee vis. Pe. ne plura. modus oībus in reb⁹ opti
mū eſt habitu. Tar. Ex animo quidē exire nō poteſt/gloriā

mihi ſempiterna fore. Pe. Iactātie labes que penit⁹ in oī ſen
ſu implicata inſidet: malorū mater eſt oīm. Nūc tñ ſermoni
reliquo operā demus. Tar. ⌊Interp̄tare in infinitiuo ſchedu
la tua manu ſcripta te Perſiū expoſiturū indicāte. qua ſi dif
fiteris: tevincā et publice et frequēter balbica (vt amare) do-
ctrina dicendū aſtruxiſti⌋ Ca. Opinaris mi magiſter certas
eē ad hecv̄ba inclinâda cōſtitutiōes indiſſolubili neceſſitate
ordinatas tanq̄ leges aut plebiſcita. Tar. hoc cōpertū habeo
Ca. hic error tibi eripiēd⁹ ē. Tar. Error? vtinā tibi ſatis mea Iocoſa
ſcientia cognita eēt. Car. Obſecro nobis aliqd de hac tua ſci
entia iparti. Tar. In hoc ipſo vis magna eſt. nequeo enī qō ī
pectore eſt abditū/v̄bis exequi. Ca. ſcio. q̄ſi telū reconditum
invagina habes/qđ extrahere nequis. Tar. Ita ē: nihilomin⁹
ars et doctrina mihi abūde ſuppeditāt. Solū naturevis īmi-
nuta eſt. Pe. Oīs ars et p̄ceptio nature adiumēta deſiderat.
Ca. Nō equidē (redeūdū eſt enī ad ꝓpoſitū) analogie quâ la- analogi
tini ꝓportionē vocāt ratiōe ꝓ oīa duci poſſum⁹. veraq̄ ſenten a.
tia quā rhetor ille admodū īſignis fabius dicere cōſueuit: cō
ſuetudinem eſſe certiſſimam loquendi magiſtram. vtēdum
q̄ plane ſermone vt nummo: cui publica forma eſt. Marci
varronis quoq̄ liber de lingua latina nullam eſſe obſeruati-
onem ſimilium docet. totoq̄ nixu anomaliam: id eſt inequa
litatem defenſitat et in omnibus peneverbis conſuetudinem
dominari docet. verba eius ſunt hec. Cum inveſtitu/edifici-
is: ſic in ſupellectile/cibo/ceteriſq̄ omnibus quevſu advitam
ſunt aſſumpta dominetur inequalitas. In ſermone quoq̄ qui
eſt vſus cauſa conſtitutus ea nō repudianda eſt. Tardiu⁹ Ar
ctioribus nodis ita mevrges et implicas: vt nihil qđ loquar
ex ſententia ſuccedat. Petrus. Enarra carole mi (ne hic fru- de anci-
ſtra labatur dies) quid in diuerſis ſiue grece/ſiue romane lin piti v̄bo-
guevoluminibus de ancipiti vſu verborum annotaueris: vt rumvſu.
quaſi de quodam litterarum penu: hec in certum corpus di-
geſta et deprompta videantur. Carolus. vt boni conſulaui-
mus quicquid hac de re in multiplici lectione queſiuimus ad
memorie ſubſidium nec īdigeſte/nec promiſcue tāq̄ in acer
uū ꝓgerem⁹ Pluſcula ſūtv̄ba o/finita: quevim naturāq̄ paſſi
uorū aſſumūt: vt lauo tōdo. virgil. Incanaq̄ menta cyniphei

tondēt hyrci. Et in eneide. Nox humida celo p̄cipitat. Alibi Accingūt oēs operi. Rurſus verba quedā in or exeūtia actiuorū fūgunt officio. hora⁹ in poeticis inſtitutiōibus. dū verſus ructat et errat. Et virgil. bellant amazones armis. Sic in georgicis. placidā pacis nutritor oliuā. Vt aūt caper litterator eximius docet: priſci ſcriptores gemino inclinatu v̄ba nō pauca figurabant: vt adiuto et adiutor: diſpolio et diſpolior dilapido et dilapidor: diſpenſo et diſpenſor : et alia pleraq; : q̄ altero ductu iam abolita, et abvſu exploſa ſunt. Memineri-mus etiā verba contra cōmunes etvſitatas grāmaticorū fini tiōes vtroq; v̄ſus inclinamēta frequēt ſibi vēdicare. vt texto, opino, cōuiuo, cōtemplo, conſolo, cōmoro, auxilio, interp̄to, Auſonius Signaui aūt nō (vt plautus ait) per cerā et lignum litteras q̄ in interp̄tes auguro, auſpico, cōmento, termino, morio, digno, execro, epulo, luxurio, ludifico, miſereo. Nec mihi viciovortas: ſi breuitati ſtudēs harū vſū vocularum ab auctoritatibus obſeruatū nō recenſeo. Id enī curioſis inuētu atq; deprōptu facile eſt. eadē licentia ſtabulo protulit maro. Centauri in foribus ſtabulāt. populo. et lucto frequēter lectū eſt: ſicut et aucupo, et alterco. Hinc terentianū illud cū patre altercaſti dudū. Et lachrimo paſſim legit. vt medico : virgil. Semina vidi equidē multos medicare ſerentes. et āplexo dici ciceronis pro cluētio teſtatur oratio: auctoritatē cēſorū amplexato. Siſenna in ſenatu aſſentio primus dictitauit. licet autem verba hec omnia ex altera finitione inuſitata ſint: et velut abrogata. tamen (vt fabius quinti⁹ latius exequitur) que aveſtutate repetita ſunt, non ſolū magnos aſſertores habēt: ſed etiam afferūt orationi maieſtatē aliquā nō ſine delectatione. Nam et auctoritatē antiquitatis habēt: et quia intmiſſa ſunt: gratiā nouitatis ſimilē parant. Sed hec ſatis. Iā ē tempus vt receptui canam. Tar. Tempus eſt vt recipias canem. apage apage. Pe. Sentis ne hec tardiue? aut animo illa buntur tuo? Tar. quid ſentiam? hec minima puerorum auribus ſunt danda. Ca. Illa vero maxima. diſſociare barbarū ē et nuſq̄ lectum: et elementum pro littera non ponitur tue ſapientie ſunt danda. Tardiuus. Illarum rerum nihil amplius memini. Petrus. Mytridatem non emulaberis. Carolus Meſſalam potius emulabitur qui ſui nominis fuit oblitus.

parua ñ eſſe ſpernenda.

Pe.res parue magnas ſepe trahunt. ſciaſq; illū ſūma doctrina abundare/qui nihil reiciendū putat. Sapient' itaq; plini⁹ dicere ſolebat/nullū eē librū tā malūvt nō aliqua pte ꝓdeſſet. Ca. Adde q̄ per hec parua ad maiora ſepe aditus patet Tar. Niſi aditus mihi pateret: clauſtra ſtatim abrūperē. Ca Domū meā nō ingredieris. Pe. Deinceps reliqua ꝓſequamī T. ⌊grāmatices poeticeſq; precepta in altera cōpitis affixa ſchedula ſcripſiſti: cū grāmatice et poetice dicendū ſit⌋ Car. cōclamatū eſt. oēm doctrine opinionē exuiſti. Tar. Siniſtro me ſermone carpis. ad aſſem impēdium reddā. Ca. tue ſcie tie ſplendor eſt deletus. Tar. capitaliter me laceſſis. Ca. tuā gl'az fūdit⁹ ſuſtuliſti. Tar. Ego gloriā fūdit⁹ ſuſtuli q ꝓvtilitate cōmuni ſolus tot curas vigiliaſq; ſuſcepi. Pe. Probe cōmunibus magis cōmodis q̄ priuate iactātie ſtudendum eſt. Tar. feci: et ſtabilē gloriā ſum aſſecutus. C. Mala eſt cuſtos glorie ignorātia. Ta. mea gloria in aliorū exiſtimatione atq; arbitrio poſita eſt. Pe. ad cōſcientiā potius q̄ ad gloriā ſūt omnia referenda. Tar. cōſcientiā pauci: gloriā multi ſectant' Ca. Quid adhuc ſectaris? ad demoſthenis gloriā perueniſti. Tar. Ad hoc ſemp ſtudui. Car. Ille primā ſue artis litterā nequiuit exp̄mere. Tu vero artis tue nomē inclinare nō potes: ſi modo grāmatici ſuo te noīe dignētur. Tar. quā inceptas fabulā? Ca. Nō te pudet (illuc enī reuertor vnde cepi) minutiſſimas q̄ vocabulor⁹ finitiones ignorare? Scutica ē agēdū. Tar. dic rectius ſi potes. Ca. rectius? Quis litterariū ludū vel ſemel ingreſſus ignoret vtraq; finitione. grāmatica ce poetica ce. in recto caſu enūciari: pariq; ratione grāmatice. ces. caſu patrio repiri? friuola ſūt hec: et p̄mū grāmatices limen adeuntib⁹ explorata. Tar. Nullū igitur erit vtriuſq; finitionis diſcrimen? Ca. nullū ꝓfecto altera nāq; latine/ altera grece ꝓportionis eſt deductio. Nec pauca ſunt vocabula duplicivel etiā triplicivariatione inclinata. Nam vt delphin delphinis/titā titanis: ſic delphin⁹ delphini/titan⁹ titani varia mus. Et qua ſerie elephas elephantis/arabs bis: eadē quoq; elephātus ti. arabus bi. inclinaſ et mille talia in caſu etiam generādi. delphinos/titanos/elephātos/arobos/ſecundū grecā ꝓportionē figuram⁹. Tar. Nūc p̄mū attice lingue elemēta prelibare incepto. Ca. Catonē imitaberis: quē cōſtat in ſe

irriſio iactantie.

iocus vrbanus.

noīa primi inclinamenti greca

nectute grecarū litterarū admodū ſtudioſū fuiſſe. Pe. aliorſū veſtra flectatur oratio. Tar ⌊neqꝫ vero tua iſta poetica excuſabit licentia: vndecimo ꝑmi diuinarū inſtitutionū libri capite lactātio ſcribente. Neſciūt quis ſit poetice licentie modus. quouſqꝫ fingēdo ꝓgredi liceat. cū officiū poete in eo ſit: vt q̄ geſtavere cū decore aliquo traducat. totū autē qȯ re feras fingere id eſt ineptum eē et mēdacē potiꝰ q̄ poetā ⌋ C. Ha he. de poeſi verba facis? iūgent' iā gryphes equis. Tar. miraris? Eſt mihi ingeniū variū flexile, et multiplex· oia tento. quādoqꝫ ab inceptis deſiſto. Ca. horū vtrūqꝫ ex incōſtātia naſcitur. Tar. tamen ꝓ ora omniū feror. Ca. frequēs hoc quidē vt improbi eſtimētur: ꝓbi exterminētur. Pe. Immo tūc maxime improbitas dñatur: cū ſub aliqua ꝓbitatis ſpecie delitеſcit. Tar. maxima eſt de me admiratio. prioris eloquētie. ſum oībus exēplar. Car. ſcio: veluti ex altiſſima ſpecula: lumen qȯ oēs ſequātur oſtendis. Tar. ludis. te lōge deſidie indormitantē excitabo. Heus: de lactātii auctoritate v̄bū nullum ſ tevictū fateris. Ca. diſce mi magiſter recōdita priꝰ lactantii ſenſa penetrare. cuiꝰ ex ore dulcior melle ꝓfluit oratio Pe. te igitur ſuauiſſime carole quē ꝓprietas tenorqꝫ ſermonū copia ſentētiarū, vis explicādi nō fugiūt: hec lactātii v̄ba sollertius penſitare decet. Ca. vis me agros fertiles emulari: q̄ plus reddūt, q̄ acceperint. Pe. diomedis ſollertiam in ꝓmutando munere imitaberis. Ca. faciā vt iubes. lactātius vi copiaqꝫ dicendi ſūma, et quodāveluti lacteo ingenii flumīe poeticas laudes recēſuit: veſtigia platonis (vt arbitror) inſecutꝰ a quo poeticus furor quaſi religioſus et diuinꝰ in phedro laudatur. nec aliter ſenſit democritus. Ennius quoqꝫ ſanctos appellat poetas: ꝙ quaſi deoꝝ aliquo dono atqꝫ munere nobis commendati eē videnᵗ. quare cecinit Naſo. Eſt deus in nobis agitante caleſcimus illo. Sed ad lactantiū redeo: qui poeticos inquit viros q̄vtilia monitu et ſuaſu erāt nō ſeuere nec impioſe precepiſſe: vt philoſophis mos ē S3 feſtiuas, delectabileſqꝫ fabulas cōmenti res ſalubriter aīaduerſas in aios hominū cū audiendi quadā illecebra impſſiſſe Et veriſſimā rerum geſtarū ſeriem ſub fabulatorio pretextu cooperuiſſe. Verba eius ſunt hec. At enim poete iſta finxerunt errat q̄ſ quis hoc putat. Illi enī de hominibꝰ loquebantur. ſed vt eos

vulgi opinio

Iocus

Dē poetica licētia.

ornarent quoꝝ memoriam laudibus celebrabant/deos esse dixerunt. Non igitur res ipsas gestas finxerūt poete. qō si facerent:essent vanissimi. sed rebus gestis addiderunt quēdam colorem. Hec ille. Quātū aūt poetis permittatur/verba hec (ne a firmiano discedam)testantur. sed poetis licet quicqd volunt. Et horatianū illud pictoribus atq; poetis. Quidlibet audendi semp fuit equa potestas. vt aūt dicā qd sentio: licet non omnia sint a poetis ficta:plura tamē sunt traducta ⁊ obliqua figuratione obscurata quibusveritas inuoluta tegeret Pe. Tuū auidissime sermonē exhausi. Tar. At mihi hebescit animus harū rerū insolens. Ca. respōsū verum audio. T. Responsa mea non homini cuiq̄:sed delphico deo tribui possunt. Pe. deus delphicus quū res multas tum(qd est difficillimū)docuit: vt nosmetipsos nosceremus. Tar. Dimittam? hec [balbū lese maiestatis crimine hic conuincere possē: q regem christianissimū nō secus ac regulū/ducem/aut baronem vocauit. P. Quid iste garrit? qd vult? heus tu:ius ne aliquando prelibasti? Tar. Immo frequenter absorpsi. Petrus. Vbi? Tardiuus. In culina sepe. Petrus. De ciuico loquor iure. Tardiu?. De coquinario credidi. Ca. O capitulū lepidū. Tardiu?. Quid aliud credere:qui ne prima quidē iuris ciuilis elementa noui? Pe. ast ea dicere(vt cyrus apud xenophō tem docet)que min? noris/extreme dementie est. Tar. sit dementia sane. modo hanc dementiā in iugulū hostis/tanq̄ telum aliquod intendā. Petrus. hec nō hominis: nec ad hoiem vox est. Tardiuus. vis dicā? per fas aut nefas advlctionē hostis properandum est. Petrus. Immo sensim⁊ pedetētim procedere ad iniurias oportet:nec nisi coacte. Qō si senece stoico/et quidā rigidissimo credis:numq̄ iudicabis tibi contumeliam fieri. De inimico dices:non nocuit mihi:sed animū nocendi habuit. et cum illum in potestatem videas: vindictam putabisvindicare potuisse. Sed quid sit ledere maiestatem (ad hunc enim sermonem te prius contulisti) hec digestorumverba declarant. Maiestatis autem crimen est illud/qd aduersus populum romanum/vel aduersus securitatem ei? committitur. et in institutionibus. Lex iulia maiestatis:que in eos qui contra ipatorē/vel rē pu. moliti sūtvigorē extēdi

Tar. Sit ſane vt loqueris. vſui tamē eſt a veritatē quandoq; recedere. Pe. fac nihil iſto eēvtilius. Quid cogitari poteſt turpius: aut quis eſt morbus turpitudine maior? Tar. qd mihi morbos narres: quaſi egrot⁹ ſiem. P. Egrotus eſt qui mētē viciis inquinatā gerit: labes enī et fetiditas ingnati animi nō facile ablui poteſt. Ta. poſſū oīa: fortis ſū. P. licet ſis fortior hercule quē fama in cōſilio celeſtiū collocauit detracta ꝑbitate ad virtutem peruenire nō poteris. Tar. hec nihil ad rē attinēt nūc agā qō cepim⁹ [Iohāni guillart guillardo latine ſcribendū ē]. Ca. hic qppe locus nihil habet dubitationis hoīm eēt impitiſſime loquētiū et in aptiſſimis reb⁹ aberrantiū ſecus exiſtimare balbus tamen in rē ſuam fore credidit gallico potiusverbovti. Tar. cur id egit? Ca. vt ſui familiariſſimi nomē qd ab oībus notū eē cupiebat in ore et linguis etiā populariū verſaretur et tanq̄ in clara luce fulgeret vulgaribus aūtverbis eſt agēdū etvſitatq; cū advulgi cognitione nra cōmodatur oro. Tar. rē teneo. Ca. nō ergo ē ꝓcōtandū. Ta. [enī in parua epiſtola variare neſciēs occies repetiuiſti.] Ca. vtinā ꝓceſſiſſet eloquētia q̄ cepat gradu nec pariter cū romano cecidiſſet impio, eā nāq; (qō nō ſine animi cruciatu refero) ſenſim gradatimq; imutatā: tandē poſt lōgū int̄uallū penit⁹ amiſim⁹ eiuſq; munerib⁹ ſumus orbati in hac vero int̄miſſione litterarū ne dicā interitū cū noſter balb⁹ multū tēporis ſtudiis tribuiſſet ciceronem preſertim ſibi delegit imitandū ille inq̄ cicero ad quē tāta ꝓuenit eloquētia vt deſit arti quicqd ab eo deſideres ad vſū ſuū crebro idē verbū ꝛ in eodē ābitu adiūgit qd balbo in epiſtola et quidē ꝓlixiſſima obſeruaſſe vicio ducis. Sed proh deorū fidē quis cōferri cū cicerone potuit autvbi facundiā queras cū ab eo diſceſſeris? Abdita quidē penit⁹ eēt eloquētia niſi ars illius et ingeniū acceſſiſſet cui⁹ eſt tanta dicendi visvt oēs ad ſe cōuertat oīm mentes elicere atq; excitare poſſit. Sed longior ī hoc loco ſum q̄ neceſſe eſt ſi modo eloquētie pentē cōmēdando qs longus eſſe poteſt. Tar. Hunc ciceronem ſupra q̄ res patitur ſuſtuliſti. Pe. Nemo ſatis digne eū cōmēdare poteſt. T. alienas laudes parū equis anrib⁹ accipio. Pe. eſt benignūvt arbitror et plenū ingenui pudoris aliorū laudes ſēp in maius extollere. Tar. Malo laudāda facere q̄ alios laudare. Caro

De eloquētia.

cicero laudatur

Tam eſt turpe(vt inquit ſeneca)laudari a turpibus: q̄ ſi lau
deris ob turpia. Pe. nō eſt amplio ꝓcontādū. T. ⌊Hoies enī
nulla alia ratiōe ad deos ꝓpius accedūt q̄ ſapiētia ipſa qua ꝛ
digni celeſtibo ſedibo videmur. et aſtris quodam modo domi
namur. hereticū iſtud eſt balbe chriſtianū v̄o de fide.⌋ Ca.
ſi homies ad deos ipſa ſapiētia ꝓpius accedere non iudicas. de ſapīa
iter longe a veritate deuiū ingrederis: tuuſq; animo in maxi- non iuti
mis verſaſ erroribo: de quibo dicere incipiā: ſi prius pauca ex le caput
ſacris litteris deprompta de ſapiētia ipſa dixero. Cuio (aucto
re lactantio)tāta eſt vis: vt hoīm pectus infuſa matrē delicto
rū ſtultitiā vno ſimul impetu expellat. Doctrina enī celeſtis
(vt idē aſſerit)ſapiētia eſt. qui aptiſſime quoq; demōſtrat ſa-
pientiā cum religiōe ſic coherere: vt diuelli vtrūq; non poſſit
ait enī: vbi ſapiētia cū religiōe inſepabili nexu coheret: vtrū
q; eſſe verū neceſſe ē. fons aūt ſapiētie et religiōis deo eſt. vir }
tuſq; cū doctrina cōiuncta ſapiētia dicit. Ideo ſalomō rex ſa-
pientiſſimus diuinoq; plenus ſpū infit. Sapiētia amicos dei
et ꝓphetas cōſtituit. Neminē enī diligit deus: niſi eū qui cum
ſapiētia inhabitat. Et alibi. Sapiētia eſt candor lucis eterne
ſpeculū ſine macula dei maieſtatis: et imago bonitatis illio.
Cicero mater(inquit)oīm bonarū rerū ſapientia qua nihil a
diis īmortalibus vberius aut florētius: nihil pſtabiliuſ hoīm
vite datū eſt. Nobis aūt cum deo et aīalibus eſt aliq̄ cōmu-
nitas ſapiētia deo: ignoratiōe beluis aſſimilamur: ipſo mun
di opifice ſic loquēte: Faciamo hoīem ad imaginē et ſimilitu
dinē noſtrā. Nā verū dei ſimulachrū et imago(lactātiano v̄-
bovtar)nō illud eſt qđ digitis hoīm/ et lapide/ aut ere/ aliave
materia fabricaſ. ſed ipſe homo: qm̄ et ſentit ꝛ mouef/ ꝛ mul
tas magnaſq; actiōes habet. libet itaq; velut in eminenti ſpe
cula ſim collocato quātū potero exclamare. O rerū ſapientia
dux: o certa viuēdi diſciplina. tu invnaquaq; re quid verum/
ſyncerūq; ſit latiſſime aperis tuo munere q̄q̄d natura deſide
rat explete cumulateq; habemo. Qui abs te recedit(qua nul
la pnicies maior hoīm vite pōt afferri)nō ratiōe a pecudibus
ſ3 tātū lingua diſcernif. In oi itaq; genere vite colēda et reti
nēda ē ſapīa. ad eā rectis ſtudiis debemo cōtēdere: multumq;
ope et tpis ponere. nihil ē enī qđ hoīes duce ſapiētia aſſequi
nequeāt. ſi celeſtia q̄ris regna: aut ſapiētia eſt aut nulla alia

res omnino/per quā ea assequaris. Si īperiū affectas: nulla
est vis tanta/que sapiētia remota possit esse diuturna. Si lau
dis amore caperis: profecto verissimā laudē et ab ipso deo ⁊
ab oī angelor⁹ cetu sapientie studiosus cōsequeris. ad sūmā
(ne in singulis morer) nulla felicitas/nulla vita deniq⁹/subla
ta sapientia esse potest. Tar. nugas ais. Sapiēs habetur q̄ qđ
voluptati est/id exequitur. Pet. Immo vt quisq⁹ maxime ad
suā voluptatē refert quodcūq⁹ agit: ita minime est vir sapiēs
Tar. Garris. Sapiens est qui sibiipsi ꝑdest. P. Licet Ennius
dicat nequicq̄ sapere sapientē qui sibi prodesse nequiret. Ille
tamen (vt arbitror) equitatē solū huāne vite prodesse existi-
mauit. Ta. quod est equitatis premiū: aut qđ suppliciū: si eā
deseras? P. Equitas ꝑ se optimū est premiū. Id aūt iniquissi
mū est equitatis mercedē querere. Nā qui virtutē precio me
tiūtur: nullā esse virtutē nisi maliciā ducūt. Turpis etiā ha-
betur quē non virtutis amor: sed diuini supplicii metus a sce
lere retardat. Tar. Ego istius sū adiutor auctorq⁹ sententie.
P. credo vt me dignū est credere. Sed iā ad alia tua pgat oro
T. Q̄ dicia⁹ fulgore eminēt: ii fortune grās habeāt: hēticū
istđ ē balbe: q̄ fortuna res mortaliū q̄i suo iure sibi vēdicat et
eas solo nutu mīstrat: hēticū istđ ē balbe ⁊ alibi: huānar⁹ rer⁹
dña fortuna: hereticū istō ē balbe: ⁊ ī iesū celestiū humanor⁹
īfernor⁹q⁹ dn̄z blasphemiū ¶ C. Lati⁹ tue fame ꝑsultū foret. si
ī hecv̄ba nūq̄ icidisses T. hec cur dicas scio. dolorē tuū v̄ba h̄
exulcerāt. C. maculā ne vetis ignominie his v̄bis ablui posse
putas? Nescis q̄ sit turpe nō ī pectore/sz̄ ī lingua bōitatē hre.
nolo in meōriā g̃uissimi luct⁹te reducē. T. Sphyngide ad hec
itelligēda op⁹ eēt A pte loq̄re q̄ restāt. C. nota vulgata sūt oia
P. res ipsa carole postulat vt de fortuna qđ v̄m ⁊ pspicuū sit
idoneis testib⁹ asseras. C. vberior eqdē hec ē mat̄ia: et q̄ lati⁹
eēt exequēda. paucis tn̄ q̄ in rē nrāz faciūt absoluem⁹. Certū
igit̄ sit/⁊ h̄ ꝑmū/ ⁊ maxīe nec̄m fortunā eē tāq̄ īanē vmbrā/
⁊ sn̄ re/aut hōre nomē. Cūcta eteni diuina ꝓuidētia mīstran
tur: apud quā nihil fortuitū: nihil subitū: nihil deniq⁹ īprouī-
sū eē pōt. Nobis āt qb⁹ abdita sūt archana sūmi opificis/tāq̄
fortuite vidēt̄ eē rer⁹ vicissitudīes. Preclare itaq⁹ cicero igno
ratōez rer⁹ atq⁹ causar⁹ fortune nomē īduxisse tradit q̄ a phi
losopho ī auscultatoriis libris sic definit̄: fortuna ē causa per

qs sapi-
ens sit.

nō eē bn̄
agendū
spe pre-
mii.

q̄d sit for
tuna.

accidēs in his q̄ electionē hñt. Ab hac ſētētia nō lōgē receſſit lactātiꝰ inquiēs: fortuna ē accidētiū rerū ſubitꝰ atq; iopinatꝰ euentus Idē tñ videt aſſerere fortunā eſſe prauū ac ſubdolū ſpm̄ qui cū ſit ūimicꝰ bonis cōtraria facit q̄ deꝰ: ⁊ vniuerſis inſidiat. Verba q̄ꝫ aurelii auguſtini ſūt hec. Nos enī eas cauſas q̄ dicūtur fortuite nō eſſe dicimꝰ nullas: ſed latētes: easq; tribuimꝰ vel dei veri/vel quorūlibet ſpiritui volūtati Amicꝰ ſeneca quē diuꝰ hieronymꝰ in ſcōr̄ aſſcripſit numerū inqt Fortuna viris īuida fortibꝰ: q̄ nō eque bonis p̄mia tribuis. apud boetiū eandē ſe ppetuā vexatricē huāni generis his v̄bis oſtendit. hec mea vis ē. hunc ludū ludimꝰ. rotam volubili orbe v̄ſamꝰ. ſūma īfimis: īfima ſūmis mutare gaudemꝰ. Aſcē de ſi placet: ſed ea lege/vt cum ludicri mei ratio poſcet. deſcēdere nō īiuriā pūtes. Plautus Centū doctū hoīm p̄ſilia hec dea vincit fortuna ꝓin vt qſq; fortuna vtiť ita p̄cellit atq; ex in ſapere eū oms dicimꝰ Saluſtiꝰ ī catilina Sꝫ ꝓfecto inqt fortuna in omī re dñatur ea Res cūctas ex libidine magis q̄ ex vero celebrat obſcuratq; Idē tñ in altero ope rectiꝰ ſenſiſſe videť. fortuna inqt ꝓbitatē induſtriā aliaſq; artes bonas neq; dare nec eripe cuiq̄ pōt. Cicero ī eo opevbi precepta vite de prōpta ex philoſophia filio dabat. Magnā inqtvī eē ī fortuna: invtrāq; ptē vel ſcđas ad resv̄ adūſas qs ignorat? Nam⁊ cū p̄ſpo flatu eiꝰ vtimur ad optatos exitꝰ puehimur et cū reflauit affligimur. Eſt aūtvis q̄dā v̄tuti repugnans: cuiꝰ cū nomē p̄ſci ignorarēt fortune vocabulū ſibi īane finxerūt: qđ q̄ lōge a ſapiētia ſit remotū declarat inuen̄. his v̄ſibꝰ. Nullū numē abeſt ſi ſit prudētia: ſꝫ nos te facimꝰ fortuna deā celoq; lecamus: Et alibi victrix fortune ſapiētia. Hinc illud hieronymi: q vteť ſapīa raro īcuſabit fortunā. veteres āt fortunā putabāt eē deā: q̄ hoibꝰ t̄bueret bona nā ſimulachr̄ eiꝰ (vt lactāti us docet) cū copia ⁊ gubernaculo finxerūt: tāq̄ hec ⁊ opes tribuat ⁊ huānar̄ res̄ regnū obtineat Cui opiniōi ⁊ virgl̄ aſſēſit q fortunā oīpotētē vocat. Et naſo fortuna arbitrio tps diſpē ſatvbiq; Poſſē ābroſii/cypriani/alior̄q; enūerare ſnīas: ni ea res nos lōgiꝰ ab īcepto deducēt: ⁊ iā ſatis qd fortuna ſit explicatū arbīt̄rer. T. hec eadē ꝓpta hēo. C. cur ſecꝰ igiť p̄ſcripſiſti T. vt alıq̄ñ q̄ cupiebā puenirē In balbū eī toto īpetu ferebar C. hic īpetꝰ ꝓprimēdꝰ ⁊ ſedādꝰ fuit Nā ſequi turpiſſimū ē quod aſſequi nequeas. T. conſeq ſperabā vt oēs eiꝰ conatꝰ ꝓmerē ..

simulachrum fortune.

Car.tuū noſſe ingeniū debuiſti:ꝛ acrem de teipſo iudicē pre
adulato bere. Tar.plurimorū blandicie ad hec me detruſerūt. Petr⁹
rib⁹ ñ eē Enixe cauendū eſt ne adulatoribus patefaciamus aures. Eſ
credēdū ca enī omniū malorꝝeſt eſſentatio:ex q̄ naſcūtur īnumerabi
lia peccata:blandicie aūt nemini nocere poſſunt niſi qui eis
delectātur.Ideo diuus auguſtus pellēdas eſſe indecoras aſ
ſentationes dictitabat. Tar.Optima quidē ſed ꝓfutura parū
documenta audio.nihil enī iuuat (vt in prouerbio eſt)amiſ-
ſis iumentis pabulū claudere. Pe.Hic licet ſermo in honeſta
te verſetur non eſt tamen rei noſtre conſentaneū tandiu im-
morari. T.trāſſero me ad alia ⌊hi malep ii ſcripſiſti hic nā
q̄ preſētiū demonſtratiuū is vero abſentiū relatiuū eſt ⌋Ca
Facile qualis ſis talis eſſe videris. P.Socrates viā ad gloriā
proximā et quaſi compendiariā dicebat:ſi quis id ageret.vt
qualis haberi vellet talis eſſet. Ta. Sunt hec laudāda/ſed in
alio:in me vero abiicienda:ſi ceteris virtutibus cōpares. P.
Nimiū te iactas:aliis ſinas hunc locū . Tar. Stultū eſt ſpera
re ex aliis:quod tibiipſi non preſtes. P.Sapis.perge. Ta.Nō
egeo ſtimulis:incitas currentē. Ca. Tamen eges ſtimulis:vt
hoꝝpronominū hicꝛ is vim ac naturā ediſcas ꝛ ne vtar in re
non dubia teſtibus non neceſſariis.hac vna valle auctorita-
his et is te contenti erimus.cuiꝰverba ſunt hec.Hic potius ꝛ is habet
illā de qua modo meminit priſcianus differentiā: vt hic ſpa
cio ꝓpinquiori Is vero longiori intelligatur Multis tamē in
locis vtrunq̄ locū habet. vt qui prefertvirtutē diuitiis hic ſa
ne fortis ē. vel per ꝓpoſitionē/vt quecūq̄ mulier adultera/ea
dem venefica eſt : et ferme per hec duo ꝓnoīa licet ſic loqui/
nec per vlla alia.hec ille. Tar.Da mihi ſpaciū vt hunc erro-
rem diluam.Ca. Oceano ad hos errores diluendos opus eſ
ſet. Tar.grauioribus negotiis īplicabar. vallā non fuit ociū
perlegere.CarOptime crimen diluiſtiꝰAd reliqua. Tar: ⌊q
plurimarū atq̄ optimarꝝ artiū eruditione pollent: artiū eru
ditionē indocte ſcriptū ē:Non enī artes ſed hoīes artibꝰeru
diūt.eſſetq̄ ſic dicendū. Qui plurimis atq̄ optimis artibus
eruditi pollēt ⌋Ca.Nullū puto p̄ter tympanorꝝ ſonum noſti
Tar.Cāpanarꝝ q̄ꝫ.C.Neſcis q̄ntū intereſt in eo qꝺ dicit bal
ſermōis bus q plurimarꝝ atq̄ optīarꝝ artiū eruditiōe . an ita q pluris
venuſtaſ atq̄ optimis artibꝰeruditi pollēt.Sic enī ꝛ ſonꝰdebilior.eſſet
ē ſuāda

et cōpoſitio min⁹ decoris acvenuſtatis obtineret. T. nihil int' é q̄livtamur ſermōe: res enī ñ v̄ba q̄rūt. P. neſcis q̄tū facḷtas vbertas/copiaq; ſermoīs/ad aīos deliniēdos faciat v̄baq; ter ſa ac gracilia/q̄ alti⁹ in aīo ſedeāt: q̄ta ſit admiratio copioſe ſapiēterq; loquēt. T. licet ſim in eloquēdo parū facilis: ⁊ mi nus cōpt⁹/mḷtū etiā obſcur⁹: ſūmū tñ gradū dignitat ſū ade ptus. P. dicere ſermōe facili/copioſo/ſuaui/et q̄ in eloquēdo maxīa ēv̄tus: apto niſi eruditis negatū é. C. vt negociū nr̄m exeq̄mur. rudis vel raudis cū dr̄ feſto auctore res īpfecta ſig rudis q̄d nificat. hoīez q̄z īpitū rudēvocam⁹. Inde erudit⁹ diſertū doc tūq; deſignat. Ouiḋ. In patrias artes erudiēd⁹ erat. hinc eru- ditio p doctīna ⁊ ſciētia vſurpat. Artiū aūt eruditiōez ⁊ artiū ſcientiā/apud ciceronē alioſq; delectos auctores īuētu facile ēvt in oratore. At mea q̄dē ſētētia/nemo potḷit eē oīz laude cumulat⁹ orator: niſi erit oīm rerū magnarūq; artiū ſcientiā p̄ſecut⁹. T. putas me ciceronis auctoritate coercere. C. poti⁹ nexib⁹ coercēd⁹ eſſes T. q̄ſi nō ſit eq̄ īgeniū mihi excuſſū/ſub lime dulce/atq; illi. P. vtvideo ciceronis laudib⁹ enixe emu- laris: ⁊ ex hac re magnā gl'iā cape ſtudes. T. me tāt laudib⁹ cumulas: gr̄as ago. plus auctoritat mihi t'bui nō potuit. Pe. Igiť ſeq̄re. T. ⌊Neceſſarias fator vices hēticū é balbevtpo tevolūtatē tollēs liberūq; arbitriū etiā p̄ phōs mīme chriſtia nos⌋ C. ſimulat v̄bis vet'es ſordes ellui nō poſſūt. turpe ēvul p̄ ſimu- tū ⁊ ſmonē magis q̄ īgeniū bonū habē. Turpe ēvirū male- lationē. dicū/fraudulētū/corrupt morib⁹/ac deprauat ſimulatōe tñ atq; īani oſtētatiōe/ſpeciē p̄ ſe boniviri ferre. T. hec ſimula- tio magnāvī ſepe hz ad gl'iā. P. firma gl'ia ſolav̄tute p̄parat T. difficile ē dictu quātope ābitio ac ſimulatio: hoīz aīos cō ciliet ad beniuolētiāq; alliciat. P. ſimulatio acres ⁊ vehemen tes p̄mos īpet⁹ hz: paulatīv̄o q̄ſiv̄itate cōpreſſa relāgueſcit. C Int'ea q̄ſtio mihi de fato explicāda ē: quā marc⁹ cicero cū di ceret obſcuriſſimā ⁊ īplicatiſſimā. chryſippū q̄z pħm nō ex- pediſſe ſe refert hiſcev̄bis. Chryſipp⁹ eſtuās laborāſq; quonā qd ſit fa- pacto explicet ⁊ fato oīa fieri ⁊ eſſe aliqd in noḃ itricat. Ca tum. put aūt ī hac re ēvt ſimḷ cū aurelio auguſtino ipſā dei ſūmi volūtatē cui⁹ ptās īſupabiḷr p cūcta porrigiť: fatum appelle mus q̄vel hiv̄ſus homerici q̄s cicero ex greco trāſtulit aper tiſſime oſtēdūt. Tales ſūt hoīm mores/q̄li p̄r ipſe. Iupiť au- ctiferas luſtrauit luīe t'ras. Cauſa nāq; q̄ facit nec fit de⁹ ē: ac

fati noievocitaſ.ȯ q̄ iuuenaſ.Occulti mirāda potētia fati . ꝛ alibi/fata regūt hoīes Et vgilianū illō. Nate dea q̄ fata trahūt retrahūtq; ſeq̄mur:Fieri igiſ oia ex fato (inqt cicero)ratio cogit fateri.Fatū āt id appello qō greci hymarmenē id ē ordinē ſeriēq; cauſaꝝ cū cā cauſā ex ſe gignit. Ea ē ex oī etnitate fluēs vitas ſēpiterna.Idē (vt fuit in phīa varīꝰ ꝛ ſibiipſi paꝝ ꝓſtās)ī dīnatōe anileꝛ plenū ſupſtitiōis fati nomē oñdit chryſippꝰſtoyce ꝓnceps phīe.Fatū ē īqt ſēpiterna q̄dā ꝛ īdeclinabiſ ſeries reꝝ.ꝛ catena voluēs ſemetipa ſeſe ꝛ īplicās p etnos ꝓſequētie ordines:ex qbꝰapta ꝓnexaq; ē.Heſiodꝰāt poetaꝝſapiētiſſimꝰꝛ antiqſſimꝰnegat oportere ferri audiriq; homines:q cū ī culpa ꝛ maleficio cōuicti ſūt ꝑfugiūt ad fati neceſſitatē tāq̄ in aliqđ aſyllū.ꝛ q̄ peſſime fecerūt ea nō ſue temeritati/ſ3 fato eſſe attbuēda dicūt.Hei mihi qđ dānāt mortales numina celi Eſſe aiūt etni p nos mala:cū tñ ipſisvecordi p̄ter fatū ſint mēte dolores Sic aūt ratio(vt ſtoyci volūt)ꝛ ordo:et īſepabilis q̄dā neceſſitas fati ꝓſtituiſ vt oīa ītra fatū claudēda ſint:qō opinatꝰē homerꝰ ingens. Neue obſtāte donum fato penetrabis auerni.Demoſthenes aūt vir prudētia pari atq; facūdia.vt ē apud geliū ſic inqt.Nā q parētibꝰ tm̄ ſe natū putāt:fatalē atq; ſpōtis ſue mortē manētQuivo etiā prīe.ob id ne in ſeruitutē redactā illā videāt.occūbere p̄optabunt Seneca fatalē neceſſitatē hiſce vbis aſſerit:fata volētes ducūt nolētes trahūt Sed nimiū lōgū loquor.P.facile te paterer hūc diē vel totū in iſto ſermōe ꝓſumere.Ta.qđ nec ē neq; fuit neq; futuꝝ eſt mihi p̄dicas. C.ſatis admonui te vt fatū eſſe credas.Tar. Satis admonuiſti me vt fatuū eſſe credam?Ca.tu dixiſti ego taceo . T.quis me alter eſt prudētior homo:aut quis ſapiētior?P.iſtis iā gloriolis aliquē facē modum debesOīa enī nimia ſatietatē gignūt.Ta.lupo agnam eripere poſtulas:nugas ais.Pe.beati q ſuis libidinibꝰmoderari queūt.T.beati qui ſunt honorati.Pe. Ambitio id iudicat:que cū manifeſta ſit turpitudīs illecebra:tñ omniū ferme mentes p̄uagatur.T.velis nolis ea eſt mihiꝓſuetudo.P.ſcio q̄nta ſit corruptela male cōſuetudīs:a quo extinguūtur tanq̄ virtutis igniculi.Ca.Nil miꝝ:natura edepol propenſi ſumꝰ ad libidines exequēdas:qđ caput et fundamētū eſt exitiorū oīm.Tar.apologos agere inceptas.Ca.·in hunc quidē locū

nos ipſa deduxit oratio. T. ꝑſeuerabo in lectiõe ⌊Sꝫ qm̃ me ꝑſultore quidẽ et fortaſſe nõ impitiſſimo ſed te annuẽte ipe-rito et impitiore et fortaſſe nõ impitiſſimo iſtud tute ſolꝰ du bitas⌋ Ca. Dictũ quidẽ ẽ procliuevulgo etiã loquẽte: vt quo maiores ſumꝰ eo nos ſũmiſſius geramꝰ. hoc cicero vnicũ elo quentie lnmẽ intelligens. in hũc modũ ꝑ archia eſt exorſus. Siqd ẽ ĩ me ĩgenii iudices: qꝺ ſẽtio q̃ ſit exiguũ: ꝛ maro Spes altera rome ait: me q̃ dicũt vatẽ paſtores . ſꝫ nõ ego credulꝰ illis Deniq; v̋ba ciceroĩs ad lentulũ ſũt: ꝛ tu me ꝑſiliario for taſſe nõ impitiſſĩo. fideli qdẽ ꝛ beniuolo certevſus eẽs. P. in genii ruboris ẽ de ſeipõ ꝓce ac modeſte loq. T. mihi ruboris nihil ẽ pallorisv̋o multũ. Ca. dyogenes cũ vidiſſet adoleſcen tulũ rubore ꝑfuſũ. Cõfide inqt fili: hꝰ mõi ẽv̋tut; color. P. rcẽ qdẽ: nã adoleſcẽtulũ pudorẽ gerere magis decet q̃ purpurã. T. cur mihi erubeſcẽdũ ſit nõ video/q eloquẽtie fui director ꝛ expolitor. ꝛ q tm̃ ꝑ re. pu. laboris exhauſi. P. memẽto nihil magis eẽvitãdũ ĩani gl'a ꝛ iactãtia. T. ꝛ tu memẽto nihil ma gis eẽ appetẽdũ gl'a ꝛ iactãtia. P. Ita ne es gl'e auidꝰ. T. mor tis ĩſtar puto nõ gl'ariDomos ãbio/ſtatiões cirũeo/tabernaſ etiã viſito/honoris grã. hic mihi ẽ labor: hec quies: ĩ hꝰvigilie: in hoc etiã ſomni ponũtur. Deniq; totus animꝰ in hacvna cõ templatione fixus eſt Quid plura? Eloquẽtie mihi p̃ncipatꝰ eſt datus. P. Eum ne eripiatur cuſtodi. Ca: vt argus ionẽ cuſ todiſſe ferẽ. T. Nugas blactis: inuenies infortuniũ . Pe. peto ſaltẽ precario vt ꝓcedas. T. ⌊et ꝑ ſꝫ adũſatiuave ꝯiũctione ĩelegãter poniẽ⌋ Pe. relege totiꝰ ãbitus v̋ba. T. qm̃ me ꝑſul-tore quidẽ ꝛ fortaſſe nõ impitiſſiõ ſꝫ certe fideli tuiq; amãtiſ ſimovteris. Ca. q̃s ẽ tã ſaxeus tam plũbeꝰ/q in hac ꝓpoſſione copulatiua ꝑticula nõ videat opꝰ eſſe? Cõiũctio ãt q̃vt a pale mone finiẽ. ẽ ꝑs orõis ĩnectẽs ordinãſq; ſniam. vĩ ac naturã multiplicẽ vno eodẽq; ductu ſepe retinet. cuius rei in exẽplo eſt hec vocula ſed: q̃ non modo aduerſatiua (vt grãmaticorũ ſꝫ qd' de-verbisvtar) v̋m etiã ſepe ratiotinatiua dyomede auctore re notat. periẽ. Cuiv̋giliana accedit auctoritas: ſed qui teviuo caſus a ge fare viciſſim. ꝛ alibi. Ipſa ſed in ſõnis ĩhumata venit ima go. Frequẽter q̃ eſt (vt ait p̋ſcianꝰ) copulatiua. veteres aũt ſe dum pro ſed ponebant: ſicut ſat pro ſatis: donatus et ſeruius auctores. Tar. rem nimiũ extẽdis. Carolus. Hec minima for te non ſunt tibi cure. Tar. mihi hec eſſent cure: qui comitate:

laus in o re ꝓprio ſordeſcit

de pudo-re.

gl'ie aui-ditas.

ꝓiunctio quid.

notat.

affabilitateq; ſermõis:oim aios ad beniuolẽtiã allciio.C.cre
do/tibi enĩ loquẽti illa homerici ſenis mella defluũt.Ta.cur
Locus mella mihi defluũt?q apib⁹ſp carui.C.fuccis tñ nũq̃ caruiſti
P.hac vr̃a int̃capedie mihi anim⁹ relãgueſcit. T. ⌊hortari o
rare admonere nõ deſiſtã:p̃poſtere ſcribũt:nã ſic auxeſi ordi
nandũ Admonere/orare/hortari/vt titulo de ꝓpõne ars do-
cet rhetorica Admonem⁹ꝓſilio:oram⁹p̃cib⁹/hortamur ipul-
ſu.donato ſup p̃mã ecyre ſcenã notãte⌋ C.maior equidẽ ſer
uatur oõnisvis:acvalidi⁹amicicie ratio exp̃mitur:ſi admo-
neovltimo loco apponatur.Hortamur eteni eos quib⁹ cũ nul
hortor. la familiaritatevixim⁹.Admonem⁹ ſolũ nobis arcto famili
Admo- aritatisvĩculo aſtrictosNeq; donat⁹(uti iactas)huiuſceverbi
neo. oro in ecyra mẽtionẽ fecit.tãtũ aitMonem⁹ꝓſilio:hortamur
ipulſu.qđ quidẽ p̃ceptũ ſuppetias tibi nullas affert.Et ne iſiſ
tam in pluriũ teſtiũ ꝓductiõe q multi ſũt:vn⁹ꝓ oĩbus erit ci-
cero.q lentulũ hiſcevbis alloqtur.Pompeiũ et hortari et ora
re et admonere ꝛ iã liberius accuſare: vt magnã infamiã fu
giat nõ deſiſtimus.Ta.tã ego homo ſũ q̃ cicero:eũ q̃ cenſu-
re mee ſubactũ redegi.C.hoccine ẽ ſciẽtias colere:parẽti elo
quentie refragari:ſi pudoris eges/eũ ſumas mutuo.Ta.De
Iocus liramẽta loq̃ris in oratorẽ gallor⁹?Ca.gallinar⁹credidi.Ta.
veh capiti tuo.Ca.veh pedibus tuis.P.neq; caput neq; pedes
vr̃a hec habet oratio.T.hic me delirantẽ facere dictis poſtu
lat.Ca.Acta non ago.Pe.equũ eſt iam in viã reuerti.Ta.
Hodie non ſũ de via deflexus.Pe.Durũ ſaxũvoluo.equũ eſt
vt iam legas.Tar.libet ⌊vt vetuſtate cõſpicuos artiũ ſcrip-
tores tibi eligas.deligas ſcribendũ fuit laurẽtio valla p̃cipi-
ente⌋ Ca.clamabo voce magna quoad viresvalẽt/vallã tibi
eſſe ignotum.Tar.caue ne ſic clames/niſi ſis ſtultior ſtultiſſi
mo.Ca.clamabo te atra bili eſſe percitum.Tar.cũ tuo mag
no mala iſta verba funditas.Ca.clamabo te inter auritũ po
pulum eſſe locandũ.Pe.mitte hos clamores et blande ac be
niuole.quid de hiſce verbis habeas/eloquere.Ca.vt eũ pro-
prio telo perfodiã:verba ipſius valle altius et quaſi a fonte/
deligere repetenda ſunt.Deligere et eligere ſic differunt:q deligere ẽ
ꝛ eligere quod magis ẽ idoneũ ad rem agendã decernere.Eligere ve
ro eſt vel ad noſtrũ emolumentũ vel ad illi⁹ qui eligitur dig
nitatẽ.hec ille.Cũ aũt ad ſuũ emolumentũ veteres auctores

hic eligere debeat:optima enī queq; imitāda ꝓponere decet. Eligere ſignate et appoſite cōſcptū é. Sic cicero q̄s ceſar ī ſenatū elegerat:Et de officiis:nō optīas ſʒ accōmodatiſſimas fabulas elegerūt.Et naſo elige cui dicas tu mihi ſola places T.Sic ne balbū defēdis?C.facile etiā vītas ſeipſā defendit T.Scio.C.Scis etiā q̄ digitos in manu habeas?T.vis millies repetā:oīa ſcio.C.vaniſſimū é ꝰ hoīm genꝰ:oīa ſe ſimulāt ſcire nec q̄q̄ ſciūt.T.Lōga etas oēs artes docet.Car.nō etate ſʒ īgenio adipiſcūꝰ bone artes.T.me obtūdis:nūc ſolarer:ſi balbū aliq̄ cruciatu angi ꝓſpicerē.Pe.flagitioſiſſimū eſt ex dolore alieno ſolatiū ſibi q̄rere.T.Si q̄d hoſti meo eſt egri:voluptas ea multū mihi maxīa é.Sed ꝓſequar ⌊Sic enī ſūmū ac altiſſimū doct'ne gradū obtinere poſſis.Altiſſimū cū ſit ſūmū et e ̄riovt a ſūmo celo egreſſus:pſalmo decimo octauo.alterū(vt tua ꝓpitia)redūdat.⌋C.ignoras pluresvoculas eiuſdē rei indices aggeratiōis gr̄a ꝓiūgi ſepe ac copulari.Cicero ad lētulū(eadē v̄ba q̄ balbꝰ)ꝓſcꝑſit.nō dubito q̄n adeptus ītelligas:te facile poſſe obtinere ſummū atq; altiſſimū ciuitaq̄ gradū.Vt igiꝰ ciceronē dicas redūdare neceſſe eſt.T.q̄tiēs tibi dicēdū ē:ciceronē ipſū quātum ratio exigebat reſecaui.C.bene actū eēt cū ſtudiis ſi ꝑus reſecātis fauces reſecaſſes.T.mihi dāno dedecori ac moleſtie ſēp fuiſti.C.q̄d me accuſas ſi facio officiū tuū.Pe.Siq̄d diciꝰ ꝓ iocū-nō equū ē te id ſerio accipe.T.hic iocus mihi dolorē excutit C.vis te letiorē faciā q̄ letitia ſit?T.ꝓcupio.Ca.tuas laudes p̄dicabo.Tar.oīa ferā ac ꝓferā vſq; aīo forti ⁊ obdurato: id mō ſi mercedis deꝰ mihi.C.latinum eloquiū te optīe callere dicā.T.nō mediuſſidiꝰ ipſū latiū/tā latinū dixeris.Ca.p̄conevtvideo nō opus ē.te ſatis ſupq; laudas.P.mitte hec ridicularia:et de mꝫtiplici v̄boꝝ exaggeratiōe(q̄n pauci ſunt eq̄ docti:nō ſinit enī tuaverecūdia dicere nemo)aliq̄ noꝫ reconditā atq; abdita ꝓſcrutare.C.Quītilianꝰ ac gellius hācvberius materiā ꝓſequūꝰ:ad q̄s te remittēdū/cenſeo.Pe.tu potiꝰ ipſe loq̄re:nā multo magisvtvulgo dr̄viuavox afficit.C.Eloquar ſʒ ita vt ſūmā tātū rei attingā nōv̄o ordinē.Pe.vt tibi gratū erit.Ca.A poetis ⁊ oratoribꝰ grecis nr̄īſq; celebrāde ⁊ ornāde rei gr̄a duobꝰ eadē pluribꝰ ve noībus frequētāꝰ Quid igiꝰ valet hec repetitio inſtauratioq; eiuſdē rei ſub alio noīe?

ꝓiunctio ꝑīmarū vocularū

de exaggeratiōe

Nū ornatvt aliqs ſolet oronē? Nū eā modulatiorē aptiorēq; reddit? Nū onerādivel exprobrādi criminis cauſa exaggerationē aliquā ſpecioſā facit? Cuius rei īnumeris poſſē exēplisvti: tum ciceronis tum doctiſſimi cuiuſq;. Sed apō homerū vt recenſet gelius eiuſdē rei atq; ſētentie luculēta exaggeratio eſt: Hectora de iaculis/de puluere/iupit̄: et de Cedevirū abduxit/de ſāguīe deq; tumultu. Itidē in alio vſu. Prelia ꝓflictus/cedes/hoīmq; necat9. Nā cum oīa iſta vtrobiq; multa et ꝓtinua noīa: nil plus āpliusve demōſtrēt q̄ pliū. Huius tñ reivaria facies delectabilit̄ ac decore multisvariiſq; vbis depicta eſt. Idē poeta. Neu dulces pueri pugnate/neu cernite ferro. Pe. Siquādo alias nūc maxie tuū ſermonē auidiſſime exhauſi. T. Aſt inſidet aīo meo maiorꝝ rerū cura. P. audiſtin hec? T. Ego aures meas ad hec audiēda cōmodarē. C potius os tuū ad illa dicēda cōmodares. Hortari/ orare/admonere/ꝓpoſtere ſcribūt̄. Sūmū ac altiſſimū doctrine gradum alterū redūdat. T. vera dixi. ſed nequaq̄. qm̄ mihi non vis credere. P. hec nullius frugis miſſa faciatis. T. ⌊lingue romane eruditiōe quā grāmaticā appellāt: nō grāmaticā latine ſed grāmaticen grece appellāt ⌋C. q̄ hoc ſit avitate diſſidens magis eē ꝓſpicuū puto q̄ cui debeat admonitio accommodari: licet ſatis ſupq; ꝓxime id idē a nobis fuerit diſputatum. T. ridiculū: neſcis q̄ ꝓſit alios fallere. P. nihil eſt fedius nihil a boniviri rōe ſemoti9 q̄ quēpiā decipē. T. neſcis q̄tum ſit roboris deceptorib9 q̄ efficiūt in q̄ incūbunt. C. Sepe maiorvis prauis q̄ bonis ineſt: fortuna etenī frequēter bene merenti mala: male merēti bona ē. P. adde q̄ recta ingenia cōminuit verecūdia: praua cōfirmat audacia. T. ⌊vni9 eſtime m9 aſſis. Te pculdubio hieronyme barbare. Nāvni9 aſſis eſti mem9 nuſq̄ latine in genitīo ſ3 in ablatīo legit̄. ⌋C. Opilio q̄ alienas ducit oues: nouit exiſtimo generandi caſu copulari. T. eſtimo cū genitīo nuſq̄ lectū ē. C. Inuenies apud gymnaſia/myrropolia/emporiū/macellū/forꝝ/q̄ ſciat eſtimo patrium ſibi caſum aſciſcere. Tar. me igit̄ doceas. Ca. minori labore in aere piſcarer/et in medio maris iaculovenarer. Tar exnue hūc mihi ſcrupulū. C. nō faciā. T. ī me bñficiū collocatum dicā. Ca (vt ait ennius) bñfacta male locata malefacta arbitror. accipe tamē catulli poete vetuſtiſſimi et eruditiſſimi carmen. Viuamus mea leſbia atq; amemus. Rumoreſ

De fallaciis.

Eſtimo genitiuū regit.

q; ſenum ſeueriorum oēs vnius eſtimemns aſſis. Pet. teſtem ꝓbatū habes. Tar. qſqs ſit iſte catullus iniurato ſcio plus credere mihi oēs q̄ iurato illi. Ca. mirū qui facile oīa exoptata attingas. T. facio qcquid aīo collibitū eſt meo. C. quia forte hoīm aures blandiori ſono demulces. T. facile oīm animos irretire poſſū/ſuauitate ſermōis ⁊ verboꝝ dulci modulatu. C. Syrenū ſuperas voces. T. ita dii me ament vt tuū ſermonem attentiſſime accipio. C. deridiculi cauſa loquor. T. ī q̄n tam ſpem fruſtra me induxiſti. Pe. vix vnū aut alterū inuenies: qui non laudis cupidie ducaī. T. verba blāda melle ſūt ſuauiora. Pe. verba blanda felle ſūt amariora ſepe. iam procedatur. T. ⌊omitto quorūdā barbaroꝝ noīa quocūq; enī noīe indigni ſunt falſū eſt Nā ſi barbari ſūt barbaroꝝ noīe ſunt digni ⌋C. Ne ſis meticuloſus: nemo te noīe quo dignus es fraudabit. T. balb⁹ me q̄cūq; noie indignū exiſtimauit. C In balbi noſtri ſcriptis nomen pro dignitate accipiendū eſt. quod auctore marcello veteres ſepe factitarūt. maro Auulſumq; humeris caput et ſine noīe corpus Et ſinō infortuniū ſuū deplorans ait. Et nos aliquod nomēq; decusq; geſſimus vbi ꝓ honore nomēvſurpatur. T. Aſt ego qui ſū fide prope ſingulari et honeſtatis exemplū quo honore decorabor. Ca. Quo victus marſyas ab appolline decorat⁹ eſt. T. maiori q̄ꝫ Ca. Nūq̄ te quidē explere poteris. Ta. inſatiabilis eſt animi cupiditas. Pe. ſed iſta cupiditas ad certū tēperamentū redigenda eſt. ⁊ quadā mediocritate moderāda. Ta. iſtec tua eſt curatio. Ca. ſemper tu hoc cogites optimū eſſe tute vt ſis optim⁹ ſi id nō poteſt: vt optimoꝝ ſaltē conſilia audias. T. ſine me ſequi. C. incaſſum verba fundimus. T. ⌊me ſumma neceſſitudo effecit vt tibi non deeſſē. Incōgrue et me redūdante ſcriptum eſt⌋ Ca. reſarcit⁹ mēdaciis ſemper aduenis. Ta. Immo reſarcitis tunicis ſemp aduenis: qō me pudet pigetq; Ca. Et hoc quoq; mendaciū eſt. Non enī tunicis ſed pedibus aduenis: Ta. pergin argutari? C. pergin delirare? mea ſūma neceſſitudo conſcriptū eſt. mentiri non decet. T. mendacii ſepe vſus eſt. Pe. veritas (vt docet ariſtotiles) oībus eſt rebus p̄ ponēda. T. ſepe mēdaciis verum vincit. P. apd ī ꝓbos forte T. ſint ſane īprobi mō nō puniant. P: nō met⁹ ſupplicii ſ̄ ipa turpitudo terrere nos debet ab iiurioſa facinoroſaq; vita. T. h me pturbat ſmo. P. lege igit. T. ⌊ſollertiſſio gemino ll fre

nomē q̄d ſig̃t.

Iocus

quẽter ſcripſiſti:cũ ſimplũ poſtulet ꝑbãte donato ſup illõ in eunucho.adoleſcentẽ ſolertẽ dabo ait inquã ſollers q̃ſi ſolus in arte ⁊ Ca.lõgius ꝓgrederis in corrũpendis trũcãdiſq; auctor̃ dictis.Q õ qdẽ vanitat̃ crimẽ coarguere videt. Ait enĩ donatus ipſe ſollertẽ adoleſcẽtẽ id eſt diſertũ:et paulo ĩfra: ſollers q̃ſi totus arte cõſiſtẽs.dr̃ nãq; v̄ſutus et callidus:Naſo nõ ego natura nec ſũ tã callid⁹ vſu. Sollertẽ tu me ſola puella facis.Sollers aũt geĩato.ll.ꝓſcribivſus magiſter egregius et in oĩ re dñator oſtẽdit. T.nõ malo aio abſciſſa atq; ãputata auctor̃ v̄ba trãſcribo. Pe(vt ait ſeneca)nihil int̃eſt quo aĩo feceris:qõ feciſſevicioſũ eſt.qa acta cernũt̃:anim⁹ nõvidet̃. T.Sed qa hec res mihivoluptati fuit.Ca.voluptati meror comes ꝓſeqt̃. T. ⁊Ex diomede oĩm grãmaticorũ facile ꝑncipe:falſũ eſt teſtevalla ſcõi libri p̃fat iõe'cũ ait. Tres illi tãq̃ triũviri de q̃rũ ꝑncipatu int̃ eruditos querit̃ donat⁹/ſeruius/ꝑſcianus/qbus ego tãtũ tribuovt qcũq; aliqd de latinitate ſcꝑſerũt balbutirevideãt̃. ⁊C. tot ne mẽdaciavnovelut faſce cõplecteris:valle ſiqdẽ v̄ba ſũt hec.Quib⁹ ego tãtũ tribuo:vt qcũq; poſt eos aliqd de latinitate ſcripſerũt:balbutirevideãt̃.Nõne hec duov̄bula.poſt eos adhibẽda fuerũt. T. vin erroris ⁊ demẽtie me cõplere :vt q̃ ſũt mihi nocitura cõ ſcribã.id ne cõſilii eẽ capiẽdũ cẽſes?P.oĩa ꝑus incommoda ſubire ſapiẽtẽ decet:q̃ av̄tute diſcedẽ. T.oĩa ꝑusviolare iura ſapiẽtẽ decet q̃ laudẽ famãq; relinq̃re.P.ſat laudis habet q recte facit. Virtus eteni(vt nr̃ ait plautus)p̃miũ eſt optimũ:oĩaq; adſũt bona quẽ peneſt v̄tus. C.quoniã(ad rẽ enĩ reuertar)vt alĩa p̃cioſa et egregia:ita et grãmatice ſplẽdor noſtra tẽpeſtate exoleuit.tribusv̄bis q̃ in ea quondã p̃celluerit

noĩa preclariſſiorum grãmaticor̃

recẽſebo. A marcovarrone oĩm grecor̃ et latinor̃(ſiqdẽ ciceroni et lactãtio credit̃)eruditiſſimo exordiens.is nãq; minutiſſimas ethimologie queſtiũculas lõgovoluĩe ꝓtractauit: meſſalla orator nitidiſſim⁹:totos libellos ſingul̃ etiã lr̃is dedit.C. ceſar de q̃ ad corneliũ nepotẽ ſcribit cicero.qd oratorũ quẽ huic ãteponas:eor̃ q nihil aliud egerint:q̃s ſẽtentiis aut acutior/aut crebrior?quis v̄bis aut ornatior/aut elegãtior.Idẽ tamen de ethimologia duos edidit libellos:Publius nigidius quẽ gellius iuxtavarronem collocat : ſuarum licet commentationum obſcuritas et ſubtilitas tanq̃ parum vtilis relicta fuerit. Baſſus dux nobiliſſimus de origine voca-

Sollers.

bulorū ſūma cum gl'ia diſſeruit. Antoni⁹empho cui⁹ſcolam cicero poſt labores fori frequētabat. dyndim⁹quē macrobius oībus grāmaticis quicūq; ſint aut fuerint p̄ponere non dubitat. Palemon qui ſecū natas et ſecū interituras litteras iactabat. Hyginus multi noīs litterator: plini⁹ſua etate doctiſſimus in naturali hyſtoria grāmatice libros ſcripſiſſe gloriaſ Apollinarisvir clariſſim⁹qui de grāmatica gellio referente multa eruditiōe ſepe diſſerebat. fuit etvalerius/probus/cornutus caſſellius/terenti⁹/ſcaurus/adriani tp̄ibus/Caper/papyrianus/pompei⁹/feſtus/marcell⁹/vocabulorū īdagatores Omitto recētiores/donatū/ſeruiū/porphirionē/victorinū/priſcianū/dyomedes fax hui⁹diſceptatiōis et origo. quē data opa hūc in locū ſeruaui. tāti apud nouitios litteratores exiſtimaſ. vt ei⁹opinioni ſerui⁹et priſcian⁹frequēter acquieſcāt Tar. Ego tamē oībus iſtis gl'ia ante eo. Ca. hoc p̄iectura nō eget. Tar. meo ductu/imperio/auſpicatu/ars oratoria floret Ca. larue ſollicitātvirū. T. eam rego. Ca. tū rege. cū primū didiceris regi. Tar. Iudicio meo plurimū oēs tribuunt. Ca. oīa tibi arridēt: et nutu ac renutu reſpōdēt tuo: Ecqd te beo? Tar. venisvltro irriſū me. Ca. Merito id facio tuo. Tar. nūq̄ tu poteris ad eādē gloriā niti. Pe. quod equū eſt peto. Ca. equa ab iniquis petere demētia eſt. P. vt iā ad inſtituta pergas. Ca. Si ad eum ſpectes eādē cātilenā a mane adveſperū audies. Tar. pergā te inuito ⌊Docte maroneo guillerme ca nēde cothurno Maroneo p̄ maroniano ponis: eus p̄auus termīatiōe frequēt abutes. q̄rū in ſc̄o libro capite de poſſeſſiuis differētiā priſcian⁹ponit Eus materiā ſignificat⌋ Ca. delirāt qui te ſterilē et aridūvocāt: vt tua declarat oratio: fecū diſſim⁹es. Tarō. tādē cognoſti quivir ſiem. Ca. p̄be: tota hec tua diſceptatio lernea fecūditate redūdat: vno enī errore ſopito plures emergūt. T. quāta de ſpe decidi. iocularib⁹ dict̄ mecū fabularis? Ca. id qđ res eſt fabulor. Pe. vos oro q̄tūv bis aſſequi poſſū: vt has rixas in trāquillitatē cōferatis. Ca. Si vis inducie parūp fiēt. Tar. ſyngraphā ergo facito. C. punica fide tibi ē credēdū. T. greca fide credere malo. P. Ipſe harū īduciarū ſpōſor ero atq; obſes. Ca. qm̄ ictū ē fed⁹ amicabilr iā loquar. P. facisvt te decet. C. denoīatiua eus finitiōe termīata materiā ſignificare cōtēdis: et qō vaniſſimū ē

Iocus

poſſeſſiua ī eus

priſcianū hui⁹ ieptioleveluti auctorē obiicis. T. mentior ne⁹ C. id tute ſol⁹ dubitas: hec enī ꝑſcianiv̄ba ſūt: diminutiua fe re oīa ad materiā ꝑtinētia e breuē añvs habēt: vt plūbe⁹ ſta gneus hec ille: iſta duo v̄o nō adūſa frōte repugnāt. denoīati ua fere oīa ad materiā ꝑtinētia e breue añvs habere: ⁊ tamē pluſcula vt ſylle⁹/phaetonte⁹/ſophocleus/tibulle⁹/adraſte⁹/ marone⁹/et mille talia materiā nuſq̄ denotare. T. a. vt reliq̄ tibi cōcedā/marone⁹ dici validiſſime negabo. C. ſtatius te ab hoc eximet errore: q ait in ſiluis. Tenues ignauo police cor-
marone us dicit. das pulſo: marōeiq; ſedēs ī magie tēpli: ſumo animū. T ⌊aſt cothurn⁹ coriace⁹ dicēdū fuit ñ marone⁹: ꝙ ex marōis matia ſit⌋ C. vt pit maronē arguas neceſſe ē: q in bucolicis ſcꝑſit. Sola ſophocleo tua carmīa digna cothurno. Et ꝑperci⁹ ait de ſine et eſchileo cōponerev̄ba cothurno. T. Ego necvirgi. nec ꝑpcio puto credēdū: ābo potuerūt errare qa et hi hoīes fue rūt. cū pcipue ratio oī validior auctoritate me ī ꝓria ſeducat C. Ergo maronē eadē ignorātie nebula cōprēdis? T. vis me decies dicere? ſupfluētē q; ciceronē taxaui. C. eleboro op⁹ē: collige tū hāc tuā rationē. T. Cothurn⁹ ē calciamētū. Calcia
cothurn⁹ quid ſit. mēta ex corio fieri cerdonib⁹ etiā notū ē: reliquū ē igit vt co thurn⁹ coriace⁹ nō marone⁹ aut ſophocle⁹ dicēdū ſit. C. minuti ⁊ triuiales pedagogi ſciūt tragicos poemata ī theatro modu lātes cothurnis fuiſſe vſos: dicēte oratio. Poſt hūc ꝓſone pal-leq; reptor honeſte Eſchil⁹: ⁊ modicis inſtrauit pulpita tignis et docuit magnūq; loq nitiq; cothurno. Quāobrē tragediar; q; artifices cothurnati noīabāt. In q̄v̄bo lapſa ꝓſuetudo de-flexit ⁊ eo deducta ēvt cothurn⁹ ꝓ tragico caractere accipiat Orati⁹ hūc ſocci cepe pedē grādeſq; cothurni. Martial. trāſtu lit ad tragicos ſe nr̄a thalia cothurnos. Quicūq; demū altior ſtil⁹ h̄ explicat vocabulo. Ideo maronē ⁊ lucanū cothurnatos appellam⁹ T. Nihil ē qđ in dextrā aurē fiducia harū auctori tatū dormias. C. maiorū auctoritatib⁹ niti multū gl̄ioſū: rep hēſiōi nemī fuit. Pe. Gl̄ioſū ſēp fuit maiorū veſtigia ſequi/ſi mō recto itinē ꝓceſſerūt. T. mea ſeqveſtigia mlto gl̄ioſi⁹ erit
iubilo. C. ꝑfido ꝓpediē oēs acceſſuros tuis veſtigiis: ecqd tibi obſe-q̄lā facio? T. eq̄ me iubilas ac mea pagellula reges iubilant C. vn⁹ es ſub oī celo cui⁹ pagellula reges iubilēt. T. Et vn⁹ ſū ſub oī celo qvelut a pdonib⁹ captā redemi eloquētiā qq; me moriā meis opib⁹ extēdi. C. vt video alioꝝ q; mēoriā cū tua

extẽdisti. T. imortalitate donãt ad q̃s aliq̃ cõposui. C. si tyberi⁹ supesset. te mũdi cymbalũ vocitaret. T. aliud tuo aĩo se det aliud ore de ꝑmit. ꝑsequar tñ ⌊Noia ꝑ cognoia oib⁹ latinis refellẽtib⁹ scꝑsisti: vt guillerm⁹ nomẽ illi ẽ ꝑꝑũ cog̃men v̋o failie de rupe forti ⌋ C. siccine oẽs latinos failiares habes: ea cũ nullo tibi facultas cõis ẽ. T. isanis cũ id me rogas. C. v̋m dicis. nã iãdudũ vniũsis auctorib⁹ te renũciasse ĩtelligo. T. ar renũciaui? q eos oẽs ĩ certũ q̃si corp⁹ ꝛ serie redegi. Supfluis ãputat. C. Si tibi q̃ꝫ supflua ãputasses. nullũ vnq̃ v̋bũ faceres T. scio cõmẽdatiõez libri ex breuitate eẽ petẽdã. C. vt quid scis: abũde cõseq̃ris: nil scribe, sꝫ qm̃ sermo lõgi⁹ ꝓcessit redeũ dũ ẽ. Istꝺ ꝑmũ exq̃sito mihi op⁹ ẽ an te iudice: v̋gil. ouidi⁹, marcial, int̃ latios cẽsẽdi sint. T. sic aiũt. C. a. v̋gil. tñ de iulio rũ failia sic loq̃t. Iuli⁹ a magno demissũ nomẽ iulo. Et ouidi cognoĩa us ad fabiũ maximũ scribit. Maxie q claris nomẽ v̋tutibus equas. Et martial de metelli ac scipionis cognoib⁹ ita loqtur Creta dedit magnũ mai⁹ dedit aphrica nomẽ. Scipio ꝙ victor ꝙꝫ metell⁹ habet. Itidẽ ad domicianũ q post duplicẽ triumphũ de dacis germanie pplis germani cog̃mẽ assumpsit Nobili⁹ domito ẽbuit germania regno. Et puer ꝛ dign⁹ noie cesar erat. Alibi de eiusdẽ cognoie nomẽ ab odrysio qꝺ de⁹ orbe tulit. T. qd mihi cũ poet̃ istis ĩ qb⁹ tãtope te iactare iuit ⁹ꝓspicio? C. maiorũ tñ iudiciũ ꝓ rõe hẽt. vl̃t fabi⁹ ait, hone stus error ẽ magnos duces seq̃ntib⁹. T. apꝺ te tm̃ habeas auctoritates istas: ex faunoꝝ et aborigenũ secluo repetitas: nulla ꝑfecto mihi bone salut̃ spes reliq̃ est: cũ te tuiq̃ sil̃es video tãq̃ picas auctoritatib⁹ id gen⁹ scatẽtes. Ca. hicvt video morb⁹ nullo fomẽto qescit. Actũ ẽ. T. Te ira icẽdi: sic soleo amicos. C. proh iupit̃ q̃tũ licẽtie prauis ingeniis adiicit ꝓfidentia P. sinite hac cũctatiõe spẽ meã fraudare. T. ocius ꝑgã ⌊Pullorꝝ qd fibra velint. icõgruũ istd ẽ balbe ãtig̃matice fibra supositũ feĩninũ singulare et velint v̋bũ plurale numero discrepãt ⌋. C. vaissimã ne chartulã audacule repẽhẽsor explere nõ potuisses nisi i illã librariorꝝ vicia ꝓuinceres. T. qd excande scis: ictũ ẽ int̃ nos fed⁹. C. Qñ fas oẽ abrupisti: fed⁹ ego abrũpo. nescis bone de⁹ librariis adhibere. n. facile fuisse: qꝺ cum hec itꝑtarer oblitterãdũ oio curaui: c⁹ reiv̋sssiõ testionio castigati codices adsũt. T. aliqd mẽdacii effingere ꝛ excudere aduersus hostẽ fas ẽ. P. mẽdaciũ nemovnq̃ sapiẽs cõcupiuit mẽdaciũ Tarꝺ. etiamvera didici dicere. Caro. haud equum facit: qui

quod didicit.id dediſcit. Tar.ambitione et mendacio quādo ꝙ optinemus.quod fide pauci preſtant. P. Eſt vt dicis hoim eteni animꝰ altos receſſus ingēteſꝙ latebras habet:hoc tamē eſt documentū optimū vt neꝙ premiis neꝙ periculis ſeducti iter a veritate deuiū aggrediamur. Tar. Quis me ad veritatem cogetꝰ Ca. Boni ſponte faciūt: quod mali ex neceſſita te cogūtur.breuiter aūt Quid de hac voce fibra ſentiā enūciabo Fibre eteni ſunt extreme iecoris partes et cordis:ꝛ cu iuſcūꝙ viſceris/virgilꝰ Nec fibris requies datur vlla renatis Tenuit aūt cōſuetudo a maioribus obſeruata. vt per fibras vaticinarentur Tibullus nec mihi ſunt ſortes/ nec conſcia fibra deoꝝ. Quādoꝙ fibra in herbarū radicibus fila dicūtur vt in georgicis.et amaris intyba fibris.vnde plinius de arborum ſationibus: ſolum ait legi oportere ḡmaxime rimoſum ne ſol exurat fibras. Pet. Hec et mihi auditui et tibi relatui vt puto iucunda fuere. Tar. Aſt mihi in ſeniū vergenti diſcere non vſus eſt. Pe. vt grauiter et vere admonent philoſophi. Ita ſeneſcere virū oportet: vt quotidie aliquid noui ediſcat. ſed reliqua expecto. Tar. ⌊Quid geminas vna q̄ris ſub nocte puellas ſub nocte incōgruū eſt ſub eī cū tēpꝰ vt hic ſignificat non cū ablatiuo ſed cū accuſatiuo tantū ponitur: virgilꝰ. vrit atro iuno et ſub noctē cura recurſat⌋ Ca. Nauſeo ſacietate harū ineptiarū. Ta. contraxiſti frontē. victus es triū pho. Carolus. Sed eo ritu quo ingurtha triūphauit. Tar. Impinxi tibi aculeosꝰ aīo vulnus accepiſti. Ca. Vtinā tibi iſtā mentē deus īmortalis donaret. vt aliqua ex parte animū mē temꝙ colligeres. Tar. Quid garris me vno nihil eſt verius: nihil eſt firmius: nihil in omni genere laudis ad exēplū antiquitatis expreſſius. Mihi īmortalitas/mihi eternitas / oīm conſenſu debetur. Pe. Dixtin ſatisꝰ Ta. In infinitū ſermonē extenderē: ſi cupiditati mee indulgerē. Pe. Ne cupiditati indulgeas caue:cui ſi frenos remiſeris:omnis animi virtus abiicienda eſt. Tar. dulce tamen eſt:cū iis que honeſta facimꝰ/ cōmendatio quedā et quaſi premiū accedit. C. Ita te iactas. Tar. Iure id quidē/nā ſpes atꝙ opes artis oratorie in mevno ſite ſunt. Pet. Longius res procedit Heus carole te oro vt de hac particula ſed aliisꝙ ſimilibus quedā ſollertiꝰ penſiculatiusꝙ diſcutias. Ca. Stilo hec minuta aſſequi difficile eſt .cū

fibra qd

Iactātia

preſertim inopia vel(vt ait Iucrecius)egeſtate ſermonis patrii laboremus.Pe.qnimo. tritis ꝛ vſitatis v̄bis vtere:in preceptionibus enī tradēdis:non verbor̄ lepos ſedveritas incorrupta deſideratur.Ca.ſub prepoſitio ſic dicta ꝙ in loquēdo p̄ ponitur(ſcire enī debemus tunc p̄poſitiōes ius ſuū retinere. cū preponūtur)tū accuſandi iungitur caſu.quādo aliquo noſ tranſferimus.vt maro poſtesq; ſub ipſos nitūtur gradib9:cū v̄o in ipſo loco ſum9 ſexto caſuvtimur. vt arma ſub aduerſa poſuit radientia quercu Sed hoc triuiale et in propatulo eſt. Illud doctis auribus non indignū prepoſitiōes quas grāmatici locales vocāt.In tēporibus quoq; ſimilē ſeruare ſtructuram.quod exēplo clarius eniteſcetvirgil' Sub lucē exportant calathis.pro ante lucē Itēvrit atrox iuno:ꝛ ſub noctē cura recurſat pro ante noctē Idē ibant obſcuri ſola ſub nocte p vmbras.id eſt in ipſa nocte:et alibi Quale per obſcurā noctem ſub luce maligna.id eſt in ipſa luce.Eadē ratio eſt aliis prepoſitōibus geminū caſū exigentib9 accōmodanda ex quibus oībus facile colligitur cū nō ante noctē ſed ipō nocturno tpe iaceri ſolitū ſit:appoſite et ſignate balbū romano caſu fuiſſe vſū. Vt aūt nihil quod dictu dignū ſit p̄termittaſ multiplex huius pticulevis rimāda eſt. que modo ſupra deſignat:vt ter flama ſubiecta reluxit:modo infra Pedib9q; rotar̄ ſubiiciūt lapſus.Significat et prope:vt quo deinde ſub ipſo Eccevolat ponitur et ꝑ particula in.vt nanq; ſub ingenti Iuſtrat dū ſingula templo. T.hec mihi ferme grata ſunt cultior quoq; fieri videor. Ca.tu/in quo vno ſpes et opes artis oratorie ſunt poſite.cuiq; debetur eternitas? Tar.Non adhuc noſti oīs vires meas.modo ſum rhetor/modo ioculator/nūc cauſidicus/nūc cytharedus/ſic me verſipellē facio quando lubet. Pet.hic eſt protheo ſimilis. Ca.lac lacti non magis eſt ſimile. Ta.Sapiē tiviro mutare conſiliū ſepe expedit. Ca.gloriari non deſiſtis Ta.vtinā mea gloria etiā alior̄ monumētis illuſtraret. Ca. percupis id? T.Quidni? laudes mihi crede magna virtutis i citamenta ſunt. Ca.meā tibi aſtringo fidē Si opuſculū qđ eſt in manibus abſoluero. tua facinora ſole futura clariora. T. meā ne famā attenuabis? C.minime. T.metui. C. nudo detrahere veſtimēta nemo poteſt. Pe.vt id tuū opuſculū in lucem edas matur̄ tēpus eſt. C.ſingula prius ſic lima exequar

Sub prepoſitio.

caroli opuſculū

d.i.

vt penitētie locū nō relinquā. Pe. cur tibi sit cūctandū nōvideo. Sūt etenī in tuis libellis(si modo qd sapio)apte crebreq; sententie/facetiarū cumul⁹amplissim⁹:grauis ⁊ decora cō structio:etvt breuit qō sentio pnūciē:aliquot annis in eo genere puto nihil absoluti⁹scriptū:nec iam splendescit lima/sz atterit. Magna est de tuis libellis opinio:sūma existimatio Aucta est etiā dilatiōe expectatio. Caue ne hec tanta mora secordie potius q̄ sollertie nomen accipiat. Ca. tuo grauissimo et sapiētissimo indicio cui omnia tribuo confirmatus cū primū per ocium licuerit:meū opusculū ad manus hominū deueniet:quoniam vero lōgius progressi sumus:iā tardiuus audiēdus ē. Tar. ⌊fusca nec albentes pingūt violaria cāpos cum qui inter album nigrūq; est color fuscus dicatur quem

Ioci

gris gallice vocamus:fusca non sunt violaria⌋ Ca: In hac tibi parte iure cedam. cū vsq; eo lynceus sis: vt per dēsissimas tenebras colores soleas intueri. Tar. Infinitos pene colores apud terentiū inuenio. Ca. apellē credo nō tot in tabellis colores exp̄sisse. Tar. In gymnasiis genera/vires/noīa/ differētias oīm color⁊ ostento. Ca. Si ad pictor⁊ aures id perueniat bene actū erit:ad te omnes statī cōfluent. Ta. In meo eloquētie benedicēdiq; sciētie cōpendio. colores oēs apposui. C. vn⁹ tātū deest:q̄ id cōpēdiū pingēdū foret. T. Quis color? C. Color vulcani⁹. Tar. malo cū auspicio loqueris. Pe. Mitte hec iocularia:et potius aperi/quid de viola⁊ coloribus explora tum habeas. Ca. faciā Si primū gellii v̄ba premisero apud

devariis coloribꝰ

quē hūc ī modū frōto fabulaf Fuluus/flauus/rubidus/puniceus/rutilus/luteus/et spadix appellatiōes sunt ruffi coloris aut acuentis eū quasi incēdentes:aut cū colore viridi miscētes:aut nigro infuscantes : aut virenti sensim albo illuīantes

Viole

Plinii vero de violis hec verba sunt : plurima sunt violarū genera purpure/lutee/albe/plantis omnes vt olus sate. Igit cū luteus color nigro infuscetur:violaria vero sint lutea: rcē quoq; dici fusca violaria censendū est. Tar. Solitas tibi captiones effutis:que quidē quo sint pacto effugiende non video Pe. Non ergo est percūctandū. Tar. ⌊qm̄ in epythetis quod vicioſissimū est/semp impitissime erras poetrida pica discep in octauo oratoria⁊ istitutionū libro capite de tropis qntilian⁹docet Epytheton fit p ea q̄ in o̊ sūt p̄cipua: v̄bo cui ap

ponitur ꝓuenire debet: qđ si nihil efficit redūdat ¶ Ca. qñ hec effrenata cupiditas lacerandis truncādisq; auctoritatibꝰ modū āt finē īponetꝫ Quo tādē aīo hoc esse ferēdū putasꝫ tibi vni bonarꝝ lrarꝝ corruptela: vexatio dirreptioqꝫ studiorꝝ īpunita erit ac liberaꝫ nō ferā/nō patiar/non sinam/odiū iustū ⁊ iamdiu tibi debitū senties aliquādo. Pe. Mitte male loqui. Ca. Omniū cōsensu ꝓmissū ē: vt si quid iportatur nobis incōmodi: id totis viribus ꝓpulsemus. Pe. Ipsa potius fabii verba incorrupte iuiolateq; recenseas. Ca. v̄ba fabii (meo etenī animo tenacissime herent) ista sunt. Cetera iā non significādi gracia sed ad ornandā: non ad augendā orationē assumūtur ornāt enī epytheton/qđ recte dicimꝰ appositū. a nōnullis sequens dicitur eo poete frequetius et liberius vtūtur Nanq; illis satꝭ ē ꝓuenire v̄bo cui apponit Ita ⁊ dētes albi⁊ humida vina in his nō reꝓhendimꝰ Apud oratores nisi aliqd efficiat redūdat/hec ille. Tar. figmēta machinari ⁊ auctorꝝ dcā corrūpere sepe mihi vsus fuit. Ca. sic viuitur: multi p̄miū ex stultia ferūt. Pe. immo eadē res mō temeritatis: mō sapīe nomē recipit. Ca. nihil mirꝝ ē: honesta etenī ꝓsilia vel turpia (vt inqt plinꝰ) ꝓut male vl̄ ꝓspe cedūt Ita vel ꝓcedūt vel reꝓhendūtur vtrāq; in ptē fortuna quidē dñaf. Pet. bone deꝰ: q̄ntas ꝓuersiōes ⁊ fragilitas huāna ⁊ mobilitas fortune facit. Ideo sapiētis ē nihil despare ⁊ nulli rei ꝓfidere Sꝫ hac de re hactenus. T. Loīa forsvariat/hēticū istō ē balbe JC. ī te ꝓferri pestem istā fas erat quā tu ī balbū dudū machinaris. Pe. loq̄re sobrie nullꝰ hic temeritati ē locꝰ. Ca. cēsen ī lusibꝰ ⁊ epig̃matꝫ abdita sūmi opificis archana rimāda foreꝫ In qbꝰ poetarꝝ et oratorꝝ trāscribi snīe solēt. vt hic v̄gilianū illđ Sors oīa v̄sat Que etei gaudia qbꝰ merorib⁹ fortuna ꝓmutatꝫ licet dicat seneca. neminē adūsā fortunā ꝓtundē nisi quē scđa decepit. P hic no ē isistēdū late eteī supius de vi ⁊ potētia fortune disse ruisti. T Lhora fugit volucris celeri pede labif etas Celeri pede labif īdoctissīe scp̄tū ē cū enī sit labē leuit sēsimq; deorsū ire valla nono ⁊ qnquagesimo quinti elegantiarū titulo dicē te epytheton celeri pede: a verbi significatione discrepat. Ca Ita neꝫ discrepent ergo ouidii dicta necesse est qui sic inquit. Vt celer admissis labitur amnis aquis/idem Tpa labuntur tacitisq; senescimus annis. Et alibi. Labitur assidue fallitq;

De epythetis

res ab euentu existimari:

fortuna.

celer.

volatilis etas. Tar. he auctoritates nil me mouent: pluris eq̄ dē vacuā nucē existimo q̄ oēs poetaꝝ cetus. Ca. ex amussin es ridiculus P. ciceronē nō imitabit᷑ quē mira benignitate dicunt poetaꝝ ingenia fouisse aut sylliū/qui natalē virgilii religiosius q̄ suū celebrabat. Tar. Sic est mihi ingeniū. Car. prauum ingeniū habere/ea demū calamitas maxima est. Tar. ⌊Quiꝙ hodie tanto letatur honore supbus : cras erit ille nihilHereticū istud est balbe: cū hoīm aīas post mortē nihil fore crebro ꝓfiteris⌋ Ca. hec est perditorū natura vt oīa in peiorem partē traducant Satis docēt diuine lr̄e (vt philosophos omittā) non extingui aīas. sed aut pro iusticia premio afficī/aut pena pro sceleribus sempiterna: balbus vero suis versiculis deplorat humane vite fragilitatē: quid enī est tā circūcisum/tā breue q̄ vita longissima? Sic salomonē dixisse ferunt omnia vanitatis plena et interitura esse: proh dolor q̄ miserrima est mortaliū conditio? equidē vel pūcto tempis vitā cū morte permutam? Sapienter itaq̄ inq̄t plinius. qm̄ nobis denegatū est diu viuere/relinq̄mus aliquid quo nos vixisse testemur. Ta ⌊Durus es et duro cognomē moribus equas Cognomē cū cognationi cōmune sit vt iustinianus Nomē vero vnicuiq̄ vt petrus propriū oībus latinis probātibus cognoīe pro noīe abuteris⌋ Ca. iam certis adducor notis: vt animas obliuionis aquā potare putē. T. cur id putes nescio? Ca. quoniā te reꝝ oīm obliuia exhaurire conspicio. Ta. Men? Car. vel tu ipse potius es aqua et fons et origo obliuiōis. Tar. dii te eradicent. Ca. dii te in hanc miseriā seruent. P. fine et modo vestra caret oratio. Ta. paratiores et tanq̄ exercitatiores ad iniurias sumus oms. P. vterq̄ vestrū pari iugo ad iurgia nitit᷑/abiicienda est hec animi ꝑturbatio. Ca. faciā vt potero et iam benigne loquar: satis ex ꝓpositis constat/nomē ꝑ cognoīe et agnomine confūdi. Salustius de scipionis agnoīe ait In amicicia acceptꝰa Pu. scipiōe cui postea aphricano ex virtute fuit cognomē: huic auctoritati adiumento est carmē iuuenalis indicans diuites prenoīe et cognomine venerari: inquit enī Si quid tentaueris vsq̄ hiscere: tanq̄ habeas tria noīa Quid enī enumerē aliaꝝ auctoritatū multitudinē. Ta. Nō video cur me minorē putes reliquis auctoribꝰ cū tot operas extruxerim. Ca. araneaꝝ operas struxisti. Ta. hoc tamen bo

vite fragilitas.

animaꝝ obliuia.

ni assecutus videor: ꝙ librariis lucri fui. Ca. illis lucri potiꝰ fuisti q̄ tibi. Tar. Nimiū es dicax ⁊ vrbanus: sed erige aures quaeso. C. actutū quid est qđ audiri expetis/ eloquere. Tar. in meo eloquētie benedicēdiq; sciētie hec p̄clarissima v̄ba conscripsi ⌊Prenomē est quod nōi preponitur differentie causa/ vt publius vel magr̄ Nomē quod vniuscuiusq; est propriū vt guillermꝰ Cognomen quod est cognatiōis cōmune vt tardiuus Agnomē qnod ab euētu iponitur vt anicienſis ⌋Ca. teneo quid animi tui super hac re fiet: sed q̄ recte illa cōscripseris mecū pariter recognosce. Tar. quid afferas aures expectant mee. C. vix v̄bis exp̄mi potest hec tanta impitia Nanq; si magister p̄nomē sit : et cerdo et logycus et faber et omnia deniq; officioꝝ noīa prenomina dici possēt. Preterea tuo de agnoīe exemplo: innuere videris/ homines q̄t̄q̄t sunt: agnoīa retinere: cū patriū aut gentile nomen/ eque vniuersis cōueni at atq; tibi. Que oīa falsa esse vel ex eo ostendi potest quod plutarchus innuere videtur: hūc in modū ingens Proprio no mini p̄nomen preferebaꝫ. vel differētie causa vt alter ab altero noscereturː vel cū romani sabinos in vrbe receperūt ad p̄firmandā p̄iūctionē illoꝝ: noīa suis noībus prepossuerūt: et iuicē sabini romanoꝝ/ atq; ex eo tp̄stitutū est. vt nemo romanus prenoīe careret/ quo quidē a seruis distinguebantur Nā prenoīa seruis indere non licebat/ hec ille. Diomedes v̄o sic ait. Sumūtur aūt tripliciter prenoīa/ aut a qualitate v̄l q̄ntitate corpis: vt est apud nos vel animi vel facti/ vt est apud illos Ceteꝝ agnoīa paucis tribuebātur/ dicēte seruio Agnomen est quod extrinsecus sumiꝫ vel a virtutibus vti aphricanus/ vel a viciis vt iugulator. Et diomedes inq̄t. Agnomen est quod cognomēto extrinsecus adiici solet ex aliqua ratiōe Tar. nūq̄ mihi tm̄ caliginis ⁊ tm̄ p̄turbationis fuit ifusū: ego qui laude p̄ta me domū semp̄ recipiebā: meo p̄pendio iā extimesco. Ca. qd te ad tantū timorē exacuit? Ta. illi plurimū timemꝰ de quo plurimū sperāmꝰ Ca. quid de tuo ope sperasti? T. p̄seq̄ fructū nō laudis mō ſ3 etiā opum. Ca. Spes tibi ē mutāda: ni mauis ifortuniū pati. Ca. fortiꝫ ifortuniū q̄ patitur. idē post bonū patieꝫ. Pe. ſmōi iā finē face tuo. Ta. ad cetera trāseo ⌊durꝰ es ⁊ duro pectore marmor ies̄t incōgruū est duro pectore ies̄t ablt̄io p̄ dt̄ō aut sñ p̄p̄oe posito⌋ Ca. iā me

p̄nomen

Agnoīa

ipſum nequicie inertieq; condemno:qui tecū loquor. Ta.me cum is ego viciis careo:quibus alii non facile poſſūt obſiſte re Ca. marmor penitus incluſū in venis et viſcerib⁹ tuis geſ titas. Tar. fabularis. Car. ad archadicū gregē hanc vocē ex- pectas/ pficiſcere. Tar. ſermociūculis fabellisq; duceris. Ca. Quis tam ſtipeus/ tā archadicus(te vnū ſemp excipio)inue- ppoſitiōv niri poterit⁹qui prepoſitiōes adiūgi verbis ignoret⁹ Auguſti bis iūgit nus ille datus ſuis preceptiūculis idipſū adhibere non negle xit. Plinius in decimo:certū eſt pontū trāſuolaturas:de gru ibus loquens/ virgil' Infelix ſua tecta ſupuolitauerit ales Ser uius ſulpiti⁹ Cū repu. occideret vita exceſſiſſe. Quid plura exemplor⁹ hui⁹mōi referta ſunt omnia⁹ Pe. iſta miſſa facia- tis in quibus ne puellus quidē dubitare ſolet. Tar. perlegā vlteriora ⌊Iudice me nuſq; cantior funeris atri Dulcius effū dit gutture carmē olor Iudex tu peſſim⁹ vtpote impitiſſim⁹ optimus vero In decimo naturalis hiſtorie libro plini⁹ cum ait olorum morte narratur: flebilis cant⁹: falſis (vt arbitror) aliquot expimētis ⌋ C. que imtēperie ad hec te dictitāda du- cunt⁹ Tar. pergin inceſſere⁹ cōprime hoc ſtultiloquiū. C. tibi prius linguā largiloquā īminui iube. Ta. liberū hoiem libe Ioci fa- re loq decet/ ſeruitute non tibi ſeruio Ca. ſi ſeruias. tibi hume ceti. ros vlmeis ſtilis deſcribi/ et latera longis loris loreari ſenti- es. Ta. maximū in malū cruciatūq; ſali. Ca. tu ſali ſolus. T. es vicii probriq; plen⁹/ flagicia tua recte noui. Ca. flagicioſiſ- ſimū eſſe oportet/ qui aliena flagicia nouit. Tar. noui cūcta: tuā perfidiā/ maliuolentiā/ audaciā/ cōfidentiā/ fraudulētiā falſiloquiū/ falſidiciū/ falſiuriū/ dolenificia/ fallacias. Ca. oli tori nūq; ſupplicabis/ cōdimētor⁹ ſat habes. Pe. his nihil op⁹ eſt verbis: de cantu olor⁹ iā dice. Ca. quid dicā qđ oēs morta les ſciūt⁹ ſegetē auctoritatū(ſi id expectas)adducā. P. qd ad Olorum huc moraris⁹ Ca. ouidi⁹ Sic vbi fata vocāt vdis abiectus in cantus. herbis Ad vada meandri cōcinit albus olor. marcialis. Dul cia defecta modulatur carmina lingua Cātator cygnus fu- neris ipſe ſui. alibi naſo Vtq; iacēs ripa deflere cayſtrict⁹ aleſ Dicitur ore ſuam deficiente necem. Stacius. Nec ſoli cele- brant ſua funera cygni. Ipſe eciam cicero ait. Cygnus anteq; moriatur ſuauiſſimū cantum emittere dicitur: ea de cauſa dicatus eſt phebo deo vaticinii. licet hoc plinius tanq; hyſtori

cus fabulosū putet:Audis hec tardiue?Tardiuus.Quid au
diam alios:mihi soli credo mihi soli sapio.Ca.occisā sapere
sic credo suem cū manducatur.Tar.insistis in dolos.Ca.do
lis contra dolosos vti licet.Tar.pergā ⌊Ni tibi seuiciā diua
beata foret.diua beata.diua cū sit auctore seruio super quin
tum eneidos ex hoīe dea facta:oīsq; dea sit beata. decima
tercii de consolatione libri prosa boecio probante Istoꝝ al-
terū redundat⌋C.Quītiliano acquiescere debueras:qui hu diua btā
mida vina et dentes albos dicentē reprehensione liberat.Di
ua autē beata:vt deus īmortalis inuētu obuiū est et ne in re
manifestaria demorer:oratiana auctoritas sat erit Deus im
mortalis vt esset Empedocles.T.Quātūvis probationū ad
duce consiliū est nil credere.Ca.non possum tuo morbo me
deri·Tar:nū tibi egrotus videor?Ca.medicū istuc tibi ē me
lius percontari.Pe.mitte hec dicteria dictitare.Ca.imperio
parebo.Pe.facile est imperiū in bonis.Tar ⌊Sic rota sortis
erat Quid rumpis questibus auras Questibꝰpro questubus questibꝰ.
scripsisti decimo tercio libri tercii titulo laurentio valla do-
cente⌋Ca.vale cū hoc valla arrogātiarū pleno et maledicē
tie:cui piaculū nullū est refragari.Ta.quod ego scelus ex te Errata q̄
audio?Ca.valle nc supparasitaris?Tar.Parasitus nunq̄ fui. dā laurē
sed obsonator optimus.vti facetiis/iocis/fabulis/blandiciis/ tii valla.
dictis ridiculariis/cōmode memini.C.venter hāc creat me
moriam.Sed vt ad rem reuertamur Non me preterit vallā
questubus esse dicendū cōtendere.cui auctorū omniū vsus:
ipsa insuper vocule proportio refragatur.neq; tamen hic pri
mū cepit a recta via deflectere valla. Quippe qui in plurib9
et quidem apertissimis rebus allucinaturNam(vt alia omit
tam)irridet censor ille seruiū honoratū. ꝙ nunciū pro re nū
ciata neutro genere reperiri astruxerit cū catulli poete anti-
quissimi carmen sit.Geminas deoꝝ ad aures. Noua nūcia
referens Et tibullus diui vera monentventure nuncia sortis
Apud alios quoq; delectos auctores.Illud nunciū et ista nū
cia inuentu facile est .Eadem imperitie nebula priscianū cō
prehendit.ꝙ iuger tercii esse inclinamenti dixerit.cum plau
tus(ne alios recensea)in menechinis iugere hellebori profe-
ratSed proh deū atq; hoīm fidē:quem imitādū ꝓpones cū a
plauto discesseris?Idem(qui in pluribus sacre scripture locis

sementis quid.

se cēsorē prebet)in elegantiaꝝ ābagibus diuū hieronymū taxat. ꝙ ꝑmo geneseos semētis pro semie posuerit. q̄si semē tis tantū sationē significet/non etiā semen. An nasonis car- mina(ne singula prosequar)ita in penitissimis erant obstru- sa locis/vt nusq̄ ad eius manus potuerint puenire?vos date perpetuos teneris semētibus auctus:ne noua per gelidas vs- ta sit herba niues. vbi semētis sine vlla cōtrouersia pro semi- ne accipitur. In qnto quoꝙ elegantiaꝝ libro sic hieronymum icusat Eadē obliuio eiusdē fuit: ꝙ gallos matris deū (in osee

galli ma tris deo- rum.

ait)esse ex gente gallorꝝ qui a romanis ob ignominiā illius nationis vindice animo effeminātur: cū a grecis hoc antea et tunc fuerit factitatū/hec ille. Sed quorsū bone de? hec ver borū portenta? Quis negat a grecis hoc factitatū fuisse? hoc minime inficiatur hieronym? Sed inquit dūtaxat hunc mo- rem a romanis in gallorꝝ ignominiā assumptū. Quādoqui dem et gens et sacerdotes eiusdē sunt nois. Multas insuper gallorꝝ ꝓsuetudines greci accepere: cū longe lateꝙ dñati sint et gallogrecia a gallo et grecia nominetur .Sed quis ignorat illi? in seruiū maledictū? sic enī ait. ꝙ aūt posuit minime et

minime non sem ꝑ negat.

maxime et similia seruius/non recte posuit Nā minimū ē ꝑ priū aduerbiū superlatiuū Minime vero pro negatione ac- cipitur/quasi nequaq̄. hec laurenti? veritatis īmemor. Tran- seo iuuenalis carmē. Nemo malus felix minime corruptor/ id ē ad minimū Sed hacvna columelle auctoritate ꝓtenti eri mus. qui sic ait Circa villam deinceps hec esse oportet. furnū et pistrinū quantū futurus numer? colonorꝝ postulauerit. pis cinas minime duas. alterā que anseribus pecoriq̄ seruiat. al- terā in qua lupinū/vlmi vimina/virgas/atq̄ alia que sūt vti bus nostris apta/maceremus. Minime igitur id est ad mini mū. neq̄ hic minime negationis vim retinet. Idē ait laurēti

laure? a: m. est ad iectiuū.

us. miraris te reprehendi cū coronā laureā dicas. cū laurina sit adiectiuū. O imperitiā non patiendā/o effrenatā iactātiā Nō legisti valeriū dicentē: proq̄ laurea corona/ cū alicui spe ctaculo interesset myrtea vsus est Et liuius laureā coronā in secundo bello punico frequenter dictitat Et ne aliquid relin- queretur intactū Acta inquit laurenti? esse rerꝝ priuatarꝝ et

Acta in rebus pu blicis di ci.

minorū ac familiariū. vt cicero ait in cōmētariis ꝛ chirogra phis ac libellis se vno auctore prolatis: ac ne prolatis quidē/

ſed tantum modo dictis. Acta ceſaris firma erunt: que ille
in es incidit: in quo populi iuſſa perpetuaſq; leges eſſe voluit
pro nihilo habebūtur? hec ille. Ignoraſti laurenti acta/ceſa-
ris publica fuiſſe: vtpote ea tēpeſtate celebrata: qua ille vni-
cus imperator vniuerſā rēpublicā ſuo nutu moderabatur Ce
terum acta publicaꝝ reꝝ dicebantur Romani enī omnia in
acta referebant. Iuuenalis fient iſta palam cupiēt et in acta
referri Et apud aſconiū legim⁹ In actis ſenatus. Apud plini
um ⁊ liuiū/in actis triūphoꝝ. His accedit ciceronis ad celiū
auctoritas De ocella plane ad me paꝝ ſcripſeras in actis nō
erat Sed de his hactenns Nec enī ſūt huius loci aut tpis. has
autēveluti primicias delibare fuit cōſiliū vt perſpicuū ſit quā
ta impitia cū quāta arrogantia in eo viro ꝓiūcta fuerit. Q⁹
ſi aliquādo per ocium licuerit: illaꝝ ſuaꝝ elegantiaꝝ amba
ges infinitis pene erroribus ſcatere oſtēdemus. Nunc ad in
ſtituta redeamus. Tar. ⌊tu potes et fractis manes reuocare
ſepulchris Sepulchris fractis duobus in vocabuľ q̄ttuor ſciē
tiaꝝ te ignarū oſtēdiſti Grāmatice cū ſepulcrū nō aſpiran-
dum aſpiras Phīe cum manes perinde credis materiales. vt
niſi ſepulchris fractis reuocari nō poſſint Magice (vt ſi velis
te phitonicū magūq; putemus) nō fractōibus ſepulchroꝝ ſed
incantatiōibus manes reuocētur quo nec in triceſimo libro/
magicas vanitates arguētē pliniū: nec q̄ntiliani ſepulchri in
cantati declamationē legiſſe te oſtēdis Rhetorice cū fractis
epytheton (qm̄ redūdat) indoctiſſime inculcaris ⌋ C: ter diuū
ingeniū geris: qui quattuor ſciētias duobus verbis oſtendas
Id nemini mortali euenire certe ſcio. T. etiā maiora machi
nor: cū in regionē aſtutiaꝝ meaꝝ me confero. Ca. Nō pla-
cet profecto mihi hec tua regio. Tar. cū mihí conſilia in ani-
mum conuoco. factitatis fabricis omnes duco: facio que ſūt
viſa vt viſa non ſient: et facta infecta vt ſient. Pe. gloriaꝝ ple
niorem q̄ ille eſt nō vidi alterū. Ca. nō tn̄ poſſūt tuis factita
tis fabricis: he aures claudi: q̄n tuā audiant vaniloquētiam.
Tar. Quid id eſt? Carolus quicquid eſt. Tardi. Quid id ne
gocii eſt? Carolus Res palam eſt. Tardiu⁹. Que res palam
eſt? Carolus. Tua vaniloquentia palam eſt. Tardiuus. Pe-
ri propere. Carolus peri perpropere. Petrus. Eloquere tan
dem quid rei eſt. Ca. ego eloquar ſed amabo animū aduor-

tito.Hec etenī queſtio que in quattuor dubitatiūculis vertit
ſepl'chrū diſcutiēda eſt. Pro prima hāc voculā ſepulchrū aſpiratione
poſtulare donat⁹ tradit. dictū enī eē cēſet q̄ ſine re pulchra ē
Et gellii de aſpiratiōe v̄ba ſunt hec. H. littera ſiue illā ſpiritū
magis q̄ litterā dici oportet. Inſerebāt eā veteres noſtri ple-
riſq; vocib⁹ v̄borū firmādis roborādiſq; vt ſonus earū eſſet vi
ridior vegetiorq;. Atq; id videnſ feciſſe ſtudio ⁊ exemplo lin
gue attice ſatis notū eſt atticos ichthyniron. i. piſcē paupere
multa itidē alia citra morē gentiū grecie ceterarū inſpiran
tis prime littere dixiſſe. ſic lachrymas/ſic ſepulchrū/ſic ahe-
nū/ſic vehemēs. ſic helluari/ſic hallucinari/ſic honera/ſic ho-
nuſtū dixerūt. Pro ſcda et tertia delir ātiū eſt int' poetaꝝ io
cos ac facetias veritatē aucupari: in q̄bus p̄ſepe tantū lepos
et illa vrbanarū ſaliū feſtiuitas enitеſcit. Ouidiū enī v̄giliū
alioſq; delectos auctores cōdēnes neceſſe eſt: priuſq̄ balbi vl
lam culpā rep̄hendas. Verba naſonis ſūt hec. Per tumulos
erat ſparſis diſtincta capillis Certaq; de tepidis colligit oſſa
rogis. Tibullus. hec canta finditq; ſolū manesq; ſepulchris
Elicit: et tepido deuocat oſſa rogo. Itē ouiō⁹. Euocat antiqs
proauos atauoſq; ſepulchris. Et ſolidam longo carmine fin
dit humū. Virgil'. Nocturnoſq; ciet manes mugire videbis
ſub pedibus terram. Quid queſo aliud dixit ouidius? findit
humū ſolidā carmine longo: q̄ frangit ſepulchrū carmine ip
ſo. Et Quintiliani in ſepnlchro incantato verba ſunt. Nunc
barbaro carmine grauem terram totis noctibus pulſat: ⁊ im
poſitum ſibi ſepulchrum quod non poſſit euoluere. que ſole-
bat ipſos diſcutere inferos vmbra miratur. miſer quē nō tan
tū verba clauſerūt. Nā forſitan p illa pertranſiſſet. ſed vincu-
la ferrea ſolidiq; nexus ad mortem reduxerunt. Quaprop-
ter fractis epytheton non redundare manifeſtū eſt: qō tm̄ pro
quarta ſciētia temere ſētiebas. T. Si centies que dixeris ve-
ra ſint tamē inficias eo. C. Id quidē experior ita eſſe vt pre-
dicas. Tarō. plus dabo q̄ predicabo. vt enim ad confirman-
dum eſt tibi os: ſic mihi ad negandum huic rei decretum eſt
operam dare aſtutias inſtituam: et nimis doctas fabricas
dedale⁹. Caro. Non operepreciū eſt mihi id enarres: tuas qui v̄tutes
ſciam/p̄in exequere. Ta. Lnec ſi dedalea fugias tibi prode-
rit arte Dedalea pro dedalica abuteris/p̄ſertim vt hic in ſcie

tiaꝝ artiūꝙ noībus:teſtē dē poſſeſſiuis priſciano. Ca. in pro patulo frequētiꝙ vſu hec vocula repitur. An naſonis nō me miniſti dicentis dedaleas pennas aut Oratii qui in odis De daleus ſepe inculcat. Ta. dii boni q̄ fragilis et quaſi fugitiua eſt hoim memoria haꝝauctoritatū nuſq̄ memor fuerā. Ca. haud dubie credo:ſed ad inceptū redi. Tar Lq̄ bene ſaturno fluxerunt ſecula rege. Cū fuit in nullas terra reſecta vias Sa turnum nō modo regem ſed ne hominē quidem fuiſſe ſuper epigrāma de natali balbico oſtendet aurelius. J Ca. ida non tot abundat frondibus quot tu ſtrophis. T. ſi me noris aliter ſentias Omniū bonaꝝartiū eruditionē nuper ſum adeptus: iam merui rudem. Ca. vix ad tyrocinium veniſti. Pe. te dig num facies:ſi has rixas omiſeris. Ca. Omittā :et ſic cū eo a- gam vt non odio permotus eſſe videar quod debeo:ſed miſe ricordia que nulla illi debetur. Res aūt ipſa hortari videtur de ſaturno rege et quidē iuſtiſſimo quedā alti⁹ repetere. Ille nanꝙ(vt auctor eſt lactantius)plus habebat q̄ vt ex coitu tā torū elementorū genitus eſſe dicatur Aureū enī ſeculū nar ratur habuiſſe: vt cecinit maro noſter Aurea (vt perhibent) illo ſub rege fuerunt ſecula ſic placida populos in pace rege- bat Et alibi. Aurea condet ſecula. Que rurſus latio regnata per arua ſaturno quondā. et iuſticia ſub eo fuit in terris: vt ē heſiodi ſententia. regnauit in creta a ioueꝙ deuict⁹ eſt ac ſpo liatus imperio In italiam nauigio venit:et cū agreſti quodā more tunc ibidem viueretur Is genus indocile ac ſparſū mō tibus altis Compoſuit:legesꝙ dedit latiumꝙ vocari maluit. his quoniā latuiſſet tutus in oris. Naſo in faſtis. dicta quoꝙ eſt latio terra latente deo Ciceronis aūt ſententia eſt expo- nentis ſtoicoꝝ enygmata. eum eſſe ſaturnū qui curſum et cō uerſionē ſpacioꝝ continet: eumꝙ grece idipſum nomen ha- bere. chronon enī dicitur quod ſpatiū temporis demonſtrat. ſaturnus enī eſt appellatus ꝙ ſaturetur annis. Qualem autē mortales eo regnante vitam deduxerunt tibullei numeri teſ tantur.

De ſatur no.

Quā bene ſaturno viuebant rege prius q̄
Tellus in longas eſt patefacta vias.
Nondū ceruleas pinus contempſerat vndas
Effuſum ventis prebuantꝙ ſinum.

Illo nonvalidus ſubiit iuga tempore taurus:
Non domito frenos ore momordit equus.
Non domusvlla fores habuit:non fixus in agris
Qui regeret certis finibus ora lapis.
Non acies/non ira fuit/non bella/nec enſes/
Immiti ſeuus duxerat arte faber.
Tar. Quorſū hec inuolucra ſenſuū et v̄boꝝ turbas effūdis? An ignorabas hos antiq̄rios et q̄ſi abrogatos auctores mihi ludibrio ee:qui mei tpis eloquētia ꝓtētus: exoletas recon ditaſq; voces aucupari ſemp neglexi. Ca. hec v̄ba intēperias
Ioci olent. T. quicqd olet ſentio:ſū q̄ſi canisvenaticus:vulpes ꝓſe quor. C. ſimias forte inuenies. T. etiāvrſosviriḃ vinco. Ca. vixvincisvitulos: penſita ſollertiꝰ tuasvires:etvt(in ꝓuerbio eſt)intra pelliculā te cohibe. T. Ni taceas moleſtiarū pleniorē te reddā:q̄vndarū plenū eſt mare. C. tace ſenex acheron tice.ni mauis patı lūbifragiū. P. abripiā repēte meme hinc ſubito:ſi a modeſtia diuertitis. T. ne time:lectitare ꝓſequar.
⌊Nōdū pigra tulit paſtor ſub aratra iuuēcos. Paſtoris minime ſed bubulci officiū ē iuuēcos ſub aratra ferre⌋ C. Te neſcire oſtēdis q̄d ſibi paſtor q̄rat. T. nemo rectiꝰ id me callet. paſtor q̄rit bene paſci. C. ita ne bene paſceris? T virones
Ioci me cōmunicāt ſēp mēſa ſua/orāt/ambiūt/obſecrāt/primus ad cyatūvocor. ꝑmo pulmētū daſ. C. vt refers es eductus in nutricatu pulmētario. T. nō iuenies alterū cōmodiorem ad oēs res:neq; cōuiuā lepidiorē. Ca. hoc nō clam ē. Nūc de vi
Paſtor. z origine illiusvocule expediā. Paſtor eq̄dē generale nomē ē et ei qui oues cuſtodit. Ouiḋ. Paſtor arūdineo carmīe mulcet oues. Preterea q̄ boum cuſtodiā gerit. v̄gil. paſtorꝝ muſā damonis et alpheſibei īmemor herbarū q̄s eſt mirata iuuenca. Homerꝰ etiā agamēnona populi paſtorē vocat. Hinc illud tyberii: Paſtoris boni ē oues nō radere ſed tōdere. a paſcendo eni deducit. v̄gil. paſcite vt āte boues pueri ſūmittite tau
bubulcꝰ. ros. Adde ꝙ columella teſte. et itē catone. bubulcus nō aratoris ē ſʒ boum curā habēt. Sed q̄d nūc voluis aſtute tecū in cordeꝰ T. res ſubitaria ē: arripiā opē auxiliūq; ad rem ꝓpere C. q̄d rei ē T. nūc demū ſcio me fuiſſe excordē. excogitabile C. ſēſiſti tādēꝰ T. q̄ meū nō eloquētie benedicēdiq; ſciētie compendium mecum detuli. Car. quid tuo compendio non

eloquentie benedicendiq; ſcientie vſus eſt? Ta. vt an que nar raſti ſint vera cõſpiciã. Ca. ſcio quidvis dicere: obliuionũ ple nus es: ad librũ confugere oportet. Tar. Ita res ẽ obliuiſcor facile. homo ſum. Ca. vmbra es hoĩs. Ta. adde ꝙ id compen diũ magni exiſtimatur. Ca. illud non emã vicioſa nuce. Ta. oiaṽba ſũt illic aurea. Ca. fortuna fortunatior es: quiṽba au rum facis. Ta. nũc deſcendo ad reliqua. Ca. deſcende ad or- cumvſq;. Tard ⌊ſiluas domos menſas/glans dabat / herba torum. torus paſſim abs te non aſpiratũ aſpiratur ⌋. C. noſ- tin queſo aliquãdo eiuſdẽ verbi varios eſſe ductus ſignifica tionis diuerſitate: id ipſũ quidẽ in hoc verbo eſt Nanq; torus pro ſede ſeu lecto a tortis herbis (vt ſeruio placet) dicitur. vt inde toro pater eneas ſic orſus ab alto. Et ꝓxim⁹ vt viridante Torus. toro conſederat herbis Pro pulpa inſuꝑ accipitur. virgl' luxu riantq; thoris. Iubas etiã notat vt in enei. Gaudetq; comãtes excutiens ceruice thoros. In altera ſignificatiõe diſcriminis gracia ſolet aſpirari. Tar. do firmã fidẽ me id expurgaturũ. Ca. tu ne id expurgabis mihi? T. inſipienter factũ eſſe dico: at non malicioſe. Ca. cur ita inſipiẽter? Ta. terceute poſſunt cauſe concini: non putabã/aliis erã deſtrictus/hoſtem vlciſ- ci geſtitabã. Ca. Nimiũ mihi grauis es. Tar. ſi me noſti leui orem dicas q̃ ventus eſt fauonius. Ca. et caliginoſiorẽ q̃ vẽ tus eſt auſter. Ta. oportune de auſtro dixti. In hanc enĩ ma teriã incidimus. Carolus. lege igiſ. Tardiuus ⌊Nec comes ire nego gelidus licet vrgeat auſter: et paulo poſt. Siue ru- at gelidis hybernus fluctibus auſter. Auſter gelidus et hy- bernus neutiq; eſt: ſed cũ a meridie veniat calidus: maro ge- orgicor⁹ ſecũdo vt quo queq; modo ſteterit qua parte calores Auſtrions tulerit. Claudianus de victoria ſtiliconis ꝓtra ala rium Caucaſeisq; iugis calido nigrãtibus auſtro ⌋en antiphi loſophũ balbũ? Ca. familiarẽ tibi preſto eſſe philoſophiã e- gregie declaraſti. Tar. ſi optio euenerit mihi ad meã artẽ ni hil addã. Ca. de arte cenatica vel thraſonica loqueris. Tard: hec ṽba mihi cor corp⁹q; cruciãt: pect⁹ digitis pulto. Ca. Cor credo euocaturus es foras. Ta. mentiris. Ca. fateor nã qđ in de ventꝫ. tus nõ eſt nõ exibit. Pe. irrita et inania ṽba fũditatis. Ca. vt illuc redeã vnde abii: meridies gellio auctore: qm̃ certo atq; fi Notus. xo limie eſt: vnũ meridionalẽ ventũ hẽt: is latine auſter/gre

ce notus appellaf: qa eſt nebuloſus atq; humectus. notis et-
eni grece humor noiaf. Ideo ingenioſus poeta ait. Contra-
ria tellus/nubibus aſſiduis pluuioq; madeſcit ab auſtro. Et
alibi. Madidis notus euolat alis. Terribilē picea tectū cali
ginevultum: barba grauis nimbis/canis fluitvnda capillis.
fronte ſedent nebule rorāt pēneq; ſinuſq;. Is aūtventus ꝛ ge
lidus et hybernus ab auctorib⁹ paſſim nūcupaf. Tibull⁹ ſeu
gelidas hybernus aquas cū fuderit auſter. Qui v̄o calidum
eum appellauerūt: locivnde ſpirat rationē ſecuti ſunt. Adde
q; auſter ſeruio auctore p̄ q̄libetvēto accipiť: virgil'. Et leuis
crepitāsvocat auſter in altū. Et alibi. Eoliā in patriā loca fe
ta furētibus auſtris. T. hecv̄ba nihil ad rem poſſūt eſſevtibi
Ioci lia. C. vtibile magis eſſet eleborū. T. ebriū me putas: qui nū
q̄ tecū cyatiſſaui? C. Sitis ne eleborū? T. oium hoim exopto
te fieri miſeroꝝ miſerrimū. C. hec capiti tuo cane. T. Canū
caput ſat habeo. Ca. ſanū caput nō ſat habes. T. vade in tuā
maximā malā crucē. C. illuc cum remige et velo q̄tum oci-
us potes aduola. P. nuſq̄ finis haꝝ erit litiū? T. ſi tuas accō
modes aures qđ ſequiť plegā. P. modo legas: aures meas de
do ī ditionē tuā. T. [Laurea ſeu iūctā ſerta ferat manibus.
laureaad laurea ſerta ꝛ ſiłia crebro ſcribis Incōgruū ē duob⁹ ſubſtāti
iectiuū. uis ſine copula aut altero cū adiectio exiſtētib⁹ congrue igiť
cū adiectiuū ſit laurina dicēdū.] C. pueri q p̄mulū luſtrum
agūt laurea adiectiuū eē ſciūt. vt cornea myrtea: ꝛ talia mil
le. nec ſemel apud naſonē inuētu ē laurea v̄go: laurea arbor
et trāqll⁹ coronā laureā ī capitolio fuiſſe depoſitā ait. T. Id
tūvalla negat. Ca. advulcaniviolētiā hūcvallā apponas. T.
ipēvtinā advulcani ſicviolētiā ponerer. C. exoptatū obtīget
Ioci bonū habe aīm. T. ſic me benemerētē/deriſui/fruſtratui/et
deſpicatui hēs: p̄ciū reddā duplex. C. diues es nimiū q p̄ciū
duplex reddis. T. h̄ palla pādit. C. palla pallorēvtputo t̄ icu
tit. T. qd tibi mecū ē rei? Inſipiētiū ē rē alienā poti⁹ curare q̄
ſuā. P. v̄ba q̄ſo p̄fer q̄maxīe potes ad cōpēdiū. T [ha miſer
adūſo qcūq; geſcit amore. Ha intiectio nō añ vt tu indocte ſz
poſt aſpiraf ſic ah: aha eī dicebaf: ſic poſteriore remota a re
manet poſt aſpiratio: teſte ī p̄mo libro p̄ſciano C. ex tuo ore
Ah affatī affluūt ieptie. T. mihi iſtec etatī hoīm ieptias obiicis
neq; me decore nēq; meisv̄tutib⁹ neſcis q̄ mł̄ modis ſapiā?

Ca. iandudū oīa dixti? Tar. haud centuſimā partē dixi: non poteris reperire ſub ſole cōmodiorē alterū: tantas res ago/ tantas moueo machinas/ benefactis meis elequētiā florentē facio. Ca. Nulli mortaliū ſcio obtigiſſe id: niſi duob9/ tibi et ciceroni. Tar. Si ſemp ſic dicas vnus viues' morigerus meis moribus. Pet. nequeo quidē riſu meo moderari. Tar. quicquid ago ita reddo expolitū: vt improbare nemo queat. Pet. Nihil eſt hoc glorioſius. Tar. ſatis ſupq; ſapio. C. ſolus ſatis nemo ſapit. Pe. his relictis rem poti9 paucis loquere. nō amo hos longos logos. Ca. vt iubes pauciſſima inverba ſermonē conferā. ſeruio diomedi aliisq; pluribus placet ha interiectionem quandoq; aſpiratione prepoſita annotandā eſſe: q̄q̄ priſcianus aſpirationē poſtponi arbitretur: apocopenq; extreme vocalis/ factā aſſeueret: cui conſuetudo orthogphie dux7 magiſtra aduerſari videtur. Pe. pueris hec agitanda miſſa fieri debent. que nec dubia ſunt/ necviri docti iudiciū limatulum poſcunt. Ta ⌊blādicias claudis dictat amor pedibus claudis pedib9 falſū ē epitheton. pedes enī claudi nō ſūt ſ3 īeq̄les ⌋ C. hec tua v̄ba nihilo mihi ee̅ videē ſeci9 q̄ īſomnia. T. cur tā in ſignite in me facias īiuriā ſcio C. dice q̄ſo? T. emulari qm̄ nō me potes īuides. C. te nō emulabor q̄a negociū patinariū nō exequor. nec in cellavinaria bacchanal ago Me nemo potatione aut vinculis eſcariis vinciet. T. veh tibi nugator. C. ipe harx es pr̄/ auus/ ꝓauus/ abau9 T. vita te ſoluā tua qui ſic me flagicii cōples et maledicētie. Ca. maledcīs maledicta reſpō deo (vt tñ ad īſtituta declinē) ſcire op9 ē pedes claudos paſſim appellari. vt claudo culta thalia pede. et alibi. Clauda pedes croceas irreligata comas Eodemq; iure ſeculū felix. et moratas vrbes. 7 poculū epotū. fabio auctore legimus. licet apud noſtrū balbū per claudos pedes elegiaci verſus intelliganf/ qui impari conſtant numero Sic orati9 Verſib9 impariť iūctis Et naſo. Precipit imparibus vecta thalia rotis. Ta. Certe mihi nunq̄ verba dabis: nil enī credam. Ca. Ego nihil mihi credi poſtulo. de meo nihil hic noui appoſitū eſt. Auctorum verba recenſui. Tar. vt tibi rationem meax fabricarū reddā: nullis auctorib9 aſtringi aut ancillari conſtituo. C. mala ē hec tua fabricatio. Tar. ex re mea facio Nam iſtam ſemel ſi amiſero libertatem: haud facile rurſ9 me in eundē reſtituā

Ioci

Ah 7 ha

Ioci

Facetie.

locū. Ca. vnde hec tibi libertas. Tar. libertate ſū liberior be neviuo ac fortunate: atq; vt volo. ſepe in cena dubia conuiuo: pulmētariā rem ſector. me tñ oēs frugi ducūt. Ca. hoc tēperi frugi habēt: qui neq; leges neq; equū aut bonū vſq; colunt. Pe. his ſupfluētibꝫ vbis hoiem occupatū occupatis. Tar. qđ eſt reliqui exequar ⌊Q ueq; manēt eadē nobis diſtamus ab vno. Qđ te crudelis cū ſequar ipſe fugis. Manēt nobis incō grue pro manēt nos. Boecius ſeptīo metro ſcđi de ꝓſolatiōe libri. vos ſcđa mors manet. ⌋ Ca. Nō eſt iſti ſanū ſynciput

Ioci

T. quas ꝓtumelias inceptas. C. nūmū a me accipe: iube te piari. T. Oēs iſte in te recidēt ꝓtumelie. C. nō poterit hoc ſynciput elebori iugere ſanari. T. etiā ne mutirevnū verbū audes. Ca. etiāvt tuā largiloquētiā reddere mutā audeam pauciſvbis hec accipe. Manere auctore marcello eſt in loco inſiſtere: vt cicero inverrē. qui iudicia manere apud ordinē ſenatoriū volunt. Modo īminere denotat: vt triſte manebit ſupplicīū. Modo expectare Terētianus miles mane oīa prius experiri q̄ armis ſapientē decet. Modo remanere: vt neminem manentē vidi. Modo firmiter inherere. virgil. Manet alta mente repoſtū iudiciū paridis. Et vt ē auctor diomedes nō ſolū caſu actīo iūgit. Vt te q̄z magna manēt noſtri pene tralia regni. Et qui te cūq; manēt iſto certamīe caſus. Sz frequēter q̄z dandi caſū ſibi aſciſcit. vt vbgil. Hec eadem matriq; tue generiq; manebūt. Et alibi. Et tibi pena manet. Intellextin tardiuę? T. tu nūc intellige rationē aſtutie quā īſtitui. C ꝑpurgatis auribꝫ tibi operā dabo: nam aſtutiarū oēs articulos noſti. T. nemini factum dice. C. Muti oēs id ꝑus loquēt

Maneo cū dtō.

q̄ ego. T. meū eloquentie bñdicēdiq; ſcientie cōpendiū ī manibus ſumpſi: adamuſinq; examinaui. C. vſq; huc actū eſt ꝑbe. Ta. quicquid illic non reperi eſſe nego latiale. Aliiſq; nihil credere in animū induxi laudas hoc facinus? Ca. Hoc facinus pulchrum eſt. hoc probum: hoc factum eſt fabre: nunc id quod ſequitur explica. Tar ⌊ diſtamus ab vno ab imperitiſſime redundat ⌋ Ca. Iſtud tuū fruſtiloquiū redundat. Ta. idipſū te dicturꝫ cogitabā. Ca. vates eſſe poteris: que ſunt futura iam vides. Tar. humanū non mihi eſt ingeniū. C. id cō iectura non ēget. Tar. docte et cordate loquor. Ca. nihil eſt mirū: in lingua cor habes: in pectore plumā geris. P. balbo

Iocus

In pectore plumā geris. Pe. balbo iam fer ſuppetias. C. ſup petias? quaſi aliquid ſit crebri⁹ aut libentius a poetis vſurpa tum q̄ in verſu ratione cogente prepoſionem addere: vel ad- dendam ſubtrahere. Tar. Iſtos poetas nuſq̄ oculus meus in ſpexit. Ca. et eos nuſq̄ inſpicias moneo. Ta. bene mones: ita me facere certū eſt. Pe. porro vt occepiſtis date operā ami- cabilē. Ca. ex tuo auſpicio res ageſ. T. ⌊Et grauis inume- ras ſacculus arctat opes. Sacculo inumeras opes arctari eſt ſacculus. īpoſſibile Diminutiuo igitur vt ceteris es abuſus⌋ Ca. ridi culū An ignorabas ſaccullū pro crumena vſurpari: vt ſatyri cus ferrata diſtat ab arca ſacculus Et martialis Quid ꝓdeſt neſcit ſacculus iſta me⁹. Hoc autē carmen ex marciale pene ſolidum balbus mutuatus eſt. q̄ inqt. Et grauis īmenſas ſac- culus arctat opes. Nūmoꝝ autē receptacula variis noībus auctore aſconio appellātur Nā vt ſacci ſacculi/ſaccelli/ꝛ cru Crumena mene/et ſcorte/et mantice/et marſupia/ita loculi/fiſciti/ fiſ- rū noīa. celle/fiſci habem⁹ vnde fiſcus pecunia publica ē ſicuti erariū et cōfiſcari dici ſolet. T. qd aures meas his noībus oneras: q̄ marſupiū leuius pluma gero. Ca. te argenti montes nedum maſſas habere credidi. Tar. Aucupiū quondā optimū facie Iocus bam: ſchola erat aurea: auceps ego. eſca meū eloquentie be- nedicendiq̄ ſcientie cōpendiū ſcolaſtici aues. C. aucupiū pul chre inſtitueras. Ta. es afferenti fores patebant. qui nihil ar genti dederat nugas egerat Nuſq̄ addmittebaſ: id ꝓcedebat lepide ex ſententia. Ca. Immo vt audio hoc tibi ſuccedebat ſub manus negociū. Ta. quondā hec fuere: nūc tēpus peruer ſum atq̄ aduerſū mihi obtigit. et crumena eſt vacua. et ne- mo affert: hoc precium eſt eloquentie? Pe. ſat tuū defleſti ca ſum. nunc procede. Tardi. ⌊Aurea forma tibi contigit in clyta virtus Inclita i latino cū grecū poſtulet perperā ſcripſiſ ti.⌋ Car. te ſatis ſuperq̄ admonui ne librariorū incuriā bal- bo viciū vorteres. Tar. oblitus iam erā. Pe. ſiquid faciundū eſt male aut malicioſe. īmortalis memoria eſt Q ꝺ bene aut fi deliter faciundū eſt. extemplo obliuioſi efficimur. C. ita ſe res habet Sed quis tam ignarus/tam imperitus/tā deliramē torū plenus inuenīri poteſt? qui cū hoc vocabulū inclytus a Inclytus grecula voce clyto/que clarū almūve denotat: traductū eſſe ſciat: ipſū quoq̄ grecū y poſtulare ambigat? Tar. iā greciſſas

te non intelligo. Ca. tu neꝙ greciſſas neꝙ atticiſſas/ſed poptime gallicisſitas. Tar. nugas ais Aliorſū tendā ⌊Creſce igitur Creſcet virtus creſcētibus annis Non moritura vorat cetera tempus edax hereticum eſt iſtud balbe tēpus cetera a

virtus eſt eterna

virtute vorare⌋ Ca. preclare balbus quidē cenſuit. aliaꝝ rerum gloriā vagā et labilē eſſe: ipſā ſolūmodo virtutē/qua nihil neꝙ melius neꝙ amplius in natura mortaliū eſt: ſempiternam ꝓpetuāꝙ haberi. Nā in hoc tam exiguo vite curriculo: cū forma/diuicie/vires/corpis⁊ alia oia huiꝰmōi breui labātur. virtutis ſplendor egregiaꝙ animi facinora cū omni poſteritate adequata ſunt. itaꝙ tantū apud priſcos viros virtuꝭ nomen et auctoritas valuit. vt in ea omnes ſummi boniꝫ premiū collocarent. nec iniuria quādoquidē ſola virtus erranti bus ac vagis hoibus viam cōſequende īmortalitatis oſtēdit

Patronymica i of

Tar. ⌊Amphitrioniados terreat inguen hylas Amphitrioniados de non dos in gtio facit. Ca in os(ſi neſcis)formāda ſunt patronymica/a greca voce deducta: dos nanꝙ finitione caſus generādi apud grecos inclinatur. vt thydeos Naſo Arua phaon celebrat diuerſa typhoidos ethne. Maro panos de monte lycei. Tarꝺ. has ego grecas variationes penitus ignoro: quod mihi cū multis cōmune eſſe ſcio. Pe. Oēs nimiꝝ errores ex ignorantie fōtibꝰ emanarūt Quid aūt ceſſasꝰ T.

d pſitaco

⌊Pſitacus eoo miſſus ab orbe iacet. pſitacus cū i natura lōgum habeat: abs te ꝓperā gemino tt frequēter ſcribitur⌋ C. quid geſtis hos lr̄aꝝ ductus balbo totiens exprobrareꝰ vanitatū atꝙ impiatiaꝝ contuberniū. Pet. Nugis omiſſis aliud eſt quod potius fabulemur: iſtius eteni auicule docilitatē ra ramꝙ naturā(qm̄ in hunc incidimus ſermonē) qua ſoles facūdia humaniſſime carole nobis explica. Car. vtinā ea mihi eſſet eruditio qua tue opiniōi correſpōdere liceret: vtcūꝙ tamen potero/tibi moriger⁹ eſſe nitar. Pſitacū imꝑmis auē indicā in deliciis fuiſſe ob ſmōis huāni docilitatē antiquoꝝ monumēta teſtāf Nā ſuꝑ oēs volucres huānas voces reddūt ⁊ qdē ſermocinātes India hāc auē mittit: vt auctor ē plini⁹ pſitacenꝙ vocat: q accipitv̄ba ꝓnūciat: impatores tā prompte ſalutat vt id ſpōte et ſuo īgenio facere videaf. Inde illud arguti marcialis Pſitacus a vobis aliena vocabula diſcā Nā p me didici dicere ceſar aue Idem īnuit pſius Quis expediuit pſitaco ſuū chereꝰ ouidi⁹ Chorine mortuū pſitacū deflet/cu-

ius vba sunt hec Occidit ille loquax huane vocis imago. Psi
tacus: extremo mun us ab orbe datu. No fuit in terris vocu
simulatior ales Reddebas bleso ta bene vba sono Et papini?
de psitaco atys melioris Psitace dux volucru dni facuda vo
luptas. Tar [De natali balbico hic si non vbiq istius nuga-
ru tedio affecti: attenti este lectores. hieronymu na barbaru
min? christianu sub sydere pessimo et stercore natu: Sterc? vt
suu deu rogare suis verbis ostenda] Ca. peculiare tibi est et
vi quada nature ingenitu. ta fedo et illoto sermone vnicuiq
adlatrare. P. disce mi carole moderari animo tuo ira cohibe
Ca. Reddende sunt hoi vices: vt eu sue petulatie aliquado pe
niteat. Pe. Non feram/no patiar/qn tardiue ad verbu repe-
te epigrama: quod vicio dandum existimas. Tar.

Leta dies albo q vellere parca secudet.
Qua primu clari vidimus ora poli.
Leta dies festis semper numeranda diebus:
Leta dies niuea. non caritura nota:
Lucida fumoso madeant christalla phalerno.
Flagret odoratis granea spica focis.
Dexter ades secli rector saturne prioris:
Cerne tibi quante luxurientur opes.
Fac quoq natalis genio sacrate december.
Tempora felici currere nostra rota.
Iunge rosas/pete vina/lyram cape/posce puellas/
Dum viuis. rapiet omnia mors properans.

Ca. dic litterator egregie/qd i k epigmate/nisi tacita festiui
vatis eruditio: et felix illa iocoq argutia deprehendi valet.
T. permittas me loqui. C. vsq ad occiduu sole loqre. T [cu
saturnu no iesu secli rectore: pscribis te min? christianu pfite
ris. C. pus secm qo aureu appellaue rectore saeno fluxisse p
cedessmo patefecit qo neq i dina citate aureli? nec firmian? aureum
lactati? ificiaf Aliaq auctoritatu omitto cumulu. qq difficil seculum
li? eet exitu q pncipiu iueire: k si tu balbovt cme obiicis/ipi
tia tua rephedef no ei? crime culpabif. P. hec ita sut i pmtu
vt res disputatioe no egeat: ad alia ia pgas. T [sub saeno sy
dere te natum tua verba probant. saturnum autem pessi-
mu esse planeta doctissimi. tum poete tu astrologi docet.]
Carolus. quid te audio facere verborum? medulitus deliras
Tardiuus. deliro? perdocte cucta calleo: nihil est meverluto

versutius. Ca. versutior es q̄ rota figuli. T. figulū dicis? qui virtute promeruivt mihi omnes mortales debeant grāsage re. Id non futurū speraui? Pe. insperata magis sepe accidunt

Iocus

q̄ quod speres. Tar. hoc ipse video: multo celerius euenire qȝ moleste q̄ illud quod cupide petas. sic sentio me miseris modis ludificari: qui antea aliis dare solebā consilia mutua : et oībus exemplar esse. Tar. a malo opere exempla petebant. Pe. nimiū longū loqmini. Ca. at iam breui expediā. Recon ditaq; epigrāmatis sensa īprimis explicabo Nō enī eo tendit ad saturnū acclamatio. qȝ balbus sub illius astri positura in lucē editus fuerit lōge aliena diuersaq; est epigrāmatis intē tio: quā (si libet) paucis expediā. Tar ego tua verba aucupa

Saturna lia.

bor. Ca an meor̄ es auceps sermonū. Tar. facio aucupium aurib?. P. supersede istis vbis iam. Ca. romani qui nouarum cerimoniar̄ auctores fuere: saturnum vel maxime īter cete ros honore celebrabāt eiq; solēnia festa quotannis pēdebant decēbri mēse: que saturnalia nūcupauere maxima poculorū cibiq; indulgētia Hunc itaq; p̄scum saturnaliorū morem / suis libellis nō illepide balbus inclusit eo etenī mēse p̄mos edere vagitus ⁊ aura etherea vesci cepit . Ta. ego pulmētis et vnc tis cibis q̄ aura vesci mallē. Ca. sapit hic pleno pectore. Pe. quoniā te quicquid ī libris latet vestigare mi carole. notius est q̄ vt pverecundiā negare possis . Acceptissimū mihi erit saturnalior̄ originē ac causā i mediū proferas. C. amice fa cis cū me laudas: malo tamen ad macrobiū te remittere: qui vt hoīs facūdia fuit: latiusea splendidi? ac profluētius exeq̄t huc accedit q̄ iam declinat in vesperū dies: nihil est cūctan dum. Pe. proin tardiue que supsunt celerius percurre. Tar.

de mōte

[Rapiet oīa mors ꝓperans hereticū ē balbe] C. sāctissime vt mea fert sententia locutus est balbus. nihil enī apud mor tales non modo non eternū / sed ne diuturnū quidē esse po- test Et quicquid in hoc terreo globo spectatur est mortale et caducū: et sicuti principiū ita et certum finē habeat necesse est. Animos vero numine deor̄ hominū generi datos esse ꝓpetuos: christicolar̄ ambigit nemo. Tar. [frux vultus for

Frux

mose tui: noīati? frux obsolet? ē teste festo pompeio] Cahoc cine boni viri esse officiū existim? ? totiēs auctor̄ scripta cor rūpere: festi pompeiiverba sunt hec Frux frugis dicitur (dix

ernnt antiqui fructam et fructum. que verba pre laceſſendi libidine mutilate corrupteq; tranſcripſiſti. Tar. hec feſti verba ſubtraxerat mihi obliuio. Ca. Ille eſt vere nauci. qui mẽdacio aliquo crimen velare nequit. Ta ⌊ Vt rutilat claro feralis crine cometes Que fera terribili nũciat arma iuba: Cometes incõgruũ relatiuo et antecedente genere diſcrepantibus Cometes enim maſculini non femini eſt generis. ⌋ Ca. Tuã vanitatẽ iam confutare piget. ne in araneas (vt in prouerbio eſt) arietem agere videar. Primuli puelluli. cometes tam virili genere q̃ femineo variare didicerunt et vtriuſq; inclinamenti multiplicata reperiũtur exempla. Plini⁹ Cometes greci vocãt nos crinitas: horrentes crine ſanguineo: ⁊ comarũ modo In vertice hiſpidas. ſic Seruius. Cometes dicta eſt a ceſarie: eſt nanq; ſtella comata Et plinius paulo inferi⁹, de comete loquens. hec fuit de qua tertio conſulatu thiberio imperator ceſar preclaro carmine conſcripſit: ad hunc diem nouiſſime viſam. eaſdem breuiores et in mucronem faſtigiatas: que ſunt omniũ pallidiſſime: hic tamen idem auctor virili genere hanc protulit voculam . inquiens fit et candidus cometes argenteo crine Ita refulgens vt vix contueri liceat Claudian⁹ Preceps ſanguineo delabit̃ igne cometes. Quid ad hec noſter rhetor? Tar. Alius caſus et occupatio conſiliũ meũ premit. Ca. que tandem. Tar. Nihil tibi credam. Car. Mihi quod credideris, ſumes vbi poſueras. Ta. dicam Ope repreciũ eſt quãdoq; vti tectis technis: ⁊ vbi equo cãpo manũ conſerere non licet: ex inſidiis tendere. Sic viuitur. mentiri non ſemper obeſt. Car. tua benefacta narras. Tar. hec benefacta benefactis aliis protẽgam ne perpluant. Ca. recte. Occluſiſti mihi linguam, nihil eſt quod reſpondeã. Tar . Nunc ad hocvenio ex quo noſtra nata eſt oratio ⌊ hieronymi fului nec freta Sãctonici Xanctonici per x perite ſcribitur ⌋ C. diſce noſter rhetoriſta hanc voculã per ſ eſſe annotandã Sãctones enĩ ſunt populi non longe a Toloſſatium finibus que ciuitas eſt in prouincia vt. C. ceſar primo cõmẽtariorũ ſcribit eorũ vrbs eſt mediolanũ ad oceanũ vergens vt in Geographia Strabo meminit De his lucanus in primo gaudetq; am moto Sanctonus hoſte omnes ei illi populi ad oceanum ſpectant Tibullus teſtis et oceani littora Sanctonici. Tar. Hec

cometes vtriuſq; generis.

ſanctões

omnia in animo insculpta habeo. Ca. Quid ais? Tar. aio ꝙ apollo precipit phythius. Ego et regere populum/et stabilire leges/et castigare improbos nosco. Ca. Ioculare istꝺ quidem quod ais: et a multis sepe derisum. Tar. Vale. abi. curre. pensilis pendeas. Ca. Tuum est munus/hoc a te expectatur. Tar. His dictis morbum mihi incutis grauem. Ca. Nimia crapula morbum incutit grauem. Tarꝺ. Bonus hic est morbus. et a multis sepe petitus. Ca. Hic tibi morbus mortem inferet. Tar. Sic me despicatui habes? O petre. nunquid meam causam nunc lachrimaris? Pe. Pumiceos oculos habeo/nequeo lachrimas exprimere. T. Pene in foueā decidi: sed resistam. Heus tu si nescis: somnū in multā diem producere/et diutius stertere. Crapule medicina est. Ca. Somnus immodicus omnium libidinum semen atq; origo est: Vt nō illepide hisceversibus testatus est balbus.

Iocus

Quid iuuat hybernas somno deducere noctes?
Perdere quid longa tempora segnicie?
Tutius est vigilare/sacrisq; incūbere chartis:
Tangere q; aoniis Plectra sub arboribus
Informes stertunt per inania littora phoce:
Gliribus et forsan tota cubat hyems.
Sunt angusta satis. nostre data temporavite:
Nil opus est causas cōgeminare necis.
Si nescis nihil est somnus nisi mortis ymago.
Nobis post fatum somnia longa manent.

P. In lōgū sermonē extēditis. Quātū erat ꝓsulti? susceptum negociū exequi. Tarꝺ. Nō erovlterius in mora. . ⌊Et posita eoo littore taprobane. Littus nō. tt. geminatovt tu scribis ꝫ simplo scribēdū ē. ⌋ C. clamabo salutē tibi saluti si cupiat eē nō posse. T. Scio te bona essevoce. Ca. clamabo te nihil salis habere. T. satis salis habeo/cōdimēta salsa satis cōdio. C. vt cerno ad nihil es cōmod?. T. vbi comedo sū satis cōmod? Minutal/pulpamētū/laridū/cōmodissime comedo. C. Abi cito cū istac cōmoditate. T. sic alloq̄ris rhetoristā? C. Mallē istos rhetoristas furno mersos eē q̄ foro. P. Ad remveni iā Ca. faciam. Pe. dudū factū esse oportuit. Ca. Littus. tt. geminato scribi papyrianus/diomedes/caper/probus/seruius et ne singulos numerē (vno ore etvnavoce grammatici om-

nes asserūt: et si per īperitiā illos attinger enō fuit facultas: bonus ille alexander inquiens (littus. tt. duplicabit) te ab hoc exemisset errore. Tar. Vera nō loqueris. Ca. Quid mihi sit boni si mentiar? Tar. Et si vera loquaris: id non animo gratū est meo. Pe. Ita est hoīm natura/oēs mallunt falso extolli/q̄ vero culpari: Sed iam ꝓgredere. Tar. In hypochritā. hypochrita aspirat abs te minime aspiratū. Ca. Non potest dici q̄ indignū facinus facias defloccate senex. q̄ formulatorꝝ culpā in balbū inpingis. Tar. Dolatis dolis in hostes ē agēdū. P. Oppidū dolis oppugnari potest. C. dolos dolare nequā hoīs ē. T. Immo nequā homo ē q̄ seipsū deserit Nā dolis dolorē ꝓcul pellere licet. P. ne oīno operā amitta Ipochrim⁹nos ꝓmonefacē velis q̄nā sit hui⁹ vocule traductio. C. ypo sis. chrisis similitudo dici p̄t: ab ypo enī qđ ē sub/ et chrisis īdiciū ꝓficit. vñ deducit ypochrita: simulatorq̄ rectissīe int̄ptat: et is ē ꝓpe q̄ aliud in pectore clausū gerit/aliud vo ꝓmtū in līgua qō hoīm gen⁹ pniciosissimū ē. nā extremū vt dicit plato ē iniuriarꝝ gen⁹ videri et nō eē. T. hec arbitrio tuo dictitas: si tñ mille ānos ꝓpetuo viuas a scło ad scłz lasciuos libidinososq̄ balbiv⁹ nō excusabis. Ca. res bñ succedit/si hercul sermōe morꝝ sanctitatē aliis p̄scribis. malefacta tñ dissimulādo nō possūt infecta reddi: teipsū mihi crede impellis in plagas. Tar. scio quo modo me expeditū ex īpedito faciā: astutiarꝝ sū onust⁹. Ca. licet sis astuciarꝝ onustus et perustus. nullū tñ est stabulū ꝓfidētie nec diuerticulū dolis: audies dolos q̄s: sz tacebo. pl⁹ scire satius est q̄ loqui. ea demū sapīa est. Pe. vbi libet finem face. Ca. balbū nostrū a quorūdā detractorꝝ morsu eripere gestio: ni tua secus ē snīa: Pe. audacter q̄ vis dicito: ego arrectis aurib⁹ tibi operā dabo. Car. In balbi vsiculis crebre graueſq̄ sētētie nō frustra desiderant: nec venustas/lepos/ comitasq̄ sermōis procul abest. in qb⁹ tamē si nōnulla paulo petulantiora vidētur: erit huānitatis lectorꝝ cogitare/sūmos illos et grauissimos viros q̄ epigrāmata ꝓscripsere: nō mō a lasciuia sz nevbis q̄dē nudis abstinuisse Nō hoc ē balbi exēplū sed lingua ratioq̄ epigrāmatū hec lex (vt ait marcialis) carminib⁹ data est iocosis. ne possint nisi pruriant placere solet. meus balbus hec plinii verba frequenti sermone vsurpare: Non molestē fero hāc esse de meis moribus existimationē

(Plinii Epist. 3 Libri 5.)

vt qui neſciant talia doctiſſimos/grauiſſimos/ſanctiſſimos/ viros ſcripſiſſe me ſcribere mirentur. Ab illis autem quib⁹ notum eſt quos qnantoſq; auctores ſequor facile impetrari poſſe cõfido:vt errare me ſed cum illis ſinãt. An verear⁹ne me nõ ſatis deceat:qõ decuit marcũ tuliũ/aſiniũ pollionem varronẽ:diuũ iuliũ/diuũ auguſtũ/anneum ſenecam/ꝛ alios ferme innumeros:qb⁹nõ ſeria modo:verũ luſus etiã expreſ ſiſſe laudabile fuit.Sic ſcripſit catullus/Caluus/tibullus ꝑptius/ouid/marcialis/auſoni⁹/et qcũq; ꝑlegit. Illos etiã naſo nisverſiculos ſepe repetit. Crede mihi diſtãt mores a carmi ne noſtro. Vitaverecũda mea ẽ/muſa iocoſa mea ẽ. Et mar cialis illud. laſciua ẽ nobis paginavita ꝑba ẽ. Spectatiſſim⁹ vir plinius et oĩvite gñe ꝑbatus:epiſtolis mãdare nihil eru buit. Scriboverſiculos ſeueros parum/molles/ꝛ laſciuos. Et oĩa innoxia relaxacionis exercicia ãplector. nec iniuria Nã (vt ait naſo)Nõ liber indiciũ ẽ animi:ſed honeſtavoluptas. Plurima mulcẽdis aurib⁹ apta refert. Ceterũ noſcim⁹horũ epigrãmatũ illã eſſeveriſſimã legẽ quã catull⁹expreſſit Nã caſtũ eſſe decet piũ poetã ipſũ: vꝛſiculos nihil neceſſe ẽ q tũc deniq; habẽt ſalẽ et leporẽ:ſi ſũt molliculi ꝛ parũ pudici. P. Verioraveris dixti:nõ enĩ exverbis/ſed rebus potiusvniuſ cuiuſq;vita cẽſẽda ẽ. Nã frons oculi(vt ait cicero)ſepe fallũt liguavero ſepiſſime. Quid enĩ refert:os ad ſermonẽ eẽ ꝑbũ: ſi ad rẽ anim⁹improb⁹ẽ? Quid tamẽ ſit reliq audiamus. T. ⌊Immodico creſcãt tibivana cucurbitavẽtre. En ãtigrama ticũ q cucurbitã femininũ ſingulare neutrũ plurale balbica licẽtia fecit ⌋Ca. antiquũ retines hoc tuũ: vt quo iure quaq; iniuria inſulteris: neſcis bone deus/a formulatorib⁹. n. ad- hiberi obuiũ fuiſſe:qđ dũ hec int̃pretarer abolẽdũ oblitte- rãdũq; curaui. Tar. Quo pacto id ſciã. Ca. Sic inuideas ſp/ et nuſq̃ qſq̃ inuideat tuis cõmodis:vt id reſciuiſti. P. Si id re ſciueris ſtulte actũ fuitꝛ pctm̃ eſt largiter. T:qd tũc reſciui/ et egi. coegit pudor. P. q̃d ita pudor. T. pudebat me ſenẽ/ ve terẽ/decrepitũ/veternoſũ/abvno adoleſcẽtulo demũ ſupari Pe. Sepe homies(vt noſter ait plaut⁹)cum nihil refert pudet vbi pudendum eſt eos deſerit pudor. Tar. vtinã poſſem me conuertere in hyrudinẽ vt eius exuggerem ſanguinem. Car. Verteris ne in canem⁹. Petrus. Iam nunc relinque canem/

et cane quibus de rebus cucurbita dici possit. Carol⁹ Apud celsum legimus cucurbitam et per diminutiõez cucurbitulã corneumvelvitreumvasculum esse/quo medicivtũtur ad sãguinem educendum/itidẽ ad humores diuertẽdos. Iuuenalis iampridẽ caput hocventosa cucurbita querit. Pro fructu a marciale et plinio accipitur quem maro appellat sinuosũ Audis hec tardiue? T. Alia cura impẽdet pectori: aliõsque ras quibus cẽtones farcias. Ca. Nimiũ cerebrosus es: cucurbita opus esset: Tar. sic me ludis?. Ca. operam nusq̃ melius potui ponere. Tar. Ni taces effũdã tot tibi tenebras/caligi-nem/fumũ/Car. vulcani irati es filius. qui fumum fundas Pe. Quid me tantũ cruciatis harũ nugarũ longitudine? T Exequar ego bene et sedate. Pe. pendens id et intent⁹ expecto. Tar [Et phaethõteis orbita trita rotis. Orbita subiectũ neutrũ plurale hic incongrue est. Ca. Sivim ipsã epigrãmatisvirtutẽq; verborũ ꝑus pẽsitasses: orbita dici genere femineo et casu nominãdi aperte cognouisses. nec enim aliter integra sinceraq; sententia staret. Discе tamẽ orbitũ ꝑ orbe auctore nonio vsurpari: varrovt sydera celi diuũ ea cũ terra atq; eavoluũtur motu orbito. Orbita aũt duas res siguificat (vtvult pedianus) Nã et ipsa rota intelligit̃: et vestigium rote. Hoc tamẽ posteriusvsitati⁹ est. orbitasvero liberorũ est priuatio Cicero deplorauit enĩ casũ atq; orbitatẽ senat⁹. Statius orbitas omni fugienda nisu. Pro qua significatione orbitudo dixerunt antiqui Accius. Miseret lachrymarum ⁊ luctuum orbitudinis. Tardiuusvbi gentium queram hecvocabula? Carolus. Mea causa querevel medio in mari. Tardi. Queram potius mediis in siluis leporem. Carolus. Es nevenator. Tardiuus. Non inuenies comodiorem: Scio catulos aliter longe olere/aliter sues. odorem nasus sentit. De odore possem siquando olfeci facere coniecturam. Carolus. Iãdudum dixi te in canem posse conuerti. Tardiuus. Si canis essem crura pedes/latera/dentibus per pulchre tibi pingerem Carolus. apage/apage hec sane non placet pictura: apelles atq; zeuxis/te pingant pigmentisvlmeis. Tardiuus. Vitam tibi interimam: qui me sic ludificas. Carolus. tibi prius minuam caput. Nam in acherontem horcus te libẽter accipiet Tardiuus. Supersede hiis verbis. Carolus. Operã da ⁊ ope.

Cucurbita quid.

Orbita quid.

orbitas.

orbitudo

ra dabitur tibi. Petrus. Nihil ad istam rem verba hec referunt. Tardiuꝰ. Ad rem me iam referam ⌊Ad muraniū pictorem Murani latie decus thalie Murani in vocatiuo pro murane.⌋ Carolus. Admonui sepe tibi corruptū esse caput Tardiuus. Hoc corruptum est caput qnando vini nihil capit. Caro. Quantū vini capit hoc caput? Tardiuꝰ Nimis ociosus es: qui res alienas sic queritas. Carolus. Nihil humani (vt terentianus ille loquitur) a me alienum puto. Tardiuus vis dicam: musice etatem ago. cenis dubiis gaudeo: ibi fabulandi/ridendi/iocandi/locus est idoneus. Carolus. Scio inter patinas exhibes argutias: nimis tamen es bardus (ut in viam redeam) qui nescis muranius in vocandi casu i assumere vtpote cum viri sit proprium. Tardiuus. Est ita vt ais. Carolus. cur secus conscripseras? Tardiuus. Ignoro nisi forte melius q̄ satis fuit biberam. Carolus. Oraculum apollinis non potuit verius loqui: nunc sequentia noscamus. Tardiuus. ⌊Potentiori ineleganter pro potentiore: quoniam in comparatiuis ablatiui in e non in i debent finiri⌋ Carolus. Grāmatici oēsvna q̄dē voce: cōparatiuorꝝ sextos casus in e et in i absq; vllo discrimine finiri tradiderūt. Quod complurium auctoritate corroboratur Iuuenalis Constat leuiori belua sumptu. Lucanus. Maiori pondere pressū signiferi mersere caput. Statius Anima maiori corpore iūcta. Rationem refert priscianus quoniā vetustissimi or in omni genere cōparatiuū gradū terminauerūt: que finitio capax est vtriusq; ablatiui. Valerianꝰ hoc senatusconsultū prior factū est Cassius bellum punicū posterior. Claudius prior bellū quod cū his gestū erat. Tardiuꝰ. Iam spes mee sunt extincte: neq; vbi eas collocem habeo vllum munitū locum: meticulosus iam sum. Carolꝰ. nescis q̄ meticulosa res est: consciam mentem gerere. Petrus. Immo nihil est miserius q̄ animus culpe cōscius. Tardiuꝰ. Iam timeo. Carolus. tu qui eloquentiā florētem reddis? Tardiuꝰ. Fateor virtute id factū mea et magisterio meo. Ca. quid igitur times? T. quia me ītricas tricis. aliq̄ tñ ope extricabor. C. vñ hāc opē moraris. T. aliquid/aliqua aliq̄mō/alicūde/aliquā opē tenebo. Ca. tenebis p auriculas lupum. T. Muliebris adhibenda est malicia si aliter non p cedet/fraudibus est agendū. Petrus Fraudibꝰ? Tardiuꝰ. scis

de ablatiuis ꝑpatiuorum

Ioci

ſolitum eſſe tali ludo ludere. Carolꝰ. age vt lubet: tam facile te vincam q̄ pirum volpes comedit. Tardiuꝰ ⁊Ethereis animas tantū dii mittite ab aſtris Nam manus artificis. cetera membra dabit Cetera indoctiſſime ſcripſiſti: cum et anime membra non habeant. ⁊Caro. aliquid indignū ſemper effūdis. Tardiuꝰ. indignū? quē dices digniorem eſſe hominē hodie pariſius alterū? Carolꝰ. In cuius cuſtodiā grex archadicus cōmittaf. Neſcis adhuc defloccatevetule: genus hominū ex corpore et anima eſſe? ſtudiaq; omnia noſtra corporis alia/alia animi naturā ſequi. Alioq̄n cetera ſeruio auctore aduerbium deincepsq; notat. Maro. Cetera parce puer bello. quid nunc ais? Tardiuꝰ. Aſtutias in cor conuoco. Eripiēdū eſt aliquid callidi et conducibilis conſilii. Carolꝰ. vis dem cōſiliū catum/quod laudes. Tardiuꝰ. Illud accipiā. Carolꝰ. abi cito/ꝓpera/fer pedē/cōfer gradū neptuni domicilii ūviſas Car. q̄d mihi nūc es auctor vt faciā Impetratū reddā. modo in hoc domicilio ſint pulmenta. ⁊ vncte patine: ⁊ amphore fumantes. Pe. ſatis eſt luſū: iā non eſt cūctandi copia: nō eſt in q̄ dormitandum. Ta. quid dormitandū: ſomnū omnē ſepelii: oēm obdormiui iamdiu crapulā. Pe. vigila igitur/et age qꝺ ais. Tar. quid agā? Pe. legas. Car. legā ⁊Si dura hyrcino cedūt adamāta cruore Dura adamāta ceduntOēs quotquot hic cōmitti ex induſtria poſſent incōgruitates balbꝰ liquido cōmiſitPrimo adiectiuū et ſubſtātiuū caſu diſcrepāt: adamāta enī ſubſtantiuū accuſatī dura vero adiectiuū noīatiui caſus eſt qꝺ verbū cedunt probat. Scꝺo genere. adamāta maſculini dura femini aut neutri generis eſt Tertio numero adamāta ſingularis dura pluralꝭ numeri ē. qđ cedūt v̄bū oſtēdit Quarto ſuppoſitū et verbū caſus incōcinnitate diſcrepant. Accuſatio adamāta ꝑ noīatio adamas cū ꝑſonali verbo cedūt poſito Quīto numero cū adamāta ſingularis cedūt pluralis numeri ſit. ⁊Ca. multo ſermōe profluis: exclamas ꝯgloriabūdus quaſi te cornu copie iueniſſe putes. ſtructura deflocate ſenex te fefellit: opa itaq; mihi ē danda: vt verſiculi v̄ba aſtruam. Si durum hyrcino cedunt adamanta cruoreCedūt ſubaudi hoīes. nō v̄o adamāta Adamāta durꝝ. i. adamantē ſanguine hyrcino: id eſt hyrcorum cruore. Quod autem ſit durum et nō dura: eorum qui me interpretātem audiuerūt

Ioci cetera.

Facetie.

libelli teſtantur. Tar. ipſe captor captus ſum. Car. Nulla hac in re captio eſt. Tar. deceptus fui: quia verbo cedunt idoneū caſū adiūgere non mihi obtigit. Sed quid agas? ſic eſt huma norū debile ingeniū. Car. ſic eſt impitorꝝ ſtulta et inaniſcō-fidentia. Sed vt hui⁹ verſiculi magis ſit explorata ſententia. pauca de adamantis natura repetēda videtur Adamas nan ꝙ diu non niſi regibus ꝛ iis admodū paucis cognitus fuit in

De natura adamantis.

ethyopibus tantū naſci putabatur (vt auctor eſt plini⁹) tantiꝙ precii erat: vt gaudiū diuiciarꝝ diceretur. cui⁹ lapidis duricia inenarrabilis eſt ſimulꝙ igniū victrix: et nūq̄ caleſcēs vnde et nomē indomita vis greca iterp̄tatiōe accepit Cruore hyrci tantū frangit. Siquidē (vt plinii verbis vtar) illa iuicta vis duarꝝ violētiſſime nature rerꝝ: ferri ignisꝙ cōtēptrix: rumpitur ſanguīe hyrci Ac ne aliter q̄ recenti calidoꝙ macerata. ꝛ id ꝙ multis ictib⁹. hec hacten⁹. T. Abſurde facis q mihi loquēdi copiā eripis. C. qō tibi nuſq̄ fuit nuſq̄ eripiet. T. nōdū noſti īgenii mei aculeos Ca. id libido ē ſcire. T. nō ſic vulgo meā opam vulgo. C. vulga nobis q̄ſo. T. ſi id efflagitas dicā plenus ꝓfilii ſū. optimas fruſtratiōes ſcio / non me angorib⁹ dedo. ſed iocor / ludo / rideo / faceciarꝝ articulos noſco / ſi qd rectū curatū velis mihi mādavironi ſepe blādior. Id qō isvult id ago atꝙ id nego. C. es ioculator graphicus / et q̄tiuis precii. T. mihi nūc caperat frōs ſeueritudīe nūc facetiis affluo ſic variosvultus induo. Ca. euge euge / lepide / facete / cōmen tū laudo. T. Sapio. C. etiā ſapere in hac etate oportet q̄s ca

Iocus

caſſida.

pite candido. T. ſi annos numeres exiguū vixi / ſi v̄tutes euū Pe. de hiis hacten⁹: nūc negociū exeq̄re. T. [Non adaman teo caſſide tut⁹ eris: adamāteo caſſide adiectiuū et ſubſtanti uū genere diſcrepant: caſſis nanꝙ feīnū eſt.] Car olus. non neſcius balbus caſſida feminei eſſe generis: quod alibi ſatis oſtendit inquiens. Caſſide mars poſita. Sonum vocabiliorē et ameniorem ſecutns eſt. quod laudi dandum videtur Inter rogatus etiam valerius vt meminit gellius. has ne vrbis an vrbes: et hanc turrem an hanc turrim dici oporteret. Si aut v̄ſū inqt pangis aut or̄onē ſolutā ſtruis. atꝙ ea v̄ba tibi dicē da ſūt: nō finitiōes illas p̄rancidas neꝙ fetudinas g̃maticas ſpectaueris S3 aurē tuā int̄roga q̄ qd loco ꝓueniat dicere. qđ illa ſuaſerit id ꝓfcō erit rectiſſimū Hac rōe enni⁹ rcōs cup̄ſſos

de varia modulatōe vocū

cupreſſ⁹.

dixit:contra receptum vocabuli genus.hoc verſu.Capitibus
mutantis pinos rectosq; cupreſſos.Firmior et viridior ſonus
eſſe vocis ei viſ9ē.rectos dicere cupreſſos q̄ rectas Sic ī ānali Funes.
bus:aere fulua dixit non fuluo Lucreti9eque auribus iſerui-
ens funē feīno genere appellauit:in hiſce v̄ſib9.Nūc vt opi-
nor enī mortalia ſecla ſupne: Aurea de celo demiſit funis
ī arua:cū dicē vſitati9manēte nūero poſſ3 Aure9e celo demi
ſit funis ī arua Idē fecit v̄gil Cū aliis ī locis.tū h̄ ī v̄ſu:Hec finisvtri
finisp̄ami fatoꝝ vbi ſi h̄ finis dicas.duꝝatq; abſonū eritRe uſq; gñis
ſpuētq; aures qđ mutaūis.In his et plīb9 aliis auctores neq;
rationē verbi neq;ꝓſuetudinē ſ3 ſolā aurē ſecuti ſūt.ſuis ver
ba modulis penſitantes Quod qui non ſentiūt(īquit cicero)
cū de numeroſa et apta oratione dīſſereret.quas auris habe
ant aut quid in his hoīs ſimile ſit neſcio. Tar.hos omnes au
ctores in meo eloquētie benedicendiq; ſcientie cōpendio con
ieci.Ca.fuiſti quaſi coq9.qui vnū multa iura cōfundit.Tar. Iocus
coquus?qui oēs auctores lima et cenſura expoliui.Car.vna
opera ebur atramento candeificare voluiſti. T.quid garris?
Priſcianū taxaui qui finis feīno genere reperiri mentiebaſ.
et alexandrū illū adoleſcentuloꝝ pniciē et venenū:qui pga-
mus feīco genere variabat.Caro.vtrunq; incōſultiſſime ut
puto carpſiſti: v̄ba gellii hec ſunt Iſtunc verbis probus ꝛ hac
fini hoiem dimiſit Et alibi ex ſentētia chilonis Hac inquit fi finis ge-
ni ames tanq̄ forte fortuna oſurus: hac itidem tenus oderis neris fe-
tanq̄ forte poſt amaturus:vbi et hac fini et hactenus.Idē ſo minei
nare videntur et proptius nulla ne finis erit nr̄o cōceſſa do-
lori.Eadem eſt ratio de hac vocula pgamus attali regia.de pergam9
qua euſtachius et ſtrabo plura vt enī omittā probū/caprum gñisfemi
diomedē/alioſq; litteratores Statii carmē ſufficiet.Ipſe deus nei.
patrie celſam trans equora mittit pergamon.et alibi Perga-
mē pinifera multo felicior ida.Quid ad hec dicis?Tar.dico
mea conſilia vndiq; oppugnari:multa in hunc locū confluūt
que meū pectus pulſant Proh dolor quenā eſt hec mutatio?
Mihi cūcta vſq; adhuc proceſſerūt proſpero flatu.C. hic fla
tus tuā ratem deſeruit:vt autē priorē ſermonē expediamus Caſſis.
Caſſis pro rete virilis eſt generis quod planū facit ouidius
Decidit in caſſes preda petita meos Pro clypeo aūt caſſis ꝛ
caſſida dicitur Statius Aurea cui poſt nudabat caſſida frō-

tem: Ideo cassū inanē dicimus ab aranearū cassib⁹: vt marcello placet: ꝙ sint leues et nullius ponderis: v̄ba plauti ī aulularia sunt. v̄ginē habeo grandē dote cassā atq; illocabilē:

Incassū. Vnde incassū quasi frustra ⁊ sine causa dictū est: a cassibus traductū: sine quibus venatio est ianis et vacua auctores nonnius seruius. Tar. Si alterū tantum auctoritatū adhibeas: nihil admitto in aures meas. Ca. ceratas aures geris. si nec ꝑfectissimorū virorꝫ auctoritatē vereris: nec iudiciū sequeris Ta. Optima te audio opportunitate: nō te iupiter eripiet q̄n barbarus sit. Ca. vis aliis ꝑpriū nomē ipartiri. nimiū liberalis es. T. tu nimiū barbar⁹es q̄ ꝑfectissimorꝫ nup enūciasti in meo eloq̄ntie bñdicēdiq; sciētie copēdio v̄ba sūt hec. Oīpo

Facetie. tens et ꝑfectus et similia non cōparantur: quod vt legas oro. Ca. adlega aliū ad hoc negociū. Non est tanti deridere. Ta. emendatione ne opus meū eget. Ca. etiā: sed non multa. T īmo v̄o nulla. C. vnica etenī litura tot⁹ liber emēdari facile

ꝑfect⁹cō paratur. potest: ꝑfect⁹ (alia nāq; cōmodi⁹ in tp̄s differo) cōparī hec ciceronis v̄ba ostēdūt ꝑfectissimi mihi vidēt Et iuuenal. Nā pfectissī⁹horꝫ Si qs aristotelē similē v̄l pictaton emit Nū tua errata reperio radicitus? T. noli mevexare: capiti male habeo C. grauis ē morb⁹ qui a capite diffūdit. T. Vt acerbū ē probñfactis ignominiā pati: procedā ad reliq̄. ⌊ Adamāteū cassidē epitheton ipsū ēvicioſissimū: cū nō ex adamāte ſ ex calibe et lōge tutior cassis sit. C. clamare cogor: quo mevertā? q̄ fomēta q̄rā? vbiq; deliramēta remediis fortiora. P. nimiū clamitas: cū surdis loqui arbitraris. C. Iā plane loquar. Adamāteū cassidē id ē durū vocitam⁹. quādoq̄dē vt p̄cedēs sermo patefecit. adamāte nihil ē durius. Sic Iuuenal ferrea pectora: et tibullus saxea corda. id ē rigida et obdurata dixerūt. Hi etenī auctores trāslatōe poetis atq; oratorib⁹ cōmuni sūt vsi T. nō hiq̄do omine extra limē hodie pedē attuli hereo qua īsistā via. C. q̄d secreto susurras? Tar. id nihil ad te attinet. C. nō p̄uenit aliud palā / aliud agere secreto. T. dicebam iā diē nocti p̄cedere. P. Proin si k̄ lucis ad vmbilicū puenire affectas: festinādū ē. T. festīare neq̄o cōsit⁹ sū senectute onustū gero corp⁹ C. pedē cōfer / ꝑduce ꝑpera. T. formicino gradu properabo. Petrus duram rem ago. Propera inquam lingua et non gradu. Tardiuus. nihil iam moror. ⌊ O manus /

o crines o colla o lactea ceruix. Manus cum singularis hic de nume
numeri sit quā describis: de petra puella vnam dūtaxat ma rorumva
num habens: altera manca est J. C. Quid preter fabii verba rietate
referam Maxime autē in ornando valebit numerorꝫ illa li
bertas Nam et liuiꝰ sepe sic dicit Miles romanus prelio vi-
ctor. cū romanos vicisse signat. et cicero ad brutū. populo in
quit posuimus et oratores visi sumus sed etiā quotidiani ser
monis vsus recipit: hec ille. Sic virgilius de militibus grecis
ait. Atq; vterꝫ armato milite complet Et alibi litus custode
teneri Ouidius. Non arabo noster rore capillus olet. Ta. Iā
diu clausi tibi omnes cōmeatus: et mihi viam munini. Ca. q
poteꝰ Ta. Quotiens tandē dicendū erit: vniuersis auctoribꝰ
renūciaui: mihi soli viuo, mihi soli credo, mihi soli sapio. C.
tibi soli delira, tibi soli debacchare? Petrus. illud ne tam cre
bro erit admonendū vt iniuriis supsedeatis. C. firmā astrin
go fidē me tibi obtempaturū. Pe. nihil hōi dari potest maiꝰ, / Fides
q̄ fides: cū intemerata ipollutaq; seruatur. Ca. ni fidē soluā:
mihi supremus opifex iratus siet. Pe. in ꝓmissis sat estNūc
ꝓcede tardiue. Tar [Itala cecropie palas cōiūcta minerue
Et longe post Quicquid ab eois pinus vehit Itala qcqd Ita-
la i vbiq; breuē balbica abusio ꝓducit'. C. lassitudinē hercle
verba tua mihi adiiciūt. Tar. vt collibitū est animo sic lassi
tudinē aut gaudiū verbis adiicio. orator sū. Car Arare ma- Iocus
uellem q̄ sic orare. non te pudet esse inuentū inanē, quasi cas
sam nucē? Pe. tu quid sit veri eloquere. plenū humanitatis ē
errantē in semitā rectam ducere. Ca. stultū est illi recte face
re. quando qō facias perit. quippe malo benefacere tantūdē malis nō
est periculi: quātū bono malefacere. Pe. vsu sic compertū est benefaci
Malo siquid benefacias in maleficiū conuertitur: tamen ad endū eē.
obiecta respōde. Ca. Itala prima producta enūciari maro Itala pri
hisce verbis docuit. Et longe italiam longe itala regna vo- ma pro
care. Et in nono Volat itala cornus aere per tenuem. Stati ducta
us in achile. Ast tu quem primum longe stupet itala virtus
Graiaq; Sexcente sunt auctoritates, si sit ocium. Tardius.
nugas ais. Carolus. Ex tuis moribus alios iudicas. Tardi-
uus. Moribus meis vel lycurgo antecedo': mira et mag-
na facinora facito. Carolus. Ista magnifica verba et is-
tas magnas nugas non pluriffacio quam ancillam meam

que latrinā lauāt. Tar. veh tibi. Ca. Immo iſtuc tibi. T. mihi cuius nomen vbiq; volat. Ca. ſine pēnis volare haud facile eſt. Tar. Sūma tñ fuit de me opinio. Ca. fuiſti q̄ſi ſolſtitialis herba repente es ortus et repente occidiſti. Tar. Mihi cerebrū excutiūt hec tua dicta. C. lapides loquor. T. gladios reſpondebo. P. Iam in rectā ſemitā redi. T. ⌊ Et ſolus noſcis dubioſa enygmata perſi ⌋ Dubioſa balbicū eſt vocabulū. C. Gellius (ne ſingulos ꝓſequar) hāc vocē vſurpat: in qnto libro inquiens. Tum iudices dubioſū hoc / inexplicabileq; eſſe qđ vtrinq; dicebaſ rati. Qđ ſi apud balbū hoc primo vocabulū eſſet natum: id ei laudi ducendū eſſet. Si enī auctorib⁹ timiditas obſtitiſſet (inquit priſcianus) vt nullis aliis vterēſ vocabulis ipſa natura et ſignificatiōe rerum exigente. ꝓpetuis latinitas anguſtus dānata māſiſſet. Imitatus itaq; ſtoicos eſt qui v̄borū archetypi dicunſ. Quid enī ꝓhibet nouas voces in lucem deducere: oratiano p̄cepto. vt ſilue foliis pronos mutanſ in annos. Prima cadunt ita v̄borū vetus interit etas. Et iuuenū ritu florent modo nata vigentq;. Sic et reatum nemo ante meſſalā: ꝛ munerariū nemo ante auguſtū dixerat. Audendum itaq; eſt (vt ait fabius) nec accedo celſo qui ab orato reverba fingere vetat. At deriuare / flectere et cōiungere. qđ natis poſtea cōceſſū eſt / quādo deſit licere? Hec ille. Tar. opinabar nouas appellatiōes fas nō eſſe deducere. Ca. At opinari ſcire qđ neſcias nō eſt ſapiētis ſꝫ temerarii poti⁹ ac ſtulti. Tar. Stultitia pro ſapiētia quādoq; vti licet. Ca. cano capite atq; alba barba ſic loqueris? periiſti. Tar. perii? Pe. ego illum periiſſe duco: cuius quidē periit pudor. Tar. nolo aduerſari tuam aduerſus ſententiā: nullus tamē frugi eſſe poteſt homo: niſi qui et bene et male facere nouit: vtrūq; tam facile ſcio q̄ nomē meum malum et. Ca. teneo iſtud / ſed ego illud quero cōfragoſum / an bonum ſcias? Tarō. tu quidem exore oratione mihi p̄ripuiſti. Pe. Queſo ambages mitte. Ta. Mittā. ⌊ Eſſe deum mōſtras ſub trino corpe ſolus. Deū trino corpore monſtrādum hereticum eſt. ⌋ C. ha he. T. Quid eſt quid rides? pergin. Ca. ha ha ha. deficio ridēdo. Tar. ludis me tuo ludo? Car. nunq̄ vllo die riſi adeque: neq; hoc qđ reliquū ē plus riſurus opinor. Pe. quid rides? fare. C. aſſem para / audi aureā fabulā / Pe. Iſtud expecto ſcire qđ ſiet. Ca.

vocabla eſſe fingenda.

mihi forte in mentē venerat riduculū lentuli facinus.qui ho trinitas.
mo neq̄/acherontis pabulū/et perfidie domiciliū:nulla ex-
cultus doctrina de diuinis archanis cōcionari sit ausus. Idē
de trinitate verba faciens:que ingenio ac propriis nō potest
sensibus cōprehēdi:alioqn tollerēt quod īter deos atq̄ homi
nes differt:eam lentulus hystrioni qui varias personas agēs
in scenā cōmutatis laruis procedebat:assimilare nihil est ve
ritus.nostin de quo fabula narretur?T.Nimiū est quod scio
Car.In hunc balbus iocatur inquiens Esse deū monstras sub
trino corpore solus.ea tamen ratione vt aliene stultitie non
eius opinionis testimoniū accipias. Tar.Nimiū mal? es.C.
bonis bonus/malis malus sū Nā indignis si maledicas ma- Facecie.
ledictū id esse dico:verū si dignis dicitur benedictū est. Ta.
me dignū vocas?Ca.tu dixisti/ego taceo. Tar.ob has sycо-
phantias/magnū et solidū malū tibi debeo.Carol?.Si quid Verba
debes/tibi condono/tibi habe. T.aceto hec acriora sunt.blā blanda.
da verba cū audio mel mihi videor lingere.C.v̄ba blāda le
pida sunt memoratu:eadē in vsu aculeata sunt. Pet. Immo
mer? viscus est adulatio:melle et felle(vt plautino v̄bo vtar)
fecūdissima.gustū dat dulcem:amarū ad facietatē vsq̄ agge
rit Sed quoniā declinatū est de via iam redi. Tar. ⌊Desine
diuitias natis cumulare superbasNatis incōgrue pro gnatis
g prepositō scripsisti Natus enī adiectiuū gnatusvero substā
tiuū et poeticū ē⌋ C.Errores ad tete trahis vt 'cecias nubes
Tar.Hec verba egri mihi sunt.Ca.calidā,picem bibito:egri
tudo abscesserit.Tar.hoc est demū quod percrucior.me hoc Facecie.
etatis ludificari.Ca.Eodem poculo quo aliis propinasti nūc
bibe.Tar.quod bibam non video.Ca. caponē quere. Tar.
nūmus non est mihi plumbeus. Pe.cui est animus equus sa
tis habet:qui bene vitam colit.Ca.nūc vos viciſſim date lo
cum meis dictis. Pet.Equū iubes.Car.Summa est.auctore
papyriano inter elementa g n q̄ cognatio. Ideo vetustissimi g et n co
auctores euphonie id est sonoritatis gratia:ägchises/aggens gnatio.
agguilla dictitarūt:varronis de origine latine lingue sūtver
ba.Aggens/agguilla/aggulus/in eiusmodi greci et acci? nos
ter binam gg scribunt.Similiter agceps/et agchora/hec ille.
Eodem iure prisci comici per adiectionē g gnatus ignarusq̄
protulerunt.vt auctor est priscianus.Terentius Meum gna

Natus ꝑ filio.

tum rumor ē amare. Alibi. Perq; vnicā gnatā tuā et gnatū meū Sed natus quoq; pro filio vſurpari (preter te dūtaxat) ambigit nemo. venꝰ cupidinē filiū apud maronē ſic alloquit Nate mee vires mea magna potentia ſolꝰ. alibi Et nati natorum et qui naſcētur ab illis. Hoc neq; fugit vallā vt (paulum tibi blādiatur) familiarē tuū, inquit eni ille Oratores ſepius dicunt filius q̄ natus: poete potius ecōtrario. Tar. hec nō noram. Pe. Aſt nemo dicat (vt cyrus docet apud xenophontē) que minus certa norit. Tar. hec certo noram. C. prius negaueras. Tar. Qua negauerā lingua eadē nunc concedo. Car. verbū vſurpabo vetus in re noua Senex extemplo cū quis ē nec ſentit, nec ſapit Aiūt ſolere eū rurſꝰ repueraſcere. T. vtinā repueraſcerē. C. medeā q̄ras q̄ peliā recoxit ſenē, ꝛ medicādo fecit ex ſene adoleſcētulū. P. ſatis fabulaꝝ ē T. ⌊Munera nulla valēt natis maiora parētes Linq̄re q̄ laudis noīa clara ſue. hereticū et ſcandaloſū eſt Nā bonoꝝ morū doctrine, virtutis, fidei, munus citra. compationē maiꝰ, et ſua propria q̄ parentū aliena laus longe maior⌋ Ca. licet complures exagitare pro monumento habeas. tamen q̄ntū mei mo

ō va gla

res, non tua iurgia poſtulāt reſpondebo. Pe. recte. qui enim leuiter ſeuiūt ſapiunt magis. Ca. primū igitur omniū fatemur fidem, integritatē, ceteraſq; virtutes antique proſapie titulos anteire: et ſatius eſſe propria virtute florere q̄ parentum laudidus initi. longe preſtantiꝰ homines rebus geſtis et vita innocentiſſime acta, q̄ maioꝝ imaginibus commendari. Veꝝ hec vt magna ſunt ita non hereditaria relinquūtur ſed pluribus laboribus piculisq; comparantur. Maiores enī (vt eſt apud ſaluſtiū) liberis ſuis relinquere diuitias, imagines, memoriā preclarā, virtutē non relinquere, neq; poterant: ea ſola neq; datur dono neq; accipitur. Optima aūt hereditas (vt inquit cicero) traditur liberis omniq; patrimonio preſtantior: gloria virtutis reꝝq; geſtaꝝ: cui dedecori eſſe nefas et viciū iudicandū eſt. Tar. Siquidē hoc viuat caput: aliquā machinabor machinā: qua parem tibi gratiā reddā.

Facecie.

Ca. virtutē tuam mihi experto predicas? ſed nihilo plꝰ ages q̄ ſi imbrem in cribrum geras. Tar. Si te non magno atq; ſolido mulctem infortunio dii me exheredē faciant vite. C. qō cunq; optes tibi eueniat. Tar. Ni taces, haud tibi longe ē os

ab infortunio. C. Si vnū verbū musses: tam frictū ego te reddam q̄ frictū est cicer. Tard. vt spero vltro supplicatū ad me aduenies ob stultitiā tuā. meq; sūmo honore coles. Ca. regiones mauellē colere acheronticas. Pe. hac de re satis Malis enī principiis maxime simultates sepe orte sunt. Tar. ⌊Nobilitas virtus vera est hec sola beatos Post cineres reddit cetera mortis erunt. In heresim passim relaberis: et in heresi p seueras obstinatus. cū nobilitatē non fidē beatos reddere dicis et cetera mortis esse ⌋C. Iam horꝝ tuorꝝ verborꝝ me saci etas tenet: reputa queso cū animo tuo q̄nta calūniandi libido te inuaserit. ⁊ caue ne hec dicacitas aliquādo in tuā perniciem casura sit: q̄uis balbus accepta iniuria ignoscere q̄ prosequi mallit. Pe. recte/nam vt humanū est peccare/sic humanum est ignoscere. Ca. Non nobilitatē (vt per secordiā arbitraris) sed virtutē: ad bene beate viuendū iter aperire presēs virtꝰ laudatur carmē ostendit. meditare tuipse mecū quid a sapientissimis viris de virtute quā nemo satis digne laudare potest pscriptum sit. Hec vt tercio de re. pu. tradidit plato: est sanitas quedā et bona valitudo ipsiꝰ anime: et philosophorꝝ princeps aristotiles. tūc demū hominē esse felicē dicit: quū aliquid cū virtute operatur. que si oculis cerneret: mirabiles amores (vt idem inquit plato) excitaret sapiētie. Ideo satyrus exagitāde nobilitatis causa sic loquitur Tota licet veteres exornent vndiq; cere Atria: nobilitas est sola atq; vnica virtus Nam diuitiarū et forme (vt inquit crispus) gloria fluxa atq; fragilis est: virtus clara eternaq; habetur. Aliorꝝ pluriū testimonia enumerare possē/nisi ea res longius ab incepto nos traheret Pe. optima documēta tradidisti. Tar. mallē cadū vnū vini veteris tradidisses. C. Tua hec est sapia? Ta. vti vino vetere sapientis est. Ca. nimiū inaniloquus es/sycophantiose loqueris. Tar. Ex re mea id facio ne deprehēdar. Ca. scio anguilla es facile elaberis. Tar. turbo non eque citus est vt meꝰ sermo. Ca. cito gallicissitas/si latine loquendum est palato 'lingua heret. viscus labra glutinat. Tardiuꝰ. Sic me habes pessimis despicatū dolis? Petrꝰ. id ioco loquitur. Tar. non placet mihi iocus qui bilem mouet. Pe. dic quod placeat. Tar ⌊Hic crepitans leues molit fauoniꝰ auras. fauoniꝰ a corripit tu vo abusiōe balbica ꝓducis ⌋C. paucis vbis te volo pcōtari

Iocus.

Facecie. Tar. quod dicã delphi reſponſũ dicito. Ca. Intelligis ne tuũ eloquentie compendiũ? Tar. vix. C. exculpſi tandẽ vt diceres verũ. Tarꝺ. Miraris? Oracula apollinis ſcripſi. Ca. vera dicis: nam pol credo hec tua ſcripta niſi ſybilla legerit/ interpretari poſſe neminẽ. Tar. ſaluus ſum ſiquidẽ iſto dicto ſolida perpetuaq; eſt fides: tibi gratias ob has laudes ago. C. ſis igitur beneficii memor. Ta. iiuriaꝝ libentius memini. Pe. more hominũ facis/ ſiquid benefacias leuior pluma eſt gratia Si quid peccatũ eſt plumbeas iras gerunt. Ca. Animad uerte q̃ſo balbo ſemel feciſſe obiectas: qꝺ veteres oẽs ſepe factitarũt. qui metro inſeruire coacti ſyllabaꝝ ſpacio licentius ſunt vſi. Cui enĩ potius q̃ fabio acquieſcas? qui inquit. Prete rea que fiũt ſpacio: ſiue quũ ſyllaba correpta ꝓducitur: vt italiam fato profugus ſeu longa corripitur: vtvnius ob noxam extra orationẽ non deprehẽdes. ſed nec in carmine vicia du cẽda ſunt. quod certe balbo preſertim/ in tã longo opere condonandũ fuit. Tar. quid mihi has poetaꝝ tricas enarras? ni taces me ab incepto ſubmouebo. P. caue. nã multo deterius eſt incepta relinquere/ q̃ omnino non incepiſſe. Tard. Si res ita ſe habet. procedã. Pe. prius tamen cuius hec vocula fauonius index ſit. mi carole (ni moleſtũ ſit) expedias. Ca. faciã/ ſed res ipſa hortari videtur pauca prius deventis explanare

de vẽtis

Sunt nanq; (vt phauorin? apud gelliũ fabulatur) tres vẽti orientales/ aquilo/ vulturnus/ eurus/ quoꝝ medius eurus eſt. his oppoſiti cõtrarii ſunt alii tres occidui: eurus/ quẽ ſolent greci argeſtin vocare. is aduerſus aquilonẽ flat. Itẽ alter fauonius qui grecevocatur zephyrus. Is aduerſũ eurũ flat. tercius aphricus qui grecevocatnr lyps Is aduerſusvulturnũ flat. Ipſe quoq; plini? ab occaſu equinoctiali fauoniũ ſpirare docuit Tar. [Et leue frondoſo vertice cantat auis: leue ꝓ u dici minime poteſt Nanq; pro plano e prior longa eſt: pro non ponderoſo nulla eſt ſentẽtia] Caro. Ingeniũ ſupra q̃ alicui credibile eſt obduratũ geris: nil ne te naſonis v̄ba (non enĩ cõſiliũ ẽ in re apta plura teſtimonia ꝓterere) mouebũt dicentis Et leue gramineo ceſpite cantat olor. An ita ab ineunte etate inſtitutus es: vt oẽs illuſtros auctores ludibrio habeas? quorum balbus (vt terentiano verbo vtar) emulari exoptat negligentiam potius q̃ tuã obſcuram diligentiam. Tardiu?

Leuis.

ſemper aliquid contrahere litigii cupis .Ca.teipſū incuſes/q̄ initiū introduxiſti: mihi tantū obuiam ire contumeliis fuit conſiliū:ne ignoſcendo malis bonos perditū irem .P.his re bus non eſt ſtandum.homines malis artibus imbuti/ad iniurias propenſiores ſunt.proinde alio veſtra ſe flectat oratio Tar.exequar ⌊Concors eoa ludit cū tygride dama: tygris p̄ ore i latino cū grecū et dama m geīnato cū ſimplū poſtulet: indocte vt cetera ſcripſiſti ⌋Ca.In nimiā incidis procacitatē librarior̄ ſecordiā balbo tam frequenter obiectans: qui ſuo quodam iure illud marcialis dictitare poteſt.Non meus eſt error nocuit librarius illis.Dum properat verſus annumera re tibi.Pe.edico tibi tardiue ne vltra de his nugis verbū fa cias.Tar ⌊Diues odorato cardine ſeruat arabs Cardinē/ſi ferreū intelligis odorato falſū eſt epytheton:ſin florem barbare accipis.nam carduus dicitur ⌋Ca.queſovt tandem ſomnū et ſecordiā'ex pectore et aīo tuo amoueas.Ta. de iſta re in oculū vtrūuis conquieſcito.vigilantior ſū q̄ argus q̄ totus oculeus fuit.Pe.diiveſtrā fidē quota eſt hoīm porcio:q̄ ipſa ſeſe noſcat.Tar.vis te moneā.Ca.tu p̄us monendus es.T. dicā tamen fruſtra pro balbo conaris.C.id fruſtra an ob rē faciā:in doctor̄ iudicio ſitū eſt Nūcviciſſim reſponde Cenſen id ſolū eſſe cardinē:ſupra quod ianua mouetur.vt apud maronē.In foribus cardo ſtridebat ahenis.Tar.id iamdiu cōpertū habeo.Ca.aliis aliter videtur.Ta.mea nil refert id aliis videatur necne.Ca.ꝓſuetudo'tamen(vt dicit appollinaris)cū dña oīm rer̄/tū maxime verbor̄ eſt.Tar.tecū actū eſt preclare ſi ex aliorū pendes cōſuetudine.Ca.obnoxii animi eſt et infelicis ingenii:maior̄ veſtigiis non inniti.Ne aūt prolixior ſim q̄ res poſtulat:paucis ſic habeto Satis notū eſt limites regionesq̄ celi eſſe quattuor.exortū/occaſū/meridiē ſeptētrionem/quas mūdi quaſi cardines appellauerūt.quare geographi quattuor vētos ſpirantes per totidē mūdi partes cardinales vocitarūt.poteq̄ occiduū ſeu eoum cardinē frequēter ſcriptitāt:eodē iure per odoratū cardinē orientalē plagā noſter balbus indicauit.Tardi.me his auctorib⁹ enecas?Ca.verū dicasvelim.Tar.non mihi ius meū optinendi optio eſt?Ca.maxime.Tar.vtinā que dicis dictis/facta ſuppetant.Ca.ius tuū eloquere.Tar.nullius auctoritati acqui-

cardo q̄d

Facecie.

escere: ius meū est. Ca. Eo iure catus vixisse dicitur. Pe. im proborꝝ ius est/ius violare. perge. Tar ⌊In medio phrigiis domus est enixa colūnis Clausa adamāteo valua riget cali be Adamanteo calibe falsū est epytheton/cū calibs ex ada- mante non fiat⌋ Ca. nil preter nugas ingeris. Tar. hec mee nuge eque magne sunt habēde: atq; ea que in priscis volumi nibus lectitantur. P. nulla res capitalior est q̄ falsā doctrine sibi presūptionē induere. Ca. hunc interea tibi eximā scrupu lum. ne calibem adamantē perperā dici existimes. Id in te beneficii collocabo. Pe. virtutis propriū est magis conferre beneficia q̄ accipere Generosi animi est (inquit seneca) ⁊ mag nifici/iuuare ac prodesse. effare igitur carole. Ca. calibes vt est auctor strabo: populi sunt incolentes pontū: apud quos du rissimū nascitur ferrum. vnde illud maronis India mittit e- bur molles sua thura sabei Et calibes nudi ferrū. Quaprop ter ethymologiaci id est originē verborꝝ indagantes: calibs p ipsa materia inde duci tradiderūt: quod maronis confirmat auctoritas Sudificusq; calibs. et properciiDurior et saxo du rior et calibe. Tar. huius tam infrequētis vocabuli ratio me fugiebat. Ca. Et quoniā adamas vt supra narrauim⁹ adeo ē durus: vt nihil ad ei⁹ duriciē addi possit: adamanteū calibē id est durū copulauit auctor Sic et Titus poeta admodū in signis Nō adamanteū pectus habere iubet. et naso Illic et si lices illic adamanta tulisti. Tar. ⌊Valua vocabulo vno se- mel ⁊ iterū errasti: tū valua singulariť abutēdo cū value plu raliter dicātur. tū domi priuate tribuēdo cū locorꝝ solennū sint q̄ vel tritū illud in valuis ecclesie probat⌋ Ca. pensicu- lati⁹ id carmē ponderandū fuit: sic neutrū offendisses errorē Tar. vtrūuis hodie excuses. ⁊ victor esto. Ca. cōditionē acci pio. Tar. stat sentētia. Ca. valua/biga/quadriga/habena/ et voces alie cōpluscule cū multitudīs tātū numero apud scrip tores reliquos: numero quoq; altero apud poetas inclinantur Auctores serui⁹ ⁊ donat⁹ Ad reliquū supuacaneū est dicere cū presertī nō de p̄uatis edib⁹ sermo in hoc carmīe habeatur Sꝫ equi phebei sacellivalue designāť atq; apud nasonē Argē ti bifores radiabāt luīe value Vtrūq; nodū solui. Tar. Infi ciari nequeo. Ca. victor sum. Tardiu⁹. Nec hoc quidem infi ciari possum. Ca. Ergo iure bellico te miseris vinclis colli- gabo: et in catenis more captiuorꝝ deuictū traham. Tar. qs

Calybs.

Iocus

bellū tecū iniuit? C. Tu.a q̄ iandudū denūciata indictaq; est pugna. et hic status est dies. Pe.nō semper vindicādū est nobis qcqd licet:nā sūmū ius antiqui sūmā putabāt crucē .C. nihil in bello nimis crudele fieri potest. Pet. at in hoc bello/ doctrine gloria prepositā est:non captiuoꝝ exuuie. vtinā tamen aliquādo pacē q̄ bellū malletis. C a.in tam diuersis mētibus:concordie aut pacis nulla est spes. Pe.hactenus de his dictū sit:quid nunc cessas? Tar [Laurea frōdoso cortice mēbra tegit. laureā pro lauro barbare ponis. cū laurea corona/ laur9 vo arbor sit]C.quousq; tādē hoc saxū euoluā? qñ hec dura ceruix mollietur? Non te semel atq; iteꝝ docuim9/ laure9 laurea adiectiue dici. vt corne9 myrte9 et similia Nolo bis itera re sat sic lōge fiunt fabule. quare comiter lepideq; daphnē in laurū fuisse versā. balbus hoc versiculo expressit. Laurea frondoso cortice membra tegit. Tar. ex animo iam hec mihi deciderant. C a. cur in alienā contumeliā tuā obliuionem cōuertis? P. corroborata est multoꝝ opinio ex his que ex terra gignūtur:solū lauri fructicē fulmīe non tangi posse:dic q̄ so mi carole quid de hac arbore cōpertū habeas. Tūc enī de mū viuim9 cū anim9 doctrina et sciētia excolitur. Ca. Laur9 apud priscos et inter hostes quietis erat indiciū:et romanis letitie victoriaꝝq; nūcia:hec sola domos exornabat: et ante lunā excubabat: triūphis proprie dicata Eavictores delphis coronabātur:et triūphantes rome. fasces quoq; impatoꝝ decorabat. sataꝝ receptarūq; fulmīe sola non ledit. tyberiū p̄n cipē tonāte celo coronari ea solitū ferūt:contra fulminū metus. auctores plinius et trāquillus eadē humecta purificationibus adhibebatur. Iuuenal. Cuperet lustrari si qua darent Sulphura cū tēdis et si foret humida laurus . Ouidi9. vda sit vt laurus lauro spargūtur abvda Omnia que dominū sūt habitura nouū Et festo auctore milites laureati sequebant curum triūphantis: vt quasi purgati a cede humana intrarent vrbē:qa eā dē laurū oīb9 sufficionib9 adhiberi solitū erat. hec habui īpresētiaꝝq̄ de lauro dicerē. Pe. meo corde accepi hūc sermonē:q̄ āplit oblector. T. hec mihi tāti sūt q̄nti é fūg9 putid9. P. omnes res pinde sūt vt eas existimes . Tar. Animū obfirmaui nil nisi meū eloq̄ntie benedicendiq; scie ꝑpendiū existimare. Petrus. Sic viuitur. modus profecto haberi non potest. Caro. ille est vere nihili. qui nequit animo moderari

de lauro

ſuo. Tar. moderari? neſcis q̃ magna ſemper incēptē. Ca. inci-
pere multo eſt q̃ efficere facilius. Ta. efficiā ſi quid mihi cre
ditur. Ca. iam ꝓfregiſti teſſeram: nil tibi credo. Pe. ſegregra
tuū ſermonē: expecto quod ſequitur. Tar ⌊Frondoſo cortice
epytheton falſū: nam non cortex ſed arbor frondoſa eſt⌋ Ca
Quid frequētius ac vſitatius apud poetas eſt? q̃ rei cuiuſpiā
membꝝ pro re integra ſolidaq; appellare? cui? generis eſt a-
pud maronē: puppis pro naui. vt puppibus et leti naute īpo
ſuere coronas Et alibi. vaſtis ferit ictibus erea puppis. Et ca
put pro integro corpore: vt bina boum nobis troia generat?
aceſtes: dat numero capita In naues hec copioſius exequi: q̃
neq; ſecreta neq; extra vulgarē vſum ſunt poſita: minutioris
eſt cure. Sed quoniā eo vſq; proceſſū eſt vt tibi quoq; verbo-
rum ſtructura ſit nectenda: hūc ſic aſtrue verſiculū: laurea frō
doſo cortice membra tegit. Tegit: ipſa ſubaudi daphnes: mē
bra laurea· id eſt mēbra in laurū verſa: cortice frondoſo: id ē
arbore frondibus referta. Tar: mira eſt hoꝝ gloſematū mix
tura: procedā tamē. C. procede: modo hec loquentia omnē ī
poſterū tibi fidē deroget. Tard. ⌊Facundum ſacro pectine
tangit eburFacundū ebur falſū eſt epytheton. nanq; facūdia
eborı tribui haud poteſt⌋ Ca. his ne ſtipatus adminiculis: cō
ferre pedē audes? Tar. quidni? Ca. quidē tam vulgare tamq;
cōmuniter in omniū animos receptū? q̃ id quod efficit ex eo
quod efficitur oſtēdere? que figura fabio aſſertore et poetis
et oratoribus eſt cōmunis. ſic mortē pallidā: ſegne ociū: hyla
rem adoleſcenciā/dictitam?. Tibullus pendebat leua garru
la parte lira. Garrula lira: eadem ratione protulit . Et apud
ouidiū. Cythara ſonora: facūda lyra: ſepe īculcaſ: hec vt no
ta longiori ſermone non ſunt explicanda Sic et facūdū ebur
id eſt lyra: facūdū et ſuauē remittēs ſonū īcorrupte et īteger
rime balbus enūcianit. Tar. has arguciolas alonge conquiſi
tas/et ex oībus latebris quaſi extractas coniectasq; non ad-
mitto. Ca. ſi eſſes equus: eſſes indomabilis. Tar. ſi me irrita
ueris/exoſſabo ego te itidē vt murenā coquus. Car. noſter
rhetoriſta bonaverba queſo. T. me aduerſū exordiris argu-
cias? Ca. in fermēto tot? es/ita turges. Tar. mea virt? me tur
gidū facit. Ca. vtinā hydropicū quoq; tua te faciat virt?. T.
ſic mee fame inſidias locas? Ca. delirantis eſt tue fame inſi-

pars ꝓ to to ponit.

Facecie lepide

diari. Tar. benedicis: nunc mihi ānimꝰ demū in tuto eſt loco Ca. nunc queſo delirus eſt qui ei rei inſidiatur/ que nuſq̄. T. probe dixti: liquido nunc legam animo: Ca. liquida potius legas lingua. Tar. qui poteſ pumex non eque eſt aridus atq; mea eſt lingua. Ca. dyoniſio liquorevſus eſſet: interea ſic arida lingua. perge. Tar ⌊Piſeo ve fugit carcere liber equꝰ Carcer pro hac ſignificatione ſingulari caret ⌋ Ca. dabo operam ſedulo vt in paucis cōferā quod dicturꝰ ſum. Carcer igiſ pro loco vnde erumpūt quadrige et equi vna nois figura enūciari docuit maro. Non tam precipites biiugo certamīe cāpos. Corripuere: ruūtq; effuſi carcere currus. et tibullus. Qui prior eleo eſt carcere miſſus equus. Tar. dudū dixerā: me odiſſe poetas eque atq; angues. Ca. dudū dixerā eleboro opꝰ eſſe. Tar. dudū dixerā in cuſtodiā mihi eloquētiā relinqui. C. mauellē lupū apud oues cuſtodē relinquere. Pe: ſic verba facitis quaſi negocii nihil ſuperſit? Tar: reduxiſti me vſq; ex errore in viam proſequar. ⌊Vt mare mobilior flauiſq; incerti or auſtris. vt mare mobilior incōgruū eſt: congruū aūt p poſitiuū ſic Sors vt mare mobilis. aut vt remoto et per ablatiuū ita mari mobilior. ⌋ Ca. diſce mi rethoriſta ſextos caſus harꝝ appellationū in e q̄ ab auctoribꝰ figuratos: lucanꝰ Erepto natale feret. ouidiꝰ Cur tibi pro lybicis claudūtur rete leones? plautꝰ in rudente Suā quiſq; partē piſciū poſcent ſibi: dicent in mare cōmuni emptos Varro ab erycthreo mare orti. Tar. narras mihi mera ſomnia. Car. cū dicis iſtud alteri. te non ſoles reſpicere. Tar. reſpicere? Neſcis quid ſciem? Ca. p be ſcio: tantundē es quaſi ſit ſignū pictū in pariete. Ta. picturam me credis? Ca. ariolare. Tar. quia tot colores inuenio. Ca. tu quidē meū animū geſtas: ſcis quid dicturus eram. T. Occaſio ad multas res eſt mea virtute: nil me latet. Ca. muſca es/ nil poteſt clam te haberi. Tar. his me verbis beas: porrectiore fronte nūc legā ⌊Sparſa vel oſtrino concha erycina toro Oſtrino i correptā vtpote in colorꝝ noibus balbica producit abuſio ⌋ Ca. ſemper i producta oſtrinū deprehēdes: qđ planū faciūt' cū ceteri poete tū noſter properti? inquiens Nec timet oſtrino velle cubare toro. diciſq; oſtrinū ab oſtro colore q ſubrubeꝰ ē: nonio auctore oſtrū ſiquidē purpura ē: ab oſtrea in qua far piſcis ꝑperitur apud tyrū: vt plinius eſt teſtis

Cacer in ſingulari

de ſextis caſibꝰ tertii inclīamenti

Facecie.

oſtrinū. i ꝑducta.

quē colorē annotauit maro. Auroq; insignis et ostro. Tard. Decide mihi collū si cuiq; auctori credā. C. Immo vniuersis auctoribꝰ renūciare memor esto. Ta. id satis memini. P. vt ait plautꝰ. memorē immemorē facit: q monet qđ memor me
blādicieꝫ minit. Tar. oīm memini: Nimis scite scitus sum. Ca. plebiscitū nō eque scitū est. Tar. Si sic dicas nulla cōtrouersia mihi tecū erit. Pe. dii immortales obsecro blādicie qđ valentꝫ Tar. Facile quisq; mevadatū blādiciisvinctūq; retinet. Pe. q blādiūtur hoīes ex stultis stultiores reddūt. Nūc audire expecto cætera. Tar ⌊Imminet ꝛvacuo parca siniſtra colo: parca singularit̄ ꝓ parce pluraliter abusiue posuisti⌋ Ca. si versiculi huius sententiā pspicacibus oclis inspexisses. haud secꝰ eū ac nūc cōpositꝰ est recte stare cognouisses. vtpote cum de
De ꝓcis. vna tātū parca sēsus ipse carminis syncerꝰ integerve esse possit. Parcas aūt marcianus superū librarias excriptricesq; dicit. Nostrivero poete pro dispositione deorū accipiūt. hinc illud maronis: sicvoluere parce: eas tres esse homerus testat. quarūvna colū baiulat/cloto. Alia lachesis filat. vltia atropos filū frangit. de qua marcialis. Et sp de tribus vna necat. Asthesiodus in theogonia. Nascētibꝰ bonū et malū indicere tradit. Statiꝰ g̊ dies aderat parcarū cōditꝰ albo vellere. Id noīs singulari nūo ꝓtulit ouidiꝰ Et stabat vacua iā tibi parca colo. ꝑsiꝰ ꝑcat tenax veri facesvt aūt gelliꝰ cōprobat. parca ī mutata litteravna: a partu ē noīata. licet seruiꝰ ꝓ anthiphrasim dictā autumet. qȯ nemī parcat. sicut lucꝰ a nō lucendo et bellū a nulla re bella. T. repperi repperi. Ca. qd repperistiꝫ Tar. nō qȯ pueri clamāt in faba se repperisse. C. qd igit̄ reperistiꝫ T. nolo ꝓticipē mei ꝑsilii quenq; facere/nescis qd sim rapturus. C. Scio te miluiis aut aglinis esse vnguibus. Tar. Vno in saltu apros capiā duos. C. hoc nulli cani facile ē. T Dicā me perperā plura scriptitasse. vt ꝓclitarer qd animi tibi et balbo esset. nū hec fallacia est fabrefactaꝫ. C. Immo nō fallaciā astutiorēvllus facit poeta. Tar. sic meo omine ibit dies. sicvictusvincā. sic mihi nomē parabo. Pe. Male partū male disperit. Tar. Non tantillum intermittā tēporis: quin hanc balistam intendam. Ca. iam tuarū astutiarū ratio pa-
Colus tet. Nunc lege. Tar ⌊Colovacuo incōgruum est colo substātiuo feminino adiectiuoq; masculino⌋ Carolꝰ. Colus quoq;

masculinū gen⁹ sibivendicare festus affirmat. cui⁹ verba sūt
hec. Colus quoq; masculine dixerūt. est enī genus torment i
e corio. Id aūt nois balbo nostro virili genere pronūciare li
buit. quoniā languidus et quasi incōcinnus son⁹ fuisset: siva-
cua/parca/siniſtra/tā frequenti reiteratione a. elemēti dice-
retur. Ipsi ergo mollius teretiusq; visum est vacuo scribere q̄
vacua. cuius rationē sufficienter superius ostendim⁹. T ⌊nā Mauso-
mausoleū tangit iactura sepulchrū. Sepulchrū cū mausoleū leum.
sit redūdat ⌋C. Dic bona fide didicisti ne mausoleū adiecti-
uū esse? Tar. Quid discā qđ nusq̄ gentiū repitur? Ca. proper
cii auctoritas te facile ab hoc redimet errore/q inquit. Nec
mausolei diues fortuna sepulchri. Mortis ab extrema con-
ditionevacat. Mausoleū aūt fuit sepulchrū ab regina arthe-
misia factū: mausolo carie regulo. opus id inter septē mūdi
miracula plinio auctore enumerabatur. Erāt illic oratorum
poetarumq; certamina: vnde extabat tragedia a theodote
gellio auctore: que mausole⁹ inscribebatur: adiectiuū frequē
ter repitur vt propcii carmē edocuit: sic et regnū mausoleū:
etvestis mausolea: dicere nil prohibet. Nō tamē aduersor ꝓ
quocūq; nobili sepulchro. Id quādoq; accipi. Lucan⁹. pyrami
des claudūt indignaq; mausolea. Marcialis. Mausolei sax-
is marmoribusq; leges. Hinc cesaris mausoleū apud tranql-
lum legimus. et apud diogenē: anaxagoras cū vidisset mau-
soli sepulchrū: monumētū inquit precioſum et lapidib⁹ orna
tū diuitiarū imago est. T. Quid faciā cauto opus ē? Ca. qđ
facies. dice? Tarđ. Nil tibi dicā: scio quo pacto soles pplexa
ri. Pe. Decipit nemo: qviris prudētib⁹ recte narrat res suas
Tar. Scis qđ cupiā. C. Dānū: qđ mercuri⁹ minime cupit. T.
Te ita dicturum iādudū sensi et suboluit mihi. Car. Sagacē
nasū habes: esses optim⁹ in lustro. Tar. Nō potuitveritasve Iocus
rius loqui. cūcta enī lustro. C. vin te faciā ex leto letiorē ma-
gis? Tar. Quid cessas? Ca. licet lustres: sepi⁹ tñ lustraris. T.
vera dicis. Sic etatē meā extēdo: nūc alia de re ꝑsiliū īirevo
lo. P. Iā satis ē nugarꝝ: nimis diu ⁊ lōgū loqmī: lectita iā. T
⌊Altaq; nobiliū culmīa pyramidū. ꝑ pyramidarū: sicut ca
nū ꝑ canarꝝ balbice loq̄ndo int̄ptasti. C. q id cōmēt⁹ ē legiru-
pa ⁊ sycophāta merito ē cēsēd⁹ T. ego hisce auris⁹ audiui. C.
oleū tūc ī auris⁹ gestabas. P. ne icassū tp̄s ꝑteram⁹ pauca de

Pyrami des

pyramidib⁹ dictu digna recenſeas. Ca. Pyramides ſūt mire magnitudinis lapides in acutū tendentes: artificū celatura nobilitati. dicti ab ipſa figura que flāmā imitaf̄ igneā. a plinio aūt hi lapides miraculavocitāf̄: quoniā ad admiratione potius q̄ advſū cōſtructi erāt. ſic Marcialis Barbara pyramidū ſileat miracula memphis. Sub eis fuerūt reges ſepulti. eapropter pro ſepulchris accipiūf̄. Lucanus. Nō mihi pyramidū tumulis auulſus amaſus. Statius de tumulo paterno. Audacia ſaxa pyramidū. Tar. his fabulis me pdis. Ca Lucrū facio. Tar. exequar. ⌊Tēpus edax meritos reb⁹ ſub ducit honores. Meritos ſanctis et ſil̄ibus honores ſubducere erroneū eſt⌋ Ca. de diuino honore qui clarus eternuſq; habetur p̄ſens nō iudicat ſermo. ſedvt ſūt humana, nihil eſſe ppetuū datū: balbus oſtēdit. Ariſtippus quoq; ſtoicus īſignis oīavorare et cōſumere tēpus edocuit. Et ariſtotiles inquit. Oīa tpe ſeneſcere Ingenioſiſſim⁹ quoq; ouidi⁹ eādē quā balb⁹ ſententiā expreſſit. Tēpus edax rerū tuq; inuidioſa vetuſtas Oīa deſtruitisviciataq; dētibus eui: Paulatī nigra conſumitis oīa morte. Tar. Neſcio ego iſta: philoſophari nūq̄ didici neq; ſcio, ſed oratorib⁹ cūctis ſine controuerſiavlla antecedo

nihil humanū ppetuum.

Facecie.

Ca. vt diuitib⁹ oībus hyrus anteceſſerat. T. Nūc mihi morigerus etvoluptati es: animo bene habeo. Pe. bonus anim⁹ in mala re dimidiū eſt mali. T. Deus ſc̄us reſpexit me aliquis: cū ſic laudor. Pe. plege igiſ̄. Tar. ⌊Squalebat ceco lumine thyreſia. Ceco luie: falſū eſt epythetū, cū lumē cecum ſit nullum.⌋ C. hec tua ſemp de errore in errorē gradiſ̄ qui dā proceditq; oratio. Tar. Quaſi hoc epythetum in vicio nō ſit? Ca. Principium tuor̄ errorum et quaſi ſeminariū eſt poeſios imperitia: quā e medio oīno tollis: et in ea fūditus delenda occupatusvideris. Nam luminis appellatiōe delectiſſimi auctores oculos deſignāt. Marcialis. Lumina ſyderib⁹ certant. Maro Immota tenebat lumina. Oculosvero cecos, et aures ſurdas frequētiſſime reperies. Nam (vt alios omittam) inquit tybullus. Nunc ſurdis auribus eſſevelim. Tarō. Enarras mihi magnas tricas q̄ meū ſollicitāt animū. P. mitte pluraverba facere. Ad alia progrediendum eſt. Tardiu⁹

minerua

⌊Plectra dedit clyo calamoſq; thalia. Minerua laurosMineruam lauros dare, falſum eſt poetrida pica. Car. Altius

quedā de minerua dicēdā videtur. Aliquid enī ſp ad cōmu-
nem vtilitatē conferre equiſſimū ē. Minerua itaq; fuit cog-
nominata: vt de natura deorū tradit cicero. quaſi vī ipſa mi
netur. Vel vt ſeruio placet: quia ſit minuēs neruos. eo q; op
timis artibus inſudātibus vires imminuūtur. neutroꝝ ꝑfe-
cto cōtēnenda eſt ſententia. eā cicero ex iouis capite ortā di
xit: cui accedit Lucanꝰ inquiēs. Hec et pallas amat patrio q̄ Pallas.
vertice nata eſt. Eandē belli inuētricē memorāt. ob qđ bello
na a nōnullis appellatur: tritonia quoq; cognoīata ē a trito- tritonia.
ne lydie flumine: apud quem ipa dea vt eſt apud herodotū
virginali habitu p̄mo perſpecta eſt Maro. Nec dubiis ea ſi-
gna dedit tritonia mōſtris. virtus quoq; ei cognomento pal-
las cōtulit: vel a pallade gygante deuicto (vt cicero vult) vel
a grecoverbo palo qđ apud latinos int̄pretaf verbero: quoni
am haſtā vibrare cōſueuit. Lucanꝰ. ſāguinea bellona manu
lōgaq; fatigat cuſpide. nec minꝰ p̄clarū hoc q̄ illud iudicādū
eſt. Hāc vt omniū artiū indagatricē ſed p̄ſertim poetices an
tiqui excoluerūt: et ei ſolēne ſacrū quot annis pēdebāt. Ideo
cecinit Naſo. pallada nūc pueri docteq; ornate puelle. Qui
bene placarit pallada doctus erit. Mille dea eſt operū certe
dea carminis illa ē. Si mereor ſtudiis adſit amica meis. Et
quia ad ſtudiū poetice laudis ſe accōmodātes lauro corona
bātur: ideo fit vt eque in tutella muſarū minerueq; ſit laurꝰ
atq; apollinis. Quod adeo imprōptu eſt: vt qui ſecus exiſti-
met: impitiſſimi potius nomen habeat q̄ ſtudioſi. Tar. Hec
nō tā pēſiculate aīo aduerterā. Car. Satis tamen cicero nos In oī re
docuit: in oībꝰ negociis p̄uſq̄ aggrediamur adhibēdā eē p̄pa eē ſoller-
ratā diligētiā. turpiſſima ē quidē excuſatio cū quis affert in tiā habē
hec incidi: quia nō arbitrabar poſſe euenire: et vt dictitabat dam.
Aphricanus. Turpe ē dicere nō putarā. Pe. q ad alios coar
guēdos accedit: caueat ne id modo cōſideret q̄ ille infeſtꝰ ſit:
ſed etiā vt habeat nocēdi facultatē. Tar. Satis ſupq; mihi cō
fido. Ca. at nimiū cōfidere demētis eſt. Nā vt q̄ſq; maxime
excellit: ita maxīe oīz rerū timet euētꝰ Sapiēter eī (docet cur
ciꝰ) Nihil eē tā ſūmū cui periculū nō ſit etiā ab inualido. P.
Licet ſocraticis ſmonibꝰ hec abūdet diſceptatio valde tamē
illud cōſiderādū eſt, ne, diutiꝰ q̄ res tēpuſq; exigit īmoremur
proin tardiuū audiamꝰ. T [kalēdisꝛ carolꝰ p .k. vt impitū

vulgus nō per.c. vt debes ſcribis ⁊C a. Tibi īperitū vulgus a
ſcribe: quē cōuēticula ineruditoꝝ vndiq; ſepſerūt: quiq; ex er
rore īperite multitudinis pēdes. ſed quoniā hic locus incom
prehēſibilis lubricuſq; eſt: neceſſe erit cōſtituere q̄d accidere
poſſit invtrāq; ptē. Imꝑmis ꝓſiderādū ēvt ſupra enarrauim⁹
nō eē ſcribēdi legē/ſz ꝓſuetudinē: ipſāq; orthographiā vsū tā
de k ̨ Īra. tūmodo deſiderare: et ex eo oīno pēdere. Et ideovt Fabius
docet ſepe īmutata ē. Nā ꝙ de.k. littera dictū ē: trāſferri po
teſt in diuerſas ptes. ſiquidē nigidiū/figulū/nūq̄.k. vsū ī cō-
mētariis ſuis papyrian⁹ eſt teſtis. Ab aliis tñ in vſu recepta
eſt. Quītilianiv̄ba hec ſūt. k. quidē in nullis v̄bis vtendū pu
to: niſi q̄a ſignificat etiāvt ſola ponaf̄. Hoc eo nō omiſi ꝙ qui
dā quotiēs a ſequif̄ ponēdā credunt. Hec ille. Altera tñ opi-
nio magnos q̄ꝫ aſſertores habet. v̄ba dyomedis hec ſūt. k. ꝛ
q. qꝫ. c. littera hoꝝ locū poſſit īplere/ſupuacua quibuſdā vi-
deſ. ſed inuenim⁹ in kalēdis et in q̄buſdā ſimilib⁹ noīb⁹ ꝙ. k.
neceſſario ſcribif̄. Et ſubdit. k. vtimur qñ a correpta ſequif̄.
vt kalēde/kaput/kalūnie. Verū aūt ſivolum⁹ iudicare: vt q̄ſ
q; doctiſſim⁹ ſcribit: ita ſcribēdū eē cenſeo. Hec enī cū tpe cō
mutanf̄. Nā multa aliud (vt inquit marc⁹ varro) nūc oſtēdūt
aliud aūt ſignificabāt. De recte ſcribēdi q̄ꝫ ſciētia quā greci
orthographiā vocāt: idē eſt iudiciū. Tu nūc tardiue ſi q̄d ha-
bes rectius eloquere. T. neſcio que egritudo animo meo ob-
iecta eſt. C a. Quaſi per nebulā ego ſcio quib⁹ incōmodis an-
garis. Tar. malū video omen. C a. an tibi coruus a manu le
ua crocitat? Ta. ſic nugaris in re capitali mea? Me miſerum
q̄nta calamitas animū inuaſit. C a. malaꝝ reꝝ exitus: ſem-
per calamitoſus eſt. P. exue curam: et ad inſtitutū reuertere
Baſiati- Tar ⁊baſiationes balbicū eſt ⁊C. Inſolentia hui⁹ vocis tuas
ones. forte ꝑcuſſit aures? Tar. multa mala mentē mihi percutiūt
Neſcio quas cōtra legiones parem. nec quibus ſignis depug-
nem ita animus eſt in merore Nonne hoc miſerrimū memo
Catull⁹. ratu eſt? oratorē gallōꝝ ſic peſſundari? C a. Satis es cōqueſt⁹
Me nūc certiorē reddas: an catullū aliq̄ñ īſpexeris. T. q̄ſq̄s
iſte ſit catull⁹: eū ocul⁹ me⁹ nūq̄ vidit. C. tñ gelli⁹ fabi⁹ q; ipſi⁹
carmē nobile iudicarūt Ex q̄ multa in rē ſuā cōuertiſſe ma-
ronē ꝑſpicuū eſt. T. q̄d ad rē? C. audies: Is cui credendū eſt.
nihil minus q̄ virgilio/haud ſcio an magis ſic cū leſbia iocaf̄

Queris quot mihi baſiatiões tue leſbia ſint ſatis ſupq3. Ta
Nūc primū video quorſū euadas:curq3 neſcio quomodo/ q̄ſi
pleno ore catullū laudaueris.Ca.qd nūc cogitas? Ta.res ſe
cus euenire atq3 exiſtimabā.vtināq3 cū hoc hoſte nuſq̄ cōfli-
gaſſē.Ca.q̄to tibi rectius cōſultū foret.exequere tamē.Ta.
⌊Attica gemino.tt.ſcribēdū archiepiſcopus i priore latino
et tiara i latino ſcribēdū.⌋Ca.In moroſitatē iutilē atq3 odi-
oſā laberis balbo totiēs exprobrādo formulatoꝝ negligen-
tiā:niſi alios q̄3 auctores abiiciēdos cēſes:quoꝝ pluribus li-
bri mendis ob id cauſe referti ſunt.Pe.male mereri de ime quo pac-
rente inſcitia eſt.Tar.facio meo aīovolupe.Pe.malarū re- to ſit ira
rūvoluptas in merorē cōuertiſ.Tar. Inuēti etiā ſūt qui non ſcendū.
modovba ſedvitā quoq3 fuderūt:vt in inimicos animaduer
terēt.Pe.Immane quidē hoc ē et beluarū ſimile.Oīs enī ani
maduerſio et caſtigatio iniuriavacare debet:meritoq3 cicero
nō audiendos cenſet.qui grauiter iraſcēdū inimicis putant.
Sed de his ſatis.Ca.hoc loco abiecta oi cūctatiōe breuiť diſ
ſerendū eſt de hisvoculis quarū noſter hic cēſor ductus īſcri
ptionēq3 refellit.Pe.ꝓpoſitū laudo. Nā vt ingerere ſeſe ī ea
que neſcias arrogātis eſt.Ita tacere qđ ſentias/timidi.Caro Attica.
Attica(hoc enī primo in diſcrimenvenit)grecie regio a ſtra
bone diciť.quā athene ille ſcientiarū inuentrices cultriceſq3
decorabāt.vbi omēs diſciꝑline et ingenue artes floruerunt.
Ideo ſermonē comitate leporeq3 fluentē/atticū appellamus archyepi
et atticos ſales atticāq3venerē in dicēdo cōſectamur. Archi ſcopus.
epiſcopꝰ(nā hoc ſecundo loco in queſtiōe ꝑpoſitū erat)ex ar
chy qđ principē indicat.et epi ꝑpoſitiōe:et ſcopos qđ eſt ſpe-
culatio cōſolidať.cuiꝰſignificatū notiꝰē q̄vt interꝑtatiōez ali tiara
quā deſideret.Tiara vđo(qđ vltimo diſcutiēdū fuit)geſtamē
eſt capitis ꝓſicū.Ideo iuſtinus ſemiramidē caput tiara dicit
exuiſſe:eovelamīevſi ſunt poſtea reges.Iuuenalis de ꝑamo
loquēs.Poſita tulit arma tiara.Nec nos fugiat maronēviri
li genere eam ꝓtuliſſevocem:quam alii femineo inclinarūt.
Tarđ.Hecverba in caſſum cadunt.Caro.Quid ita? Tardi-
uus.Quoniam aīo meo nihil cōprēdo:ſed hoc tecū tacitūha
beto.C.Fidei nō melius crediť.T:Licet ſapiēť docte/corda
te/cate loq̄r:ꝛ mihi ſit theſaurꝰ ī līgua ſcitꝰ:nō tñ hec accipio
Cat.tardior es q̄ corbite ſūt ī trāq̄lla mari cocleas q̄3vincis

tarditudine. Tar. Cōtumelias ſi dicis/audies. Ca. Saluti tibi hec ſūtverba. Tarō. Apage iſtius modi ſaluti/cū cruciatu q̄ aduenit. Pe. te iā ad inſtituta confer. Tar ⌊ Pōpa matoneas proſequor eximias. tute matonianus matonū mato. Mato neas barbare pro matonianas latine poſuiſti. ⌋ Caro. Illud marcialis dyſticō ſuccurrit: oīavis belle mato dicere: dic ali quādo ſed bene: dic neutrū: dic aliquādo male. Tar. Quem matonē appellas? C. Famelicū hominē: ſichophātā/ſterquili niū publicū/malivicii ꝓbiq̄ plenū/edacē/rapacē/auidū/oīm deniq̄ ſcelerū et flagitiorū ſemen. Tar. Quā inceptas fabu lam? Ca. Sine me ꝓuenire quovolo. Pe. Satis eſt. Modus oī bus in rebus eſt retinendus: nam merito mediocritas illa q̄ inter nimis et parū eſt a perypatheticis cōmendatur. Caro. Vt cumulatius ſupra apparuit eque matoneus et matonia nus: atq̄ maroneus et maronian⁹: ceſarius et ceſarian⁹: ſylle us et ſyllanus priſci retulerunt: quorū rationem cū latiſſime pateat ad plurimoſq̄ ꝓtineat qui penit⁹ ignorāt a doctorum cōſortio exterminādi ſūt. Tar. Mihi nullū cū doctis cōſor- tiū eſt. Pe. Tamē q̄ ad ꝓbos ꝓpinquitate proxime te adiun xeris: tā optimū eſt. T. ⌊ Atq̄ vrit pectus ſeua puella meū: libidinoſū te ſp oñdis. ⌋ C. Es ne forte in eorū cēſēd⁹ nume- ro. q cūverbis philoſāturvita luxu ⁊ inhertia defluit. Recte q̄dā p̄ciperevidēt q̄ cū grauioribꝰ ſeueriſq̄ rebus ſatiſſecim⁹ ad iocos faceciasq̄ animū noſtrū trāſferri haud inutile arbi trātur: modo ne q̄d cōmittam⁹ q̄d alios offendat quo in gñe (vt inquit cicero) Nō mō plautꝰ noſter ⁊ atticorū antiq̄ come dia: ſed etiā ſocraticorū libri referti ſūt: multaq̄ multoꝝ fa cete dcā q̄ a ſene catone ſūt collecta q̄ vocant apothegmata. Eſt eī nature hūane innata q̄dā vrbanitas feſtiuitaſq̄: ab ho neſtis actionibꝰ mīme aliena: q̄q̄ hoīes ſint multū diuerſi/ ac diſpares. Aliis incredbilē t̄buit natura grauitatē. Aſt reliq quouiſmō oībꝰ affabiles eē gaudēt. Hii v̄ſutū et callidū inge niū tenēt prōptiſſimū ad oīa ſimulāda et diſſimulanda. Illi ſimplices ⁊ apti ſūt oīaq̄ plane agēda putāt. Vnꝰ ē advolup tatē ꝓpēſior: alter ābitione potiꝰ vexaf ⁊ gloria. Studia itaq̄ ſue nature ſinguli metiāf. Id eī maxīe quēq̄ decet: q̄d vi q̄dā naturali ī nr̄is mētibꝰ īſitū ē. In ip̄is itaq̄ liberioribꝰ locis: vel a ſeueriſſimis cēſoribꝰ admiſſis aliq̄d ꝓbi īgenii ſepe lu

Matoneus et matonianꝰ dicitur.

Iocos nō eſſe damnandos.

hoīm natura eſt mltiplex

men eluceſcit. Tar. Nimiū longas agis ambagēs: nimiū mo
rologos ſermones habes: ego ad reliqua feſtinabo. C a. feſti-
na: ſed teſtudineo gradu. Tar ⌊Merdoſis ſcribis quid carmi
na digna cloacis. cloacā hic barbare valla in raudenſē refe-
rente ponis⌋ C: pluribus modis indignis te moleſtū prebes
Ta. omni in re quid veri ſit indagari decet. Ca. Aſt quid ſit
cloaca non recōdita quadā ratione cernitur: ſed ē in ꝓmptu
Tar. tu igitur hoc nobis expone. C. Id facilius abs te guſtu
ſentiri: q̄ a quouis alio explanari poteſt. Pe. Facete. Tar. Nō
idcirco meis conatib⁹ obſtas. Car. eos contēpnere et reiicere
malo. T. cur nō de cloacis aliquid diſcutis? Ca. has partes ti
bi agendas relinquo. Pe. haud tamen abſurdū eſt minima q̄
que expendere. C a. Faciam: ſed ea ratione vt rei fetide non
adhibeatur ⁊bor⁊ obſcenitas. Omnis itaq; de cloacis duplex
eſt queſtio Nā et vnde hec vox trahatur. et proprie quid oſtē
dat indagandū eſt. Aliqui e greca voce cloacā ortum habu
iſſe traduntFeſtus pompeius affirmat cloacā a cloare qđ eſt
ſoedare/inquinareq; deduci Eſt autē cloaca receptaculū oīm
ſordium ⁊ īmmūdiciar⁊ : per qđ ſordes colluuiesq; defluūt:
q̄obrē ſcribit vulpian⁹ ad ſalubritatē cītatū ptinere: vt cloace
purgēt et reſecent Nā ⁊ celū peſtilēs ⁊ ruinā minant īmūdi-
cie cloacar⁊ Tota autē vrbs romana pēſilis erat cloacis: ſeptē
amnib⁹ (vt īq̄t plini⁹) a marco agrippa corriuatis q̄ curſu p̄ci
piti toti⁹ vrbis ſordes ī tyberī deferebāt: qđ iuuenal carmē vi
det īuere Vernula riuar⁊ pinguis torrēte cloaca. His itaq;
expoſitis: q̄le ſit id qđ q̄rebat ītellectū puto. qd reſpōdes tar-
diue? Tar. caput prurit. Ca. īſanie indiciū eſt. Tar. animi pē
deo: neſcio q̄ nou⁹ ſubito meror obiect⁹ eſt. ſpero tñ tps illud e
uentur⁊. q̄ mihi ad hec refellēda copie ſuppetāt. C. Iſtud erit
quo die orch⁹ ab acheronte mortuos remittet. Tar. Spero tñ
Ca. Sperare qđ aſſeq̄ nequeas/leuitatis crimē arguit. Ta. qđ
reliq̄ eſt p̄curra ⌊Heu qđ grata tibi mal⁹ abſtulit ocia liuor.
qđ ocia incōgruū ē: ꝙ ⁊ antecedēte ocia numero diſcrepāte⌋
C. Hec impitia ſine dubio finē ⁊ modū oēz tranſit Nōne hec
p̄ticula ꝙ frequēter ē īuariabilis: copulās ſermonēq; p̄iūgēs
q̄p vinculo int̄ponit oīoni. et laxa ac diffuſaverba: more ca
thene deuincitHoc ignorare non ſolū eſt imperiti/ſed eciam
omnino delirantis. Tard. Nunc demū me miſerū et infelicē

Ioci.

đ cloacis

ꝙ p̄ticula

ēſſe ſentio. Codex quem defero me prodidit. Ca. Alter fuiſti bellerophon. Ta. factū eſt. Illud fieri infectū non poteſt proh dolor nunc primū pudet quod prius non puditū vſq; fuit. Ca. prius te cauiſſe q̄ pudere equū fuit: non mihi hii placent qui quando male fecerūt purgāt ſe. Tar. pre dolore loqui nequeo. Pe. ſatis diu defleſti: id quod reſtat nūc perlege Tar. faciam vt potero ⌊ Ledeūq; putas diſſociare gen⁹. diſſociare in iſta ſignificatiōe balbicū eſt ⌋ Car. tibi nec incipiē di ratio/nec finiendi modus vllus ineſt Putabā que in principio de hac vocula latius diſſeruerā tibi ad errorē deponendum ſuffragata fuiſſe. Tea non amplius recordor. C. turpe eſt valdeq; odioſū: virum natu grandiorē/ in re preſertim tā manifeſta oberrare. Ta. loquar ne quod pace tua liceat dicere? Ca. loquere. Tar. ſed caue vt clanculū hec ſint dicta. Ca. Erunt perinde ac non dicta. Tar. audacter iā fabulabor: mihi non eſt dedecori ſi doctrina neq; inſtitut⁹ neq; ornatus videor. Eā eī natura nimiū iniqua contexit atq; abdidit: que in multis ita imperfectaꝛ quodāmodo manca eſt: vt nil laude dignū aſſequi valeant. Ca. hec ſentētia multū a veritate diſcrepat. nec quēquā hoc errore duci oportet: vt ſuā ſegniciem atq; ſecordiā in naturā ipſā tranſferat. que oēs vires ad cōmunē hominū vtilitatē videtur contuliſſe: magnāq; adhibuiſſe ſollertiā: vt nos oēs participes rationis efficeret. et quandam inſatiabilē veritatis perſcrutande cupiditatē mentibus noſtris infunderet. qui bonis igitur artibus dediti rerū expetendaꝝ/fugiendaꝝq; delectū habent: et omne tēpus in cogitatione ac ſciētia collocant. in omni virtutis genere facile excedunt. Aſt qui languori deſidieq; ſe dedunt: et a laborib⁹ ad ignauiā profugiūt: eoq; deferri volunt quo ab appetitu ipſo deducuntur: vbi per luxum atq; luxuriam etas defluxit. nature fruſtra auxilium implorant. Non enim quaſi diuina virgula res ſcitu digniſſime ſuppeditantur: ſtudiis/ſollertia/atq; vigiliis animus prudentior fit. Sed hec dicta ſint ſatis plura vero in hanc ſententiā a philoſophis diſputatur: deinceps de noſtra materia diſſerendum eſt. Tardiu⁹. ⌊ Quam ſubeant animo gagyni obliuia noſtro Subeant animo incongruum eſt datiuo vel ablatiuo pro accuſatiuo poſito ⌋ Carolus.

Nature crimen.

nature p̄ ſtantia.

Nullus eſt a te pretermiſſus locus quo minus omnis tua vir
tus ingeniūq; noteſceret. Ta. preſtiti quod in mea fuit poteſ
tate. Omnis nanq; vita in diſciplinaꝝ cogitatione verſata ē.
Ca. tempus cū ſtudio amiſiſti. Tar. et ſi non fuerim quod in
tendebā aſſecutus: voluiſſe tamen abūde pulchrū atq; mag
nificū eſt. Ca. In omni conſilio capiundo diligenter ponde-
randū eſt: quanta illa res ſit quā efficere volum⁹. ⁊ id velle
debemus quod eſt ingenio noſtro cōmodatū. Magna etenī
adbibenda eſt ratio neu maiora: neue minora moliamur/q̄
viresnoſtre poſtulent: nihilq; (vt aiūt) minerua repugnāte eſt
agendū. Tar. aberrare ad alia incipis. Ca. a ſuſcepto ſermo
ne non declinabo: non tamen admodū eſt inutilis huiuſmo-
di rerū exquiſitio: ſed ne aberrare me credas tecū ipſe medi
tare et attētius cogita (nam ad obiurgandū inuitus quidem
venio) q̄ parū tibi ipſi conſtes q̄ turpiter in apertiſſimis etiā
claudices. adoleſcentuli p̄mis imbuti elementis verbū ſub-
eo quod in queſtione poſitū erat: dandi caſum equa ratione
accuſādiq; ſibi copulare intelligunt. T. ad hanc opinionē ani
mus non mihi reuocabitur ni ſentētiā tuā locupletibus teſti
moniis accumules. Ca. a ſana mēte nō proficiſcitur in his he
rere que non magnopere declarationem preceptaq; deſiderāt
vt tamen ſatiſfactum tibi dicas: hec q̄ntiliani verba accipe.
Nobis vero natura aduerſus exanimes ingenuit non ſolum
miſerationē que cogitationi noſtre ſubit: ſed etiā religionē:
naſonis quoq; carmen eſt. Non mihi pyerides ſubeunt dria-
desq; puelle Quintus curtius vero huic verbo dandi caſum
adiecit Sera penitentia ſubiit regem. Tar. me miserū Nihil
ia habeo qō ſubuenire opitulariq; mihi poſſit. Ca. muta igit
hanc mentē: iracūdiā exue: ne ſis in erroribꝰ pertinax Qui ei
id in quo peccatū eſt exequit: neq; corrigit quod ſciat a pluri
bus reph̄ēſum: eius ſalus omnino deſperanda eſt. Tardiuꝰ
Iſta poſtea videro: nunc ad alia me tranſferā [Obliuia bal-
bicum eſt]Carolꝰ. Te profecto omniū bonaꝝ artium lon-
ga exhauſiſſe obliuia hiſce verbis oſtendis. Tar. Mitte iſta
loqui. Nihil laude dignū alios īceſſendo p̄ſeq; poſſumus Ca.
Vtinā tibiipſi hoc documentū accōmodares. Pe Sic ē hoīz i nēo ſeip
geniū vt i alioſ delicta clariꝰ cernamꝰ q̄ in nob̄metip̄ſi. Aliena ſū noſcit

qd ſit a-
gendū ī
negociis
huānis.

ſubeo cū
datiuo.

enīviciavt docēt ſeneca in ochulos habem⁹: a tergo nr̄a ſūt
Ca.Hoc in genere tardiu⁹noſter in exēplo eſt: cuius quanta
ſit doctrine aut ingenii gloria ex hoc maxime noſci poteſt.
Quippe hācvocē obliuiavt minus aptam minuſq; latinā dā
nat atq; reicit. Tar.Et tu negas?Ca. Virgilius id negat q in
ſua enei.inquit:latices et lōga obliuia potāt:Et ouidius fre
quēter hācvocēvſurpat. Tar. Ad hec cogitāda animū nō cō
tulerā. Pe. In omni re gerēda priuſq̄ incipias.matura cogi-
paſſiōes tatione opus eſt. Tar.Ira cogitādi ſpaciū ſubripuit. CaQui
conſiliis ſibiipi aut aliis recte cōſultare cupit: ab omni animi pertur
obſtare. bationevacuū eſſe debet.qō niſi ad trāquillitatē noſter reuo
ceť animus rationi nō ſatis obtēperat. P. Immo cōſtantia q̄
in oī cōſilio capiundo ſeruanda ē.niſi animo ſedato retineri
nequit. Sed hec dicta ſufficiant. Nā cū modus ad omnē vſū
vitē referri debeat:maxime tamē ſermoni videtur adhiben
dus. Ca.Nūc igiť tardiuo relict⁹eſt dicēdi locus. Tar [Am
bicioſe tumes terdiuo noie. Terdio et nō diuo dicendū ē]
Ca.ira te huc et illuc rapit atq; ad dicendū impellit:cū qua
nil recte loqui nec cogitari poteſt. Nā ſi mēte defecata cogi-
tationeq;:iſtiusverſiculi ſentētiā cōplexus eſſes:quouis ꝑfe
cto q̄ iſto modo loqui maluiſſes. Tar.Quid ita?Car. Quo-
niam eo verſu quē nūc reicis atq; dānas.ſūmā laudē es aſſe
cut⁹:cū tamē nil tā eque delectat animū q̄ ꝑprie virtutis cō
mēdatio. Tar.Cur hoc mihi ſit honori neſcio.C. Prope ad
eſtvt fiat palā qd celatū eſt atq; occultūvſq; adhuc. Tar.Iſti
qdā orōi edyppo op⁹eſt cōiectore:q̄ ſphyngi int̄pres fuit. C.
cōpoſitio Aliqd igiť ex quo id eluceſcat dicēdū ē.Magne veteribus
ex ſiłib⁹. (altius q̄dā reppetā)vt qntilian⁹ē auctor cure fuit gratiā di
cendi ex paribusſimilibuſq;voculis acquirere.delectatus eſt
ī his publi⁹Virgili⁹.Sed maxime in eo genere Cicero labo
rauit:que omnia exemplo planiora fient. Ciceronis in catili
namverba ſunt.Non emiſſus exvrbe.ſed immiſſus in vrbē
videať.Et alibi.In hac calamitoſa fama q̄ſi in aliqua perni
cioſa flamma.His duabus auctoritatib⁹ tertia maronis adi
ciať. Puppesq; tue pubesq; tuorū. Tale igitur aliquid ī hoc
carmine apparetvbi tardiu⁹vna īmutata littera terdiuus ap
pellatur. Vide queſo tibi quantū laudis acceſſerit. Ipſi ceſa-
res omnium gentium/omnium ſeculorum/omnis memorie

facile principes:quibus ortus occasusq; paruerat diuivocati fuere. Tu autē ob egregiā virtutem/ preclaraq; facinora: terdiuus (balbo iudice)appellari meruisti. Vt igitur numeris nostra claudat oratio:viue alacris terdiue. Irrideat iscia turba. Viue alacris maius cesare nomen habes. Tar. Sat habeo:bene dixisti nūq; vidi melius loqui:ex doctrina id mihi nois inditū est. P. Festiuissim⁹ suauissime carole tibi sermo ineſt:sale plurimo conditus et faceciis : vbi oīa inter se sunt apta et conueniētia:ꝛvt semel dicā omnes dicēdi veneres cō sectaris. Ca. qđ tantū mihi tribuis/ q̄ntū ipē nec agnosco nec postulo:humanitatē tuā declarasSed quāuis elaborandū sit vt sermo lenis ac suauis habeatur. cui lepos insit ꝛ venustas Multo tamen est cura maior adhibēda:neu qd molle ꝛ effeminatū ac rursus ne quid petulans et obscenū inter loquendū excidat. Nam vt animus pturbatiōe:sic lingua turpitudine carere debet Et mea quidē sentētia modeste loqui pri⁹ est q̄ cogitare prudenter Prudens nanq; cogitatio vni soli pdest et in seipsa vertitur. Sed modestus sermo ad cōmunē omniū vtilitatē conferrevidetur. Pe. Immo nulla alia re magis animus advirtutē retrahitur q̄ oratione prudentiū Alia est tamen ratio:cur nihil obscenū aut illiberale fari deceat. Nam vox mentis est nostraꝝq; cogitationū q̄si index. et sermo ipse viciū aut virtutē indicat inesse moribus. sed longius progredi nō est cōsiliū. tu nunc tardiue tende quo cepisti. Tard. ⌊Cassidemars posita posita luget egide pallas Luget u producta balbica licentia corripuit.⌋ Carolus. Nulla ne veteris disciplīne tibi īest verecūdia? nulla sane mentis viget industria? puelluli qui primo pubescunt dictionibus permutatis carmen sic esse legendum. Cassidemars posita luget posita egidepallas. facile aīaduertūt. teipsū ne decipis an alios decipere tentas? Prudentie partes sunt ab aliis non falli: bonitatis alios non fallere. Quod maius elige. nam si alterum effugies crimen/ in alterū incidas necesse est. Tar. Vis tecū aperte agā? Ca. cupio:nā ex occulto et insidiis agē perfidie ē Tar. Multiuage perturbatiōes motusq; animi ad hec effunden da me deduxerunt. Ca. te ne facti piget? Tard. In dubio sum:animū equidem expleui. de inimicoq; sumvltus Petr⁹. fugiendum est illud imprimis ne appetitu temere assentia-

q̄d in sermone obseruādū sit.

mus Nam vbi libido preest: ratio obtemperare coacta ē. C. Qui secūdis rebus et ad suā voluptatē fluentibus elati animos effrenatos gerunt: eis fortasse aliqua venia debetur qp pe in magna felicitate minima modestia est. Illi vero: qui ob scuris orti parentibus in parua tenuiq; fortuna collocati neq; modū neq; tēperamentū vllum retinent: eoꝝ iure optimo damnanda reitiendaq; est nequitia Tar. Ad me ne tuus iste sermo refertur. Ca. hoc tibi considerandū reliquo. T. caue ne extra modū ꝓdeas. Ca. operā dabo. ne dubita. P. ꝓbe Nam cū omnis nostra actio tum sermo in primis est ad mediocritatē reuocandus. diligēterq; considerandū est quib⁹ cū verba facimus: vt ad eos oīs nostra cōmodetur oratio. Nec enī solum loquentis: sed etiā multo magis audiētis cura est habenda. sermoneq; eo vti decet. qui et danti sit vtilis et accipienti non molestus. Caro. recte sentis. nā omnino si quicq̄ prudētis est. nihil est profecto magis: q̄ verba sua quatenus delectationē habeant considerare. Tar. philosopharī nescio. Ca. igitur dic quod scies Tar ⌊Musa iocosa mihi est: sz sūt sine crimine mores Vitaq; labe caret. Mentiris hieronyme barbare⌋ Ca. hoc probe noscis. Tar. id lubens facio: licet parum acerbitatis hec habeat obiurgatio. Car. Ex páruis sepe magna intelligūtur. Interdū tamen malis displicere vtile honestūq; censeā. P. Idcirco oportet habere delectū improbi et probi. Alteri⁹enī iudicio nihil est faciendū. alteri vero summa auctoritas tribuēda. Caro. facilis est hec delectio. P. immovo oīm difficillima: tā magne sepe numero existūt i animis varietates: hūc sūmissū z abiectū aliū sese nimiū efferē tem vides. Iste ad rapinas ꝓsiliū omne reuocat Ast illi⁹ largitio bonoꝝq; ꝓfusio dānatur: plures etiā multitudinis iudicio ferūtnr. hic blandiciis capitur: alterū grauitas delectat Sūt q̄ advoluptates: sūt q̄ ad hōres igeniū applicēt In paucis admodū va sedatio pturbationū mod⁹q; deprhēdit. Adde ꝙ crebro morū/īstitutoꝝq; fit pmutatio: nec disparib⁹ etatib⁹ eadē officia tribuūt. Adolescētia q̄dē a libidinib⁹ arceri neq̄t Morositas senib⁹ē comes: media etas ābitiōi poti⁹ inseruit. Prudētis itaq; ē ꝙ quēq; deceat ex etate p̄cipue iudicare. T. de his nihil mihi est dicendū. Ca. igitur has ineptias ad exodiū duce quas ad odiū iādudū perduxisti. Tard ⌊Ego tanq̄

De sermone

de diuersis hoīm moribꝰ.

ſorex meo indicio me ꝓdo: ſorici tuo indicio te ꝓparas .⌋
C. Vah callidus cenſor ꝙd animaduerſiõe dignũ adinuenit
Pe. aliquid querendũ eſt/ex q̃ magis emergat qualis ſit hec
de ſorice ꝓpatio. Ca. tibi obtẽperabo. Illud vero ꝑmo eſt ſig- Sorex
nificandũ ſoricis eſſe propriũ vel ſtridere clariꝰ q̃ mures: vel
ſtrepere magis: friuola preſertim erodentes: cuiꝰ indicio vo-
cis plerũq; per tenebras quoq; tranſſigũtur. hinc plautinũ il-
lud Confeſſorẽ te faciã ſorica venia. quod emulatus eſt ap-
tiſſime terẽtius ingens. Egomet meo indicio miſer quaſi ſo-
rex hodie perii. vtrũq; balbus noſter imitatus facetiſſime di
xit. Egovero tanq̃ ſorex meo indicio me ꝓdo. Tar. tuo q̃ꝫ
indicio aliis iſte patefactꝰ eſt locus. Pe. ut ad ꝓmunẽ vtilita-
tem ſtudia noſtra ꝓferamus natura ipſa magiſtra et duce ad
monemur. C. quo minꝰ noſter ferendꝰ eſt qui omnes neruos
ad alteriꝰ cõtumeliã intendit. Tard. ira cogit. Pe. at ratione
vti oportet. Et q̃cq̃d agas (vt dicitur) agere conſiderate. Nẽpe
hoies reliquis animãtibꝰ mente ſola et cogitatione diſtinguũ
tur. Sed heus tu eſt ne hic libelli finis? Tar. ope inchoato: et
prope abſoluto: quedã balbi crimina tanq̃ faſtigiũ impoſui.
Ca. memẽto opus eſſe vt omni careat labe qui alterꝝ crimi-
nari paratus eſt. T. ⌊Balbus nulla diſpẽſatione vſus quadra
geſima carnẽ vorauit eccleſie diuine ꝓtemptu⌋ Car. Id ei au
ctoritatis extrema valitudine laboranti vir ſapientiſſimꝰ cõ
tribuit angelus cato (quẽ honoris cauſa nomino) vienne ar-
chiepꝰ. huiꝰ memorie ſine cõtrouerſia philoſophorꝝ ꝑnceps.
quo probiorẽ non facile alterꝝ reperies neq; fortaſſe ſolvidet
O turpẽ notam temporꝝ noſtrorũ. in hos maledicos qui alie
nam famã ereptũ ire gaudent: non animaduerti? Nihil ẽ ta
men quod his tuis verbis admirer . Quippe vetus iſtec tua
eſt militia. ad hanc te natura genuit: vſꝰ exacuit: fortuna ſer
uauit. Pet. Sepe neceſſitate fit vt quod plerũq; turpe haberi
ſolet. inueniatur non turpe. Ca. vt hoc tibi magis perſpicuũ
ſit eo tẽpore medicorꝝ monitis balbus obtẽperauit . quũ vel
parẽdũ fuit vel vita cũ morte cõmutanda. tam grauis mor-
bus adoleſcentulũ inuaſerat. Tar. iſta neſcio medicus nõ ſũ
Ca. Non ſed vna littera plus es q̃ medicus. Tardiuus. mitte
male loqui. Carolus. quum vt dignus es dico bene non ma-
le loquor. P. Nulli eſt exprobranda paupertas. C. fateor/ſed

vbi ad paupertatē accessit infamia sediſſima paupertas fit.
P·ſupereſt ne aliqd adhuc? T. ⌊Supeſt ꝙ balb⁹ ſpreto iure
iuſiuran dum. iurando in cordigeroꝝ ſcolis in me inuectus eſt⌋ Pe. Nullū
vinculū ad ſtringendū fidē iureiurando arctius eſſe poteſt.
Ca. vt inquit actius neꝙ fidē dedi neꝙ do infideli cuiq̄. T.
cur tā inſigniter in me balbus cōtulit iniuriā? Ca. quidvnq̄ is
egit quod male tuo gratū eſſet animo? Non mulieroſū nec
mendacē/ neꝙ aleatorē/ aut furacē/ aut ebrioſū te cenſuit. nō
te virum leoniū et meretricū contuberniū vocauit. Nūq̄ pro
tulit multis viciis tibi animū eſſe inquinatū. tantūmodo de
ſediſſimoꝝ teterrimo bonaꝝ litteraꝝ parricidio grauiter īdo
luit. maioꝝ noſtrorū calūniatores crebro execratus eſt. Qō
genus īiuſtū atꝙ impiū ab omniū hoīꝫ cōmunitate extermi
nādū eſſet. P. Sermonē iā cohibe. ſatis eſt mihi perſpicuū/ ꝛ
quid tibi videatur/ et que ſit inter vtrūꝙ controuerſia: nunc
mulſa dicta dicā. et operā' omnē ſtudiū curāꝙ cōuertā. ſi ad
aliquā probitatis ſpeciē illius animū reducere liceat. Ta. qd
tecū tacitus ſuſurras? Pe. paucis verbis tecū loqui eſt anim⁹
Tar. auriū tibi operā dabo. Pe. tuā prius aſtringe fidem/ nil
mihi ſimulati relaturū. Tar. meā aſtringo fidē nil tibi ſimu
lati relaturū. Pe. equū facies. nā aliud agentes aliud ſimulā
tes perfidi et malicioſi ſunt. ex omni eī vita ſimulatio ac diſ
ſimulatio tollēda eſt. Imprimis igitur ſcire expeto: quid cau
ſe ad balbū inceſſendū tuā mentē exacuit? Tar. gloria. Pe.
cur non. ſit peccā dum. Si gloriā queris ſcelus abſit. in quo nulla poteſt eſſe gloria.
Tar. ſcelus ignotū eſſe arbitrabar. Pe. q̄ vere philoſoph⁹ co-
gnomento protheus dicebat: virū ſapientem non peccaturū
eſſe etſi peccaſſe eum dii hoieſꝙ ignorarent. Non enī metu
aut infamie cauſa non eſſe peccandū puto: ſed iuſti honeſtiꝙ
ſtudio. Tar. aſt inimici mei incōmodo: meū agere cōmodum
nulli eſſe detrahē dum. volui et fas fuit. Pe. propter ſuū quiſquis emolumētū violat
alterū humani generis hoſtis cenſendus eſt. magis enī arbi-
trandū erit eſſe contra naturā. hoī detrahere ſui cōmodi gra
tia·q̄ omnia incōmoda ſubire. Ta. quouis modo propria vti
litas ſectanda eſt. Pe. Qui vtilitatē virtuti anteponūt/ diri-
munt omnē hnānā ſocietatē: qua ſublata fides/ probitas/ ce-
tereꝙ virtutes funditus tolluntur. Tardiu⁹. Expedit quan-
doꝙ malū eſſe. Pe. nihil expedit quod non deceat. vtile enī

putare quod turpe ſit pernicioſiſſimū eſt. Ta. Quātūvis phi
loſophare me ab hac ſētētia nūq̄ amouebis/q̄n aduerſus hoſ
tem mendaciū fingendū eſſe putē: ſi preſertī id occulto fieri
poteſt. Pe. fides etiā hoſti ſeruanda eſt: nec cadit in virū bo
num mentiri tardiue Eſt enī hoīm nature: quā ſequi ſūmope
debemus maxime amica veritas. De fide ac religiōe (vt ait
ſeneca) ſcias agi vbicūq̄ de veritate tractatur. nec aliquid ce
latū fore arbitrare. Hi eteni vſus ſophoclis ſūt in ore ſemp
habendi. Hic nihil occulte: qm̄ cūcta tuens· Et cuncta audiēs
vna reuelabit dies. Ideo ſapiens poeta dixit veritatē filiā eē
temporis. Tar. Quicquid dicas licet aliqñ ſui cōmodi cauſa
a fide iuſticiaq̄ diſcedere. Pe. hoc dicto nihil tetri⁹ nec fedi⁹
excogitari poteſt: nec credo peſtē maiorē in vitā hominū in
uaſiſſe: q̄ vt p̄moditas honeſtati preferat. honeſtas enī (vt ait
cicero) omni pōdere grauior eſt habenda q̄ reliqua oīa: velut
zenoni eſt viſum ſola expetenda eſt. Tardi. hec verba meas
aures obtūdunt. Ca. licet pace tua verba pauca loqui. Pet.
licet. Ca. operā et ſumptū perdis. Pe quid ita. Ca. qm̄ ſtulti
tia eſt venatū ducere inuitas canes. Pe. ſcio/tentare tamen
volui. Ca. vna opera ex pumice aquā trahere voluiſti. Petr⁹
quid igit reſtat? Ca. qm̄ rem elocuti ſumus oēm tuū integrū
ſyncerūq̄ iudiciū expecto. Tar. idipſū ego expecto: ſed facvt
glorie ac nois mei meōr ſis. Pe. Hec ad iudicandū erunt fa-
cillima. Tar. vt lubet. modo mee gl'e ratio habeatur. Pe. Iu
dicis eſt in cauſa verū ſequi· Tar. verū eſt me ſapere. Ca. ſa
pis multū ad geniū Tres iudicabit/modo petr⁹ ſanā habeat
cenſurā. Pe. Si perſarū montes qui eſſe aurei phibentur/aut
mihi gygis anulus condonaretur: cuius cum palam ad pal-
mam cōuerteret a nullo videbatur: ipſe aūt oīa videbat. ave
ritate minime oberrarē. Ca. ſic facile ſpectatur vir qui īgenio
eſt probo. cū ad malefaciendum ei poteſtas vel etiam oppor
tunitas datur: ſi id non facit. Pe. Nulla eſt res tanti aut com
modum vllum tam expetēndum: vt viri boni officiū amit-
tamus. vbi enim eſt turpitudo ibi vtilitas eſſe non poteſt. T
timeo tamen. Carolus. Tuo ex ingenio mores alienos iudi
cas. Tar. ſemper cauere ſapientiſſimū eſt. Ca. ab improbis
cauendum eſt. Tardiu⁹. virtus eſt vbi occaſio admonet eſſe
improbum. Caro. malicia certare tecum miſeria eſt. ſed pe-

non eſſe mentien dum.

gygis anulus

tre dudū ſententiā tuā exopto. Pe. Vide ne tacere ſit rectius? Ca. Iudex es. tuū officiū equum eſt colere et facere. Pe. Quod facturū dixeram nō īmutabo. Ca. ſententiā igit̄ ꝓnūcia. Merum ius rogo. Pe. Te īpetrare oportet quādo equū poſtulas. Tar. Hic aures magis ſūt adhibēde. P. vt a ſūmis hoībus ſapiētiſſimiſq; accepim? qui alterū violare conat̄ vt ip ſe aliquid emolumenti ꝓſequi valeat. ab oīi equitate longe abeſſe videt̄. Suū eteni cuiq; malū poti? ferendū eſt q̄ de alterius bonis ſurripiendū Siquidē vt exigit ipſa nature ratio ſi vir bonus eſt qui prodeſt quibus poteſt nocet vero nemini Nihil eſt profecto magis vituperandū: nec vlla pernicies vi te maior inueniri poteſt: q̄ alioꝝ fame atq; laudib? quaſi eſu rientē lupū inhiare Hec cōſideratio ſi mentē tuā quādoq; ſub iiſſet (aduerſ?te tardiue mea nūc dirigetur oratio) non tā tetrū facinus ab hoīe libero prorſus indignū admittere contē diſſes. vt balbi dedecore atq; infamia (talis enī in animo tuo fuit cogitatio etſi ad id non ꝓueneris) inanē gl'az popularēq; aurā captares. cuius nec acceſſione melioremvitā fieri. neq; diſceſſiōe peiorē ꝓſpicuū eſſe debet De illi? doctrina ſupuaca neū eſt dicere: cui quidē aduerſari ſine dedecore non potuiſti Non hercle tam diſpari precio arma glauci et diomedis eximata fuerūt. ſed quoniā e multis malis malū q̄d minimū eſt ſemp eligere debem?. muta hanc mentē. exue omnē iracūdiā. ſtultitia eſt te illi eſſe iratū cui? ſapientia plus poteſt. Animi ꝓſtātiā ſume q̄ oīm ē dñaz regina virtutū (et vt ī ſermone trito dicitur) pridie caue ne facias q̄d pigeat: poſtridie tuū animū moderare: patiētiā cole: qđ optimū eſt erumne cōdimentū: diſce bñficiis poti? q̄ ꝓtumeliis cōtendere Improb? eſt homo qui beneficiū ſit ſumere: et reddere neſcit Tu autē doctiſſime carole operā amico dediſti laudabilē probāz ſapientē et ſobriā quod pauci ſolent. Sunt enī admodū rari q̄ amici certi ſient. Sūmis igitur laudib? efferēdus es. Nam q̄ non defendit iniuriā cū poſſit: neq; propulſat: peruerſe facit vt enī grauiter et vere in moraliū libris docet ariſtotiles. Ille videtur ſtudioſ? eſſe: qui rebus gerendis quādoq; amicū ſi biipſi prefert. Tar. Nihil vnq̄ fedius, turpius, flagicioſi?, atrocius, inhumanius, fieri, dici, cogitari, potuit: veteratores, vafri, legirupe, ſycophante, parricide, mee fame nois glorievir

ſētētia iudicis de tota diſputatiōe

Amicitia.

tutis raptores nequissimi. Sed quid cesso quid sto. quid mo-
ror. ibo ibo: introrūpā in domū. Nusq̄ edepol me in crasti-
num ꝓspicietis diē. Pe. vt sese repente hinc arripuit. Quāto
furore incedit. vt brachia iactat: vt caput agitat. Tardiuus.
Qui modo sublimi scandebam noīe celsa
Sydera: qui nulli fuerā virtute secūdus:
Spernor/et inuisū merens inglorius euū
Duco: Nec tantos possum finire dolores.
Magna repente ruūt: sūmis sors dira. negauit
Esse diu: varioq; fluūt mortalia lapsu.
Vos eterni ignes mūdi quibus ima regūtur:
Vos precor imissis elemēta exurite flāmis
Terra neget fruges: Nullā vaga cynthia lucē
Prebeat: et mūdi moles operosa laboret.
Nullus nullus sum: totus totus occidi. Nescio vnde auxilii/
presidii/profugii/mihi copiam comparem: aut expediam. ia
ctor/crucior/agitor/stimulor versor Non vidi nec audiui nec
pol dici aut fingi posse credo/hominem infortunatiorem. sū
penitus perditus: tot mala mestitudoq; obtigit: male res plu
rime se agglutinant. Multa mala mihi in pectore acria et a
cerba perueniunt: que me miserum macerant: que me mise
ria et cura contabescunt vt me in tricas conieci: presagiebat
iampridem animus: proh dolor/redactus sum vsq; ad hoc de
decus: metus membra occupat. onustum porto pectus dolo-
re: abundat cor amaritudine: animus merore mortuus est:
Vndiq; me ira/pudor/ pauor / terror agitant: hominem me
miseriorem nullum esse opinor Quid dico opinor? certo scio
sic corpus stimulis foditur. Erūnis meis hec dies prestituta
fuit Pessima hec mihi lux hodie illuxit: de capite meo hodie
fuerunt comicia. Ita dolore angor ⁊ inopia argentaria Quid
agam? quid faciam? quid / quod/vbi / nihil nihil est auxilii.
Nulla nulla est gutta cati consilii: quo me vertam. nescio /
ignoro Nullum est homini perpetuum bonum. que leticia in
quem merorem versa est. Olim tantam gloriam habui Equi
dem adhuc orator sum. sed procedit parum. Omnes irrident
Quidni facile est miserum irridere: vbi vbi moror vbi asto?
Sum non sum/viuo non viuo. Quis me in pristinum restitu
et locum? Siccine tam benemerenti tam mala refertur grā?
Necesse est versis gladiis depugnare: imo ambulabo in ius

conq̄stio
Tardiui

deferam qui meam famā prereptū ire gaudent. Quid medi
tor ? quid loquor ? Animi pendeo, cor contabescit, quasi in a-
quam ponas salem. manifesto teneor. quo igitur fugiam im
brem perpetuum laborem, algorem, sufferam. Scio quan-
tum malarum rerum sustineam. Arripiam ne mihi decurso
in spacio breue qꝺvite reliquū est ? si morior de cōmunivtili-
tate plurimū detrahet. orbata penitus erit eloquētia. Quid
ad me refert: diffinitū est effugere istas erūnas. Ibo ibo quo
me ducēt pedes: quo me fortuna et error trahēt. Certum est
mihi ante tenebras cō sequi tenebras. Pe. Inest erroris ma-
cula huic hoī in pectore: que elui neutiq̄ potest. Car. due res
que lāguorē afferūt ceteris secordia et īperitia. quēq̄ ad cō-
tumeliā exacuūt ? Pet. Error id p̄cipue agit. qui fons ē frau
dū, maleficiorꝝ, et scelerū oīm. Sed quā nūc ꝓsciētie labem:
in pectore eū cēses habere ? Ca. Scio si ꝓncipiū malū ⁊ nequā
est: male resverti. Nā ille ēvere malus ⁊ nequā: qui tāq̄ mus
semp rodit alienā famā. P. Noui hoīm mores maleficos, ia
ctatores, meri ꝓfidētes, garruli, maliuoli, qui alteri de nihi-
lo dicūt cōtumelias. Ca. Isti qdē nōvbis ⁊ disputatiōe philo
sophorꝝ sed vinculis ⁊ carcere coercēdi sūt. Pe. Tu tñ carole
boniviri officio fūctꝰ es amico operā dādo. C. mea sentētia
leges a- tardo amico nihil est iniquiꝰ Pe. Nisi iniusta ab amico petā
micitie. tur: tūc enī nos tardos eē decet. Nāq; et nō tribuere qd recte
possis. et tribuere qꝺ nō fuit equū cōtra officiū ē. Ca. hoc ꝓ-
fecto deliberādi genus nō cadit inꝰ bonos: nec amicitia avir
tute diuelli vnq̄ potest. Petrus. Rari sunt admodum tales.
Nostro enim tempore homines amicitiam metiuntur emo
lumentis et commodis (et sicut refert plautus) vt cuiq; homi
ni res parata est amici sunt ita firmi. Si res lasse labent. Iti-
dem amici conlabescunt. Res amicos inuenit. Carolus. Nō
ego has amicitias pluris existimo: q̄ vicioſam nucē. Petrus
Tecū sentio. Nā q̄ īgratū amat: operā oēm perdit. ꝓbis aūt
qd bene fit haud perit. Sꝫ hec hactenꝰ. C. Reliqui ēvt īmor-
tales tibi grās agā: qui hūc diē operam mihi dedisti nec ad
aliud negociū occupari passus es. Equū aūt arbitror vt mi-
hi ignoscas. si tuas oppleui aures nimia vbositate. Adūsari
nāq; vicio nō meo: morileg⁹ fui. P. imo ipsa mihi opportuni
tas nō potuit opportuniꝰ hodie aduenire: Sic hylaritate mihi

eſt animus onuſtus:ſi preter ſpem tantū mihi gaudium ēue nit. Ca.Nunc demū animo meo bene eſt. ꝙ te letari ſētio Pe.Quoniā optima diei pars iam peracta eſt: vſus eſtvt te domū recipias.Hocꝙ optatiſſimū nūcium balbo referre ſis memor.Ca. Mercurius qui nūcius iouis perhibetur: nunq̄ tale patri ſuo nūcium attulit. Vale ſuauiſſime petre.P.Et tu quoꝙ ſuauiſſime carole:balboꝙ meo noīe ſalutem pluri mā dicas.eūꝙ admoneas:vt forti et inuicta mente perdito- rum cōtumelias ferat. Quas quidem cōtemnere et pro ni - hilo ducere magni animi et excelſi eſt.

Hieronymus balbus Ambroſio de cambray cancel lario pariſienſi.regioꝙ conſiliario S.P.D.

PErlege(ſi a grauioribus ſtudiis aliquādo recedere po - tes)has ieptiolasvirorū ſapiētiſſime.ꝛ ſi ꝗd minꝰ apte/ minusve cōcinne ꝓſcriptū iuenies.id ꝓ tua hūanitate ſūma ꝙ eruditione libētius emēdabis:ꝙ ſi aliq̄ ex ꝓte opuſculum noſtrū abs te cōmēdari ſēſero/nullius cēſurā(vereor ne im- probe dicā)āplius extimeſcā.Quis enī talis viri iudiciū nō multipēdatꝰquē dñs oīm rerū ac moderator deꝰ naſci voluit vt eēt in q̄virtus oēs ſuos articulos exerceret: nulla ꝓfecto eſt tāta dicēdivis:nullū tā diuinum atꝙ incredibile oratio- nis genus:quo ſingulas animi tui dotes:non dico cumulati- us recenſere:ſed ne per capita quidem enumerare valeam . Quod enim eſt tam preclarum facinus:que tanta ingenii ꝓ bitas atꝙ conſtantia:que avita et moribus tuis abhorrerevi deatur?Nulle perditorꝝ inſidie:nulla maliuolorꝝ contumelia ab illa humanitate atꝙ modeſtia quā ab ineunte etate lon - go exercitio corroboraſti mentē tuā potuit āmouere Quin- imo vt igniū feruor aurꝝ purgatiꝰ defecatiusꝙ reddit:ſic iſti detractores iniquiſſimi aliene laudi ac potentie tanq̄ rapaciſ ſimi lupi ſēꝑ inhiātes pmēdo atꝙ inceſſēdo: nomē tuū clariꝰ illuſtriuſꝙ per vniuerſa mūdi clymata effecerūt. Atꝙ vtinā eſſet facultatis mee:tales ac tantas laudes ſempiternis mo- numentis mandare:ſed non mihi ſi lingue centū (vt virgilia no verbo vtar)ſint/oraꝙ centū/ferrea vox/tantas poſſē per- currere laudesNe āt ſingula proſequar(nec enī oīa ſunt huiꝰ

diſputationis aut tēporis)q̄ compoſita(bone deus) ac modu
lata oratione/qua facile ad priſcoꝝ eloquētiā accedis:Guil-
lermū tardiuū nonnulloꝝ maliuuloꝝvocibꝰ:q lites int opti
mum quēq; ſerere ꝓ glā ac monumēto ducūt.a me alienatū
mollirevoluiſti.q(vt virū ꝓbatiſſimū decet) tua v̄ba mīme
aſpnatus.ſe arctiſſima familiaritate me ꝓſecturꝝ:et oibꝰin
rebus mei acerrimū defenſorē futurꝝpollicitꝰeſt Sed cū idē
inuectiuā aduerſꝰnos⁊ qdē acerbiſſimā ꝓditoꝝ(vt arbitror)
potiꝰdelatiōibꝰirritatus:q̄ ſuapte natura cōmotꝰ:iādudū edi
diſſet.reſpondere fuit ꝓfiliū.ne mea taciturnitas mentē ali-
cuiꝰcrimīs conſciā arguere videretur.Fteni virꝝ bonū accu-
rare addecet ſuſpitionē nedū culpā abs ſe repellere Aliter ta
men ſe res habet atq; hoīz eſt opinio.nec enī illiꝰvitā aut mo
resvlla ex ꝑte redarguere animꝰeſt:q; ſine nefario ſcelere fa
cere non poſſē(qñquidē ei ſūmā ꝓbitatē/ſingularēq; modeſti
am ineſſe ita ꝓſpicuū ſit:vt id q̄ neget eum nō ſane mētis ex
iſtimē)ſed famā nr̄az(quā qui negligit ab oīm hoīm ꝓſortio
exterminādꝰeſt)quouſq; patiebaꝫ eqtas tueri ſtuduimꝰ.Si q̄
igiꝫ amicoꝝ optime dicta ridicularia delicatiſſīas aures tu
as offēdēt.ſic accipiasvelī:vt ea nō ad virū q̄q̄ pacto īceſſen
dum quo cū bñficiis q̄ iniuriis certare malo: ſed ad lectoris
faſtidia minuenda a nob excogitata fuiſſe arbitreris.Quis
enī (cui ſana inq̄ eſt ratio) quēpiā redarguere conef?quē et
vita īnocentiſſime acta/et bonaꝝ litteraꝝeruditio ꝓmēdat?
Ceteꝝ ſic ꝓpertū habeo inter ſūmos ⁊ excellēti īgenio viros
non aliqua liuoris rabie:ſed animoꝝꝓſilioꝝq; diuerſitate ſe
penumero ꝓtentiōes extitiſſe Animū igitur noſtꝝ(deos atq;
hoīes teſtor)ad ħꝓſcribēda accōmodaui:ñ vt illiꝰfamā glā⁊
aut decus nomēq; celebratiſſimūvlla ex ꝑte cōmaculārē:cui
decori atq; augmento eſſe ſtudeo:ſed vt aliquo honeſto fruc
tuoſoq; exercitio īgeniū cultiꝰ polliciꝰq; reddere(Nec q̄ ante
hac vel hoc nup edidi libello:nullꝰin tardiuū tuū īuidioſa in
terpretatiōe retorqueat velim:cuiꝰſempiternā famā eximiūq;
decꝰ:nec olim nec nūc/nec poſthac me leſuꝝ ꝓfiteor)Et tan
dē aliqd meaꝝvigiliaꝝmonumētū extet :q̄ qd animi habeā
adūſꝰhuānaꝝartiū ſtudia teſtatū relinquā.Tuū igiꝫ erit o p̄
cipuū oīz v̄tutū decꝰ(cui ꝑ īmēſa clemētia icredibiliq; huāni
tate oīz bonoꝝpatrociniū debeꝫ)hos libellos tāq̄ nr̄i īgenio
li p̄micias ita tueri atq; defēdere:vt improbis/maluoliſq; ho
minibus nullus detrahendi locus relinquatur.Vale.

BIBLIOTHECA GENEVENSIS